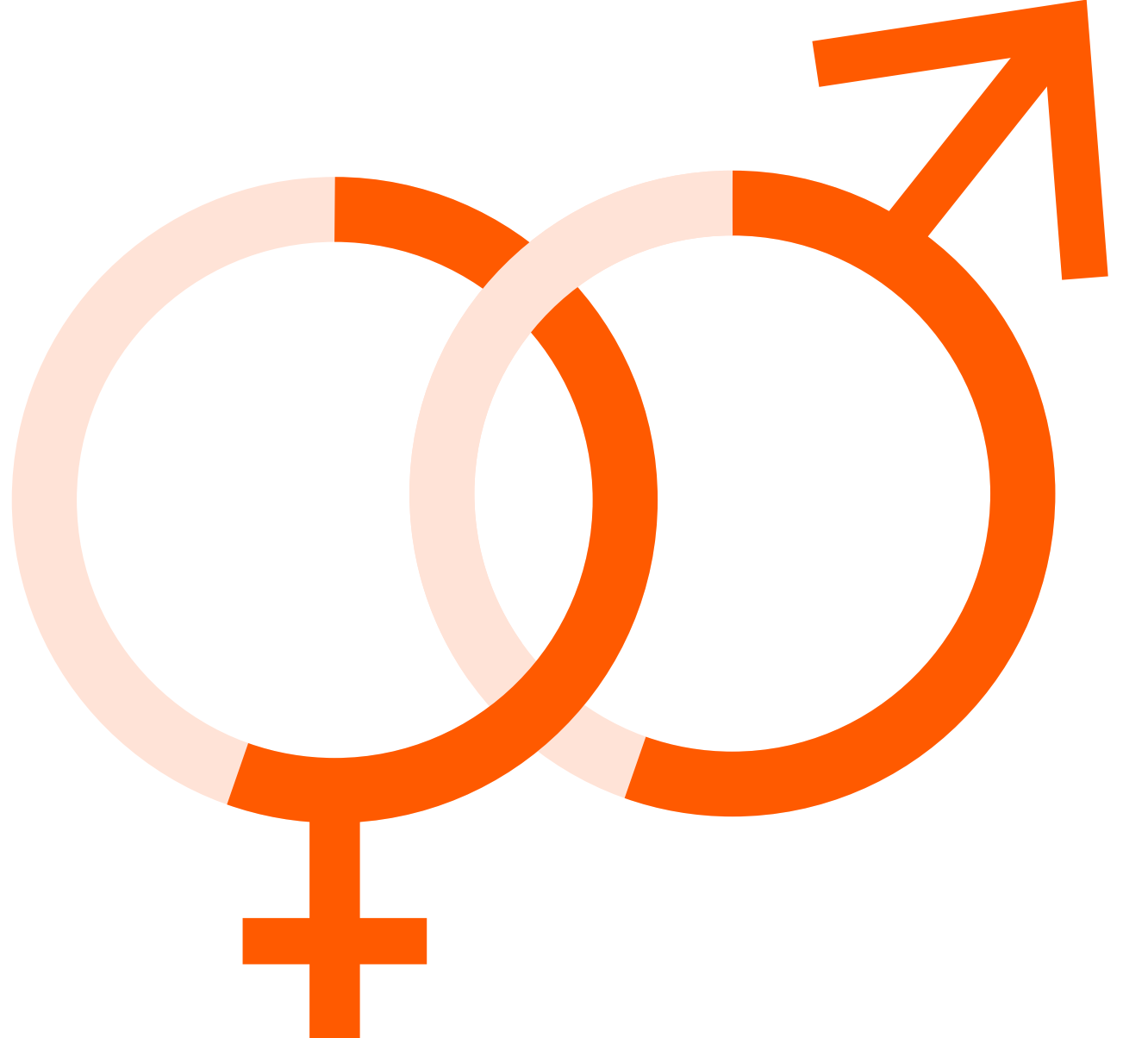

KONDA iş birliğiyle

Borusan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Algı Değişim Raporu

Künye

Bu rapor ve dayanağı olan araştırma verisi KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş. tarafından Borusan Holding için üretilmiştir.

Şubat'24 araştırması 16 – 18 Şubat 2024 tarihlerinde KONDA Aracılı Paneli'ne dahil olmayı kabul etmiş kişilerle telefon araması yapılarak gerçekleştirilmiştir. Panelistler panel sistemimize gönüllü olarak katılmışlardır. Bu çalışmada 2550 kişiyle görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırma, Türkiye'nin 18 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek kişilerin tercihlerindeki eğilim ve değişimleri belirlemek ve izlemek için tasarlanmış ve uygulanmıştır. Araştırma bulgularının hata payı, yüzde 95 güven aralığında +/- 1,16, yüzde 99 güven aralığında yüzde +/- 1,53'tür.

Örneklem, ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı mahalle ve köylerin nüfus büyüklükleri ve eğitim seviyeleri verileri ile 24 Haziran 2018 genel seçimlerinin mahalle ve köy sonuçları katmanlandırılarak hazırlanmıştır. Yerleşim yerleri önce kırsal/kent/metropol olarak ayrıştırılmış ve 12 bölge esas alınarak örneklem tespit edilmiştir

Araştırma kapsamında, 77 ilin merkez dahil 379 farklı ilçesinde yaşayan 2550 kişiyle telefonla görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Not: Raporda yer alan grafiklerde bazı bulguların toplamının 99, bazılarının ise 101 ettiği görülecektir. Bunun sebebi bulguların tam sayı üzerinden gösterilmesi, ondalık küsuratların yukarı veya aşağı yuvarlanmasıdır.

Künye

	Düzye 1 (12 bölge)	Araştırma yapılan iller
1	İstanbul	İstanbul
2	Batı Marmara	Balıkesir, Çanakkale, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ
3	Ege	Afyonkarahisar, Aydın, Denizli, İzmir, Kütahya, Manisa, Muğla, Uşak
4	Doğu Marmara	Bilecik, Bolu, Bursa, Düzce, Eskişehir, Kocaeli, Sakarya, Yalova
5	Batı Anadolu	Ankara, Karaman, Konya
6	Akdeniz	Adana, Antalya, Hatay, Isparta, Kahramanmaraş, Mersin, Osmaniye
7	Orta Anadolu	Aksaray, Kayseri, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Sivas, Yozgat
8	Batı Karadeniz	Amasya, Çankırı, Çorum, Karabük, Kastamonu, Samsun, Sinop, Tokat, Zonguldak
9	Doğu Karadeniz	Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon
10	Kuzeydoğu Anadolu	Ağrı, Bayburt, Erzincan, Erzurum, Iğdır, Kars
11	Ortadoğu Anadolu	Bitlis, Elazığ, Hakkari, Malatya, Muş, Tunceli, Van
12	Güneydoğu Anadolu	Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak

YÖNETİCİ ÖZETİ

Yönetici Özeti

Türkiye toplumundaki toplumsal cinsiyet eşitliği algısı 10 yıl öncesine göre pozitif bir yöne doğru ilerlese de bu ilerleyişin düşük bir ivmeyle gerçekleştiği görünüyor.

Cinsiyetçi algıları onaylayanların oranı 10 yıl öncesine göre azalıyor.

Türkiye toplumuna yönelttiğimiz toplumsal cinsiyetle ilgili «eşitsizlik» belirten yargıları doğru bulanların oranı 10 yıl öncesine göre azalıyor. Bu yargıları onaylayanların oranı sadece kadınlarda değil erkeklerde de azalıyor. Yani Türkiye toplumuna yönelttiğimiz sorular ve yargılara verilen yanıtlara baktığımızda toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda pozitif bir gidişat olduğunu, fakat bu gidişatın daha da hızlanması gerektiğini görüyoruz.

Toplumsal cinsiyet eşitliğini anlamak için çok yönlü ve detaylı bir analiz gerekiyor.

Toplumda “Kadının eşinden daha fazla para kazanması sorun olur” yargısını yanlış bulanların oranı bugün yüzde 50’nin üzerine çıksa da “Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir” yargısını hâlâ toplumun yarısından fazlası doğru buluyor. İncelediğimiz sorular kapsamında 10 yıl içinde Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliğine dair pozitif bir yönelim olduğunu görsek de, yanıtları incelerken sosyal kabul edilirlilik, kamusal tepki gibi etkenlerin de bu yanıtlar üzerindeki etkisini göz önünde bulundurmak gerekiyor.

Yönetici Özeti

İş hayatındaki kadınların yarısı kız çocukları için “hakkını arayabilme” meziyetini öneriyor.

Çalışan kadınların ve üniversite eğitime sahip olanların yarıya yakınının kız çocukları için “hakkını arayabilme” özelliğinin önemli olduğunu düşünmesi dikkat çekiyor. Yani iş hayatı ve eğitim kişiler için toplumsal cinsiyet eşitliği veya eşitsizliğiyle ilgili daha fazla deneyim elde etmelerini sağlıyor, bu sayede de toplumsal cinsiyet gözlüğüyle bakmalarının önünü açıyor. Topluma yönelttiğimiz soru ve yargıların cevaplarına baktığımızda çalışan kadınların eşitlikçi yaklaşımlarıyla başı çeken grup olarak öne çıkmaları bu argümanımızı destekliyor.

Çalışan her 10 kadından yalnızca 2’si mutlu olduğunu söylüyor.

Toplumda mutlu olanların oranı 10 yıl önceye göre azalıyor. Bugün toplumda her 4 kişiden sadece 1’i mutlu olduğunu söylüyor. Ayrıca 10 yıl önce kadınlarda kendini mutlu hissedenlerin oranı erkeklerden fazla olurken, bugün kadınlarda mutlu olanların oranı erkeklerden daha az. Toplumsal cinsiyet rollerinin getirdiği eşitsiz bölüşümlerin de artırdığı pandemi sürecindeki iş yükü, ekonomik kriz, işsizlik, siyasi umutsuzluk gibi konuların da bunda etkisi olduğu düşünülebilir.

Yönetici Özeti

Kimlik olarak cinsiyet en çok çalışan kadınlarda ortaya çıkıyor.

Görüştüğümüz kişilerin öne çıkardığı kimliklere baktığımızda en çok din/mezhep kimliğinin öne çıktığını görüyoruz. Kimliğini cinsiyet üzerinden tarif etmede en çok öne çıkan grubun da çalışan kadınlar olduğu görünüyor.

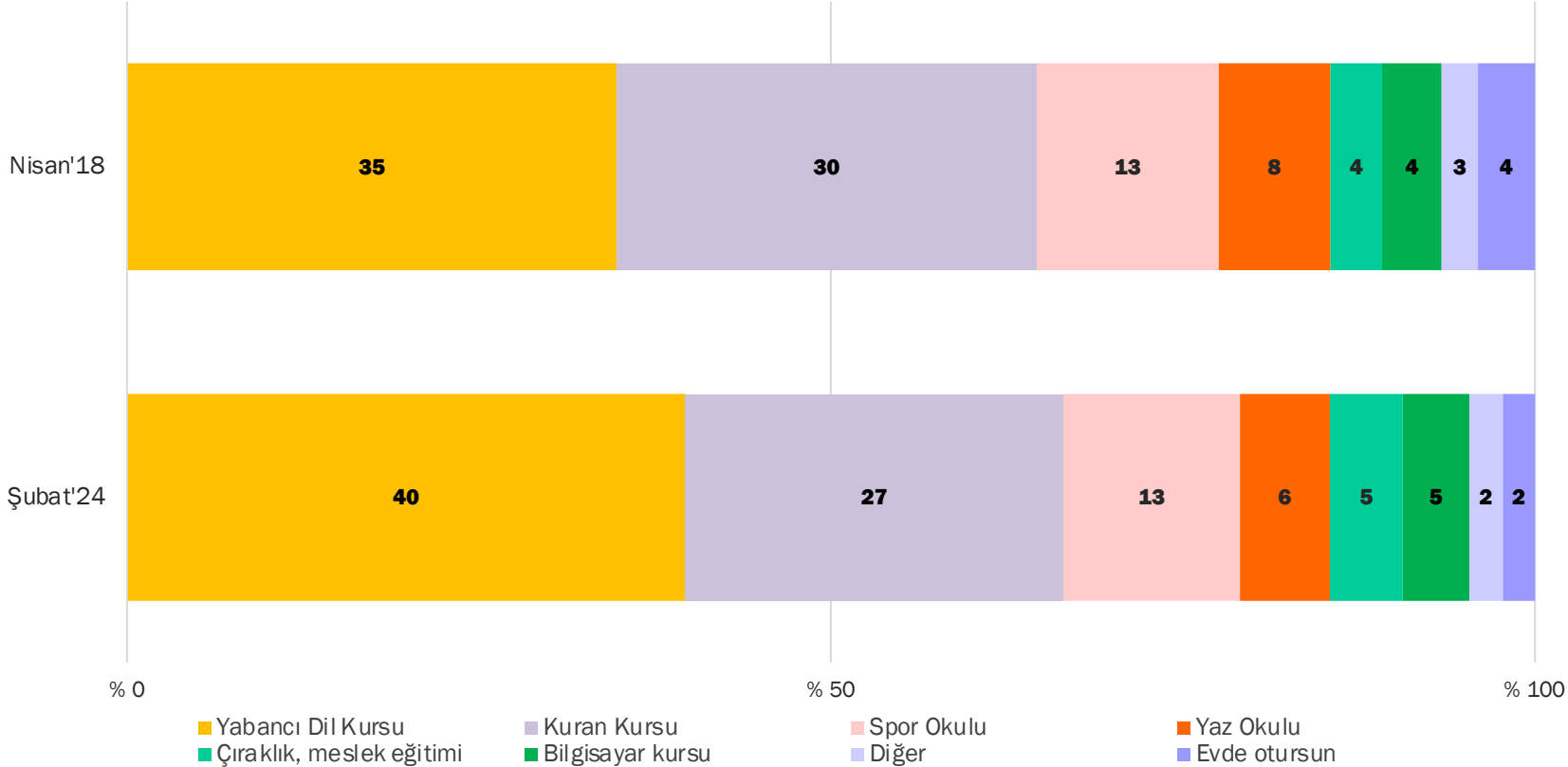
Türkiye toplumunda her 10 kişiden 9'u 6 Şubat depreminden psikolojik olarak etkilendiğini söylüyor.

Toplumun yüzde 87'si depremden psikolojik olarak etkilendiğini belirtirken, bu oranın kadınlarda daha fazla, erkeklerde ise daha az olduğunu görüyoruz. Ayrıca "6 Şubat depreminde şu sayacaklarımdan hangisi ya da hangilerini yaşadınız?" sorusuna erkeklerin yüzde 13'ü, çalışmayan erkeklerinse yüzde 17'si «hiçbiri» yanıtını veriyor. Toplumsal olarak yaratılmış olan erkeklik kurgusundaki erkek profilinin kırılmaz, ağlamaz, yardım istemez gibi özellikleri düşünüldüğünde bu yanıtların üzerinde toplumsal olarak yaratılmış olan erkeklik kurgusunun etkisinden de söz edebiliriz.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini

Toplumsal cinsiyet rolleri

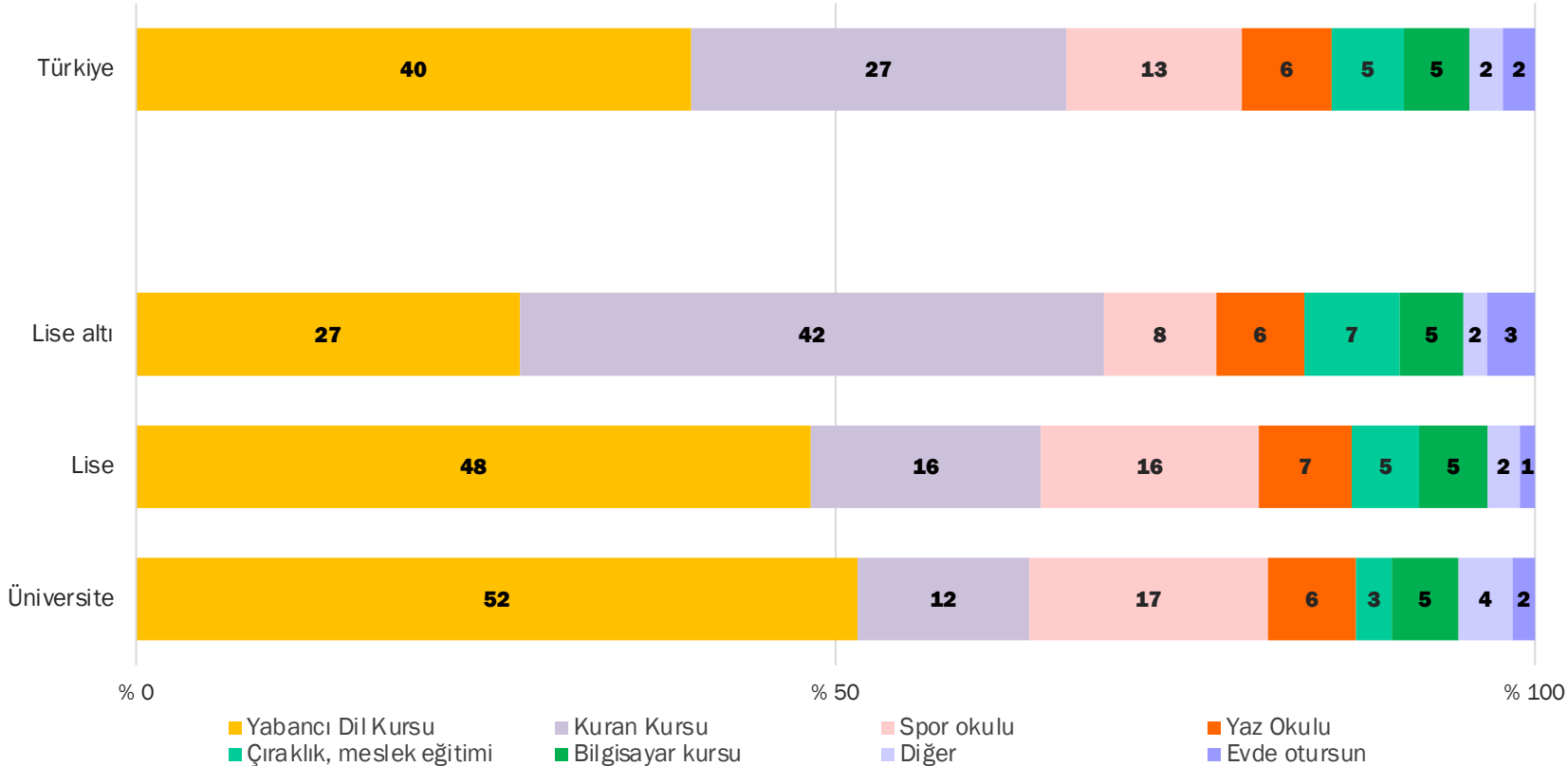
İmkanınız olsa ya da hepsi ücretsiz olsa KIZINIZI, yaz tatilinde aşağıdakilerden hangisine göndermek isterdiniz?

- Kızını yaz tatilinde yabancı dil kursuna yollamak isteyenlerin oranı Nisan'18'den Şubat'24'e 5 puan artarak yüzde 40'a ulaşmış görünüyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

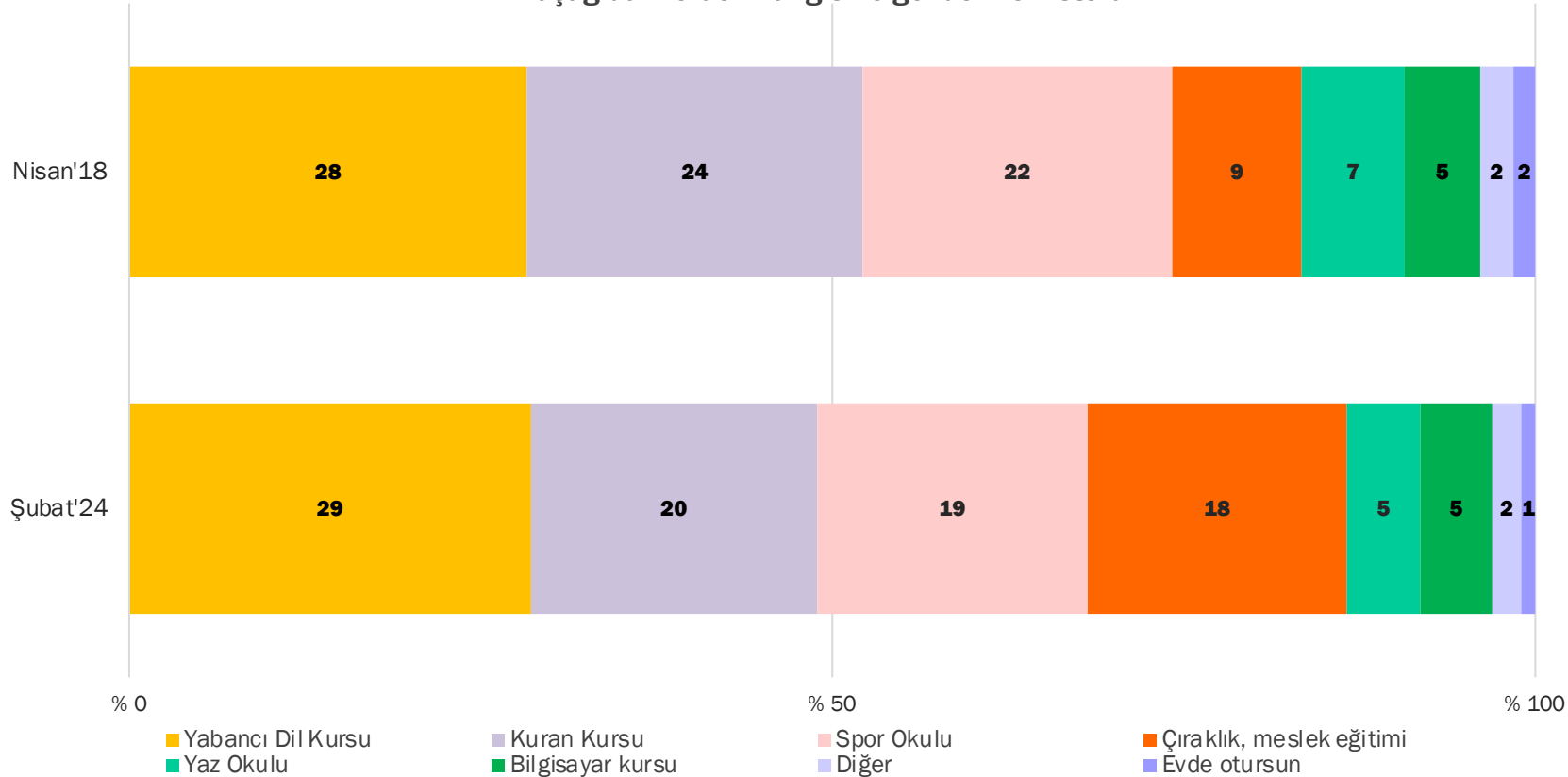
İmkanınız olsa ya da hepsi ücretsiz olsa KIZINIZI, yaz tatilinde aşağıdakilerden hangisine göndermek isterdiniz? (Şubat'24)

- Eğitim seviyesi arttıkça kızını yaz tatilinde yabancı dil kursuna ve spor okuluna göndermek isteyenlerin oranı da giderek artıyor.
- Üniversite eğitime sahip olanların yarısından fazlası yaz tatilinde kızını yabancı dil kursuna göndermek istiyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

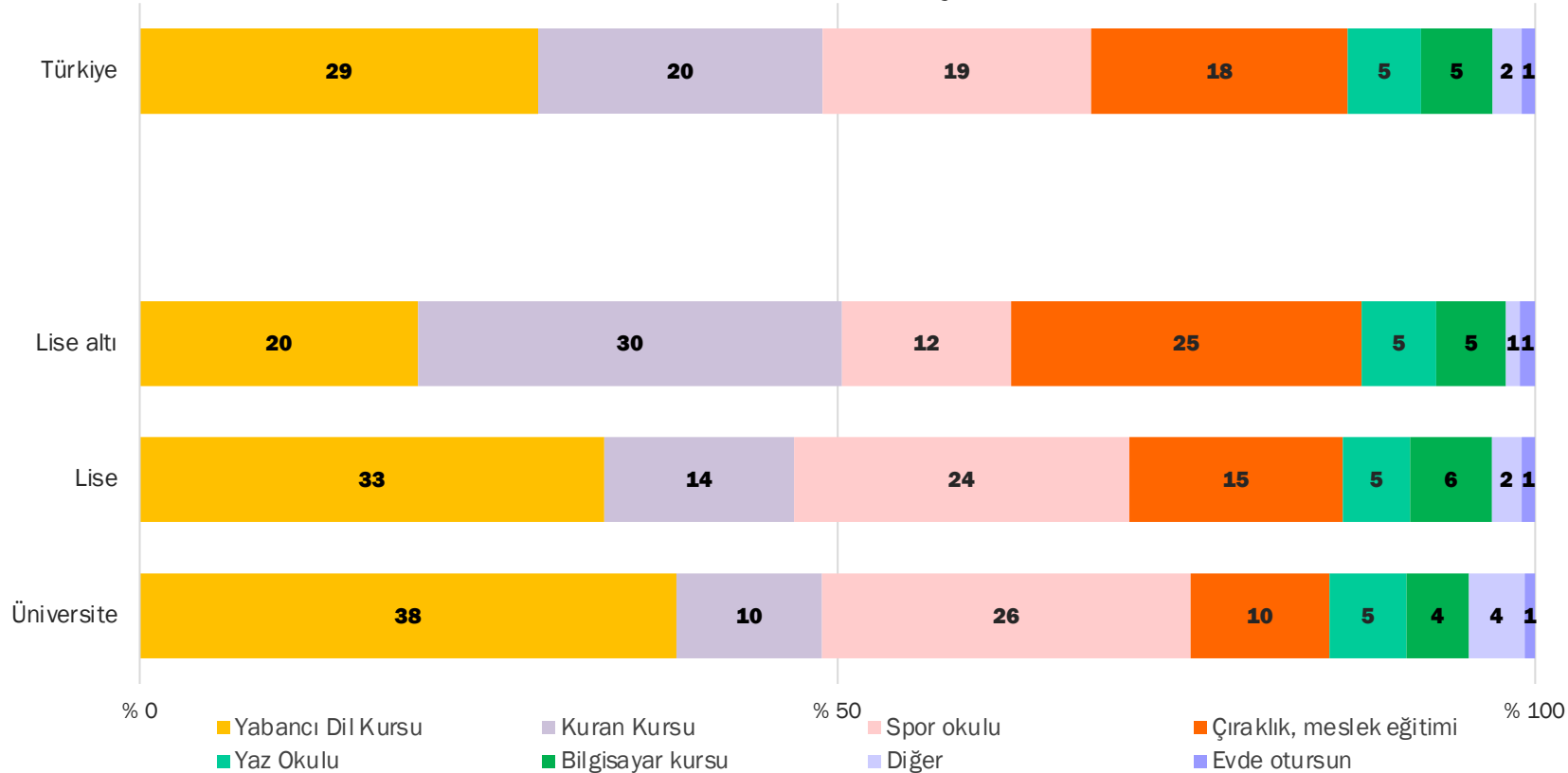
İmkanınız olsa ya da hepsi ücretsiz olsa OĞLUNUZU, yaz tatilinde aşağıdakilerden hangisine göndermek isterdiniz?

- Yaz tatilinde oğlunu çıraklık, meslek eğitimine göndermek isteyenlerin oranı Nisan'18'e göre Şubat'24'te 2 katına çıkmış, spor okuluna göndermek isteyenlerin oranı ise 3 puan azalmış.

Toplumsal cinsiyet rolleri

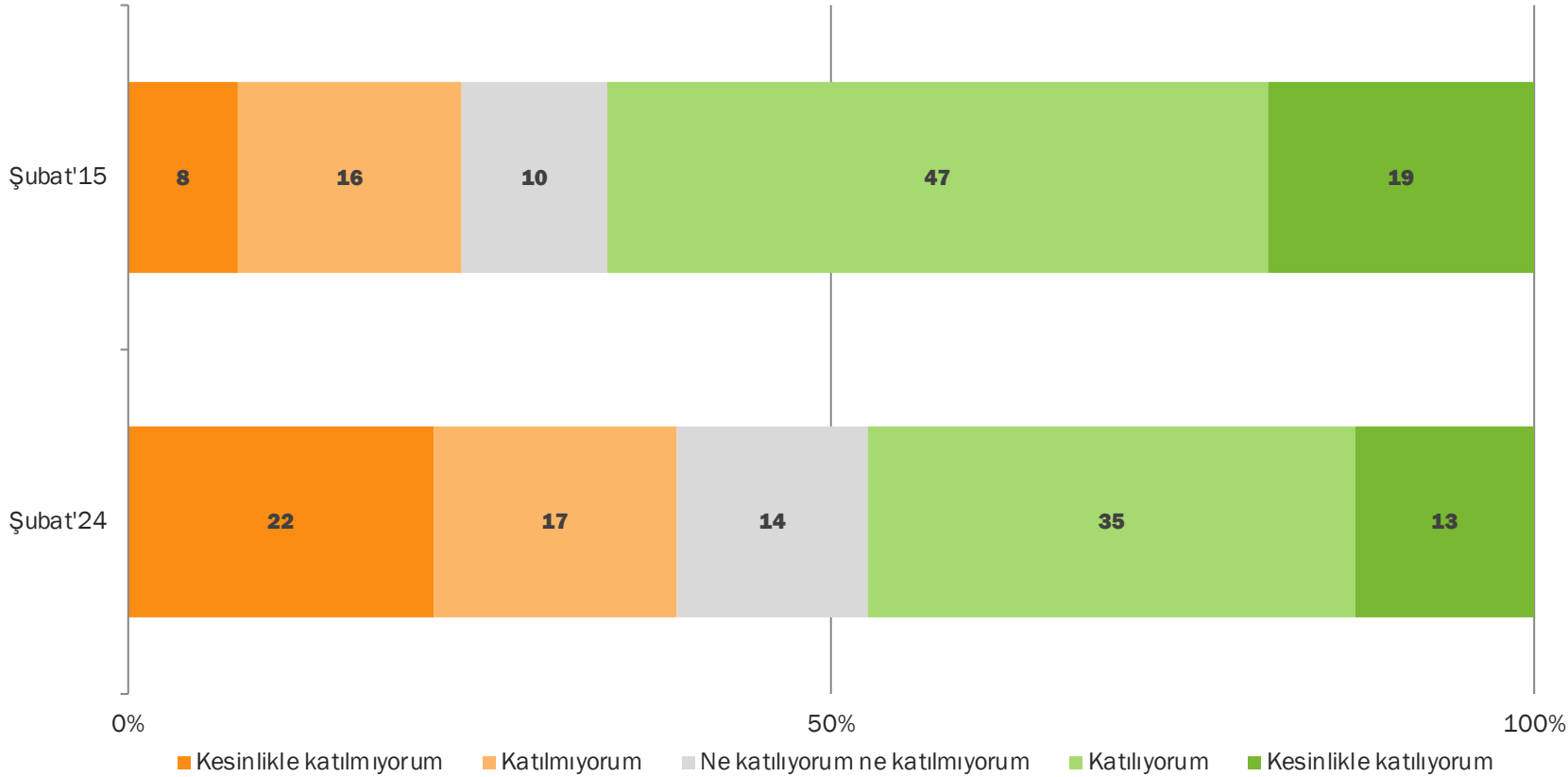
İmkanınız olsa ya da hepsi ücretsiz olsa OĞLUNUZU, yaz tatilinde aşağıdakilerden hangisine göndermek isterdiniz? (Şubat'24)

- Eğitim seviyesi arttıkça yaz tatilinde oğlunu yabancı dil kursuna ve spor okuluna göndermek isteyenlerin oranı giderek artıyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

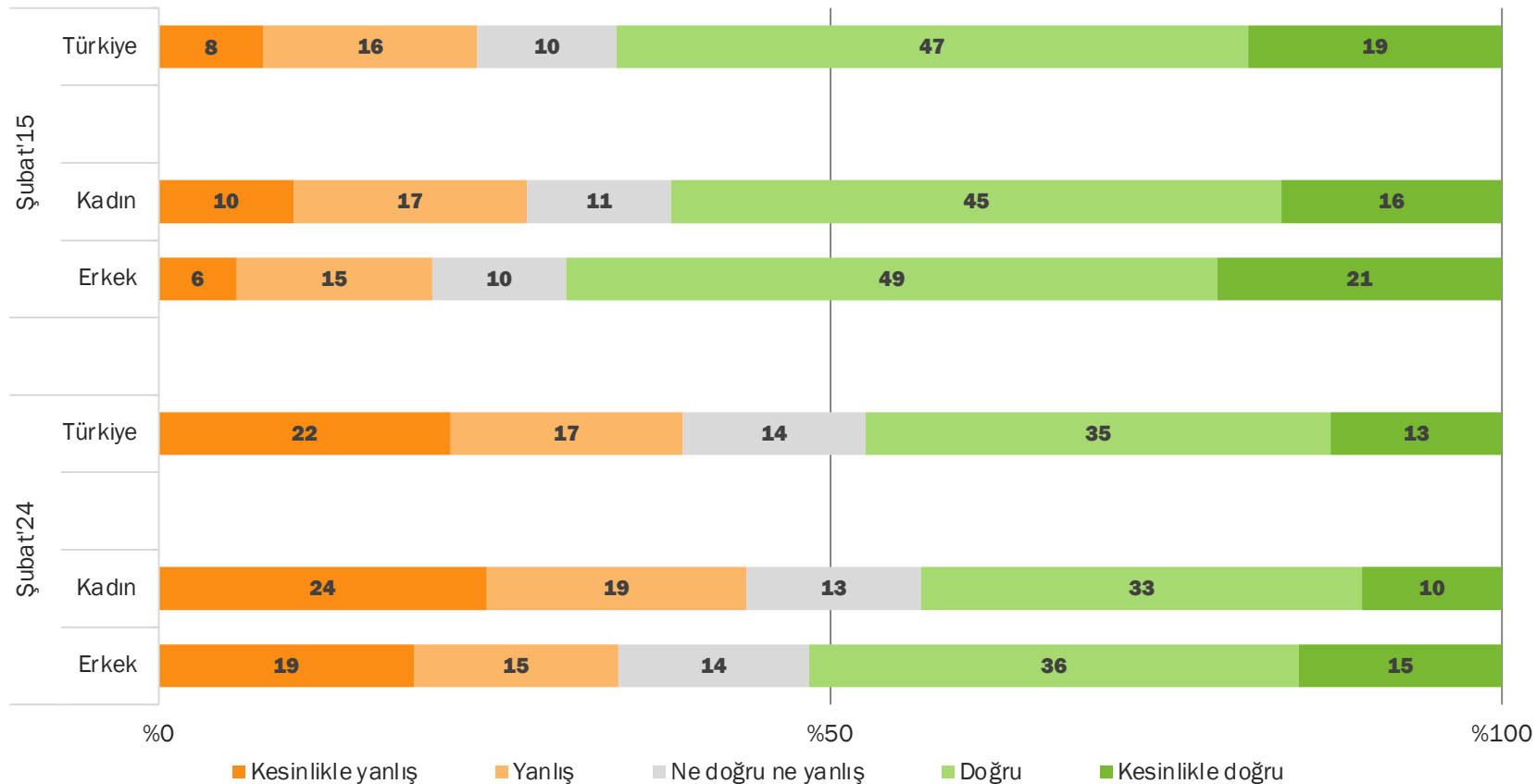
Kadın çalışmak için eşinden izin almalıdır.

- «Kadın çalışmak için eşinden izin almalıdır» yargısını doğru bulanların oranı 10 yıl önceye göre azalıyor. Şubat'15'te Türkiye toplumunun yüzde 66'sı bu yargıyı doğru bulurken Şubat'24'te bu oranın yüzde 48 olduğunu görüyoruz.
- 10 yıl içinde «Kadın çalışmak için eşinden izin almalıdır» yargısını doğru bulanların oranı azalmış olsa da bu konuda toplumun daha gidecek yolu var diyebiliriz.

Toplumsal cinsiyet rolleri

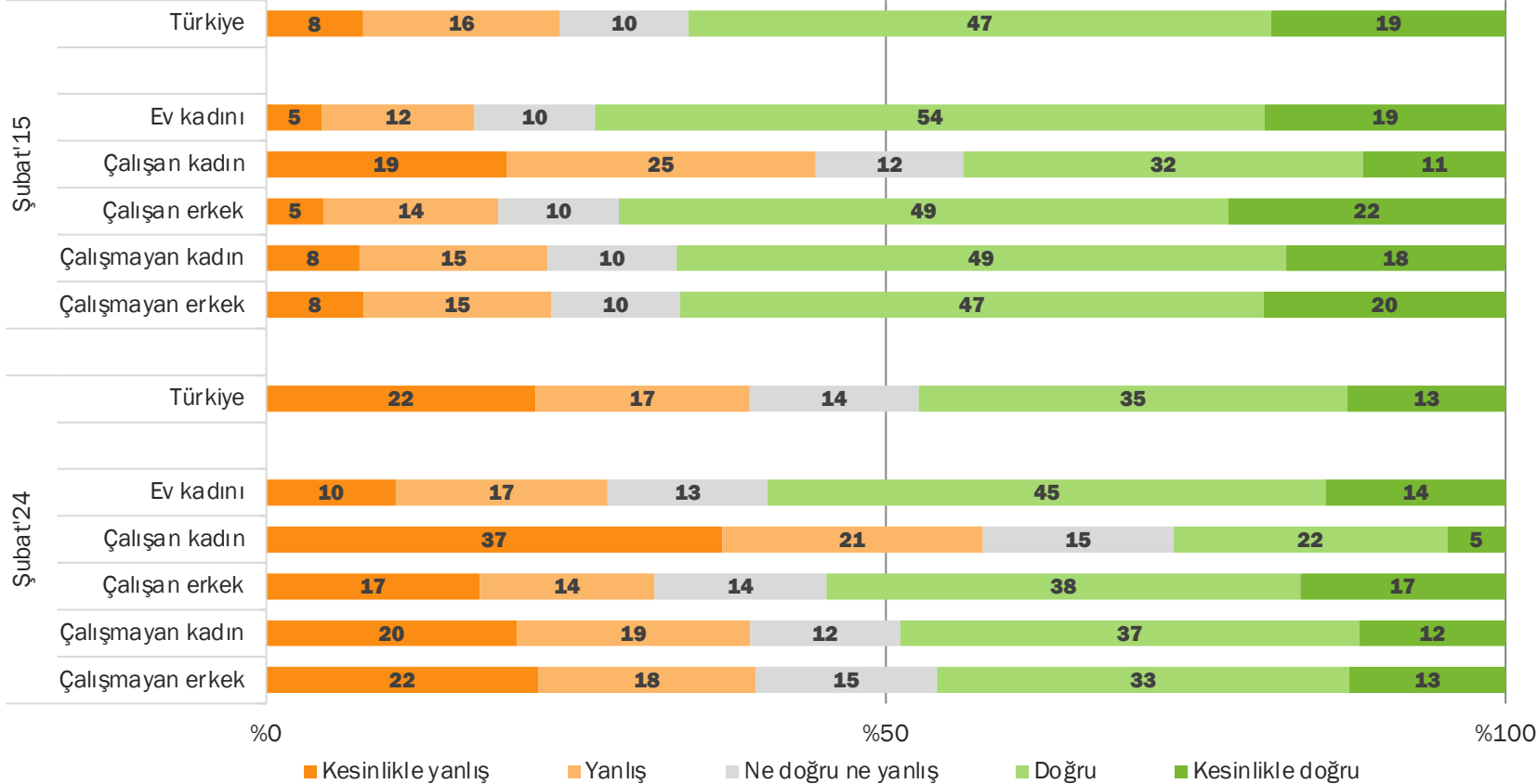
Kadın çalışmak için eşinden izin almalıdır.

- Bu yargıyı doğru bulanların oranı erkeklerde daha fazla. Bu durum Şubat'15'te ve Şubat'24'te aynı gözükse de Şubat'24'te bu yargıyı doğru bulanların oranı hem kadınlarda hem de erkeklerde epey azalıyor. Örneğin, Şubat'15'te erkeklerin yüzde 70'i bu yargıyı doğru bulurken Şubat'24'te bu oran 19 puan azalarak yüzde 51 oluyor.
- «Kadın çalışmak için eşinden izin almalıdır» fikrine katılmayan erkeklerin oranı artıyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

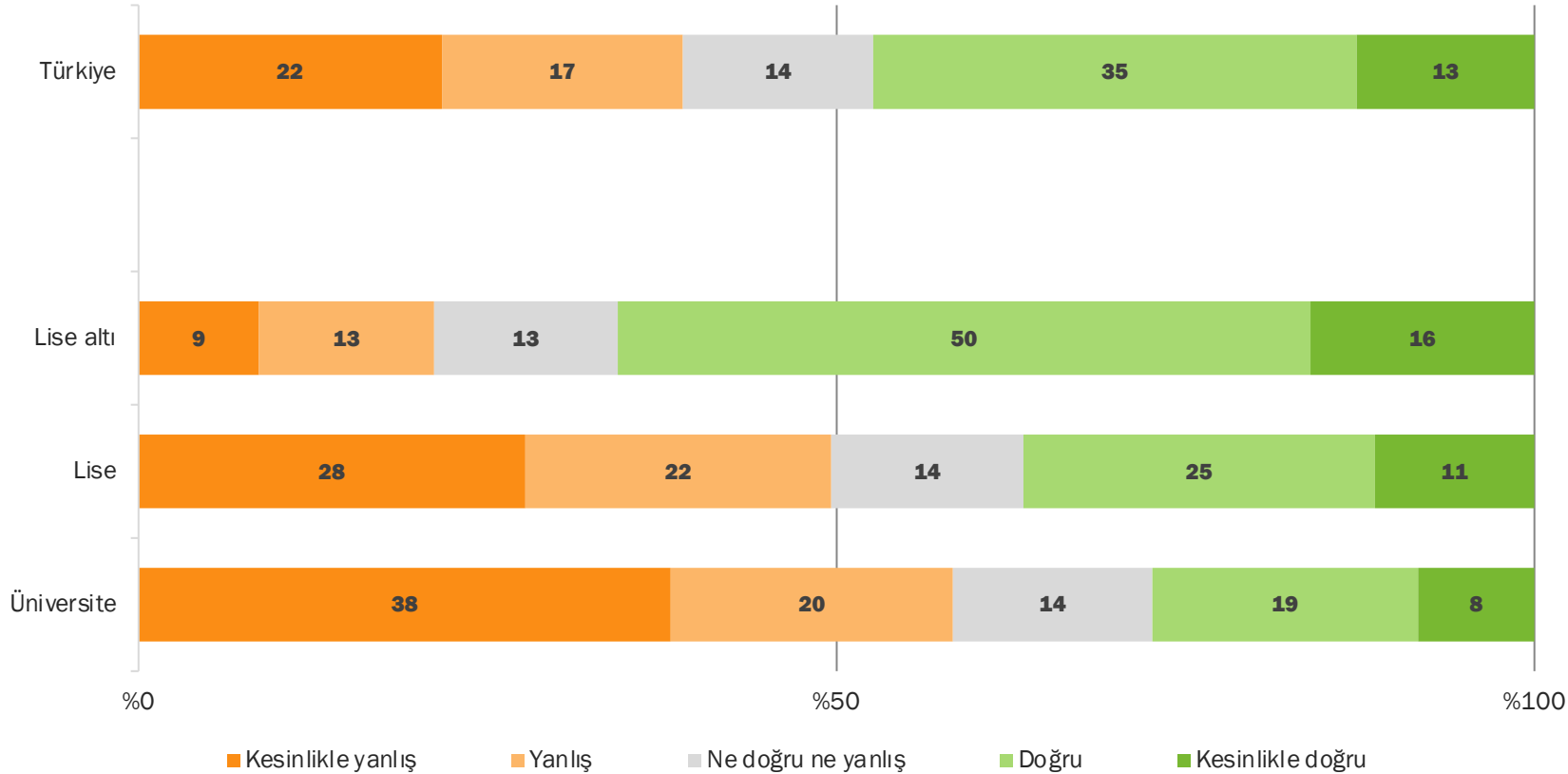
Kadın çalışmak için eşinden izin almalıdır.

- «Kadın çalışmak için eşinden izin almalıdır» yargısını doğru bulanlarda en yüksek oranlar sırasıyla ev kadınlarına ve çalışan erkeklere ait.
- Şubat'24'te bu yargıyı doğru bulanların oranı Şubat'15'e göre epey azalıyor.
- 10 yıl önce de bugün de bu yargıyı yanlış bulanlarda en yüksek oran çalışan kadınlara ait oluyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

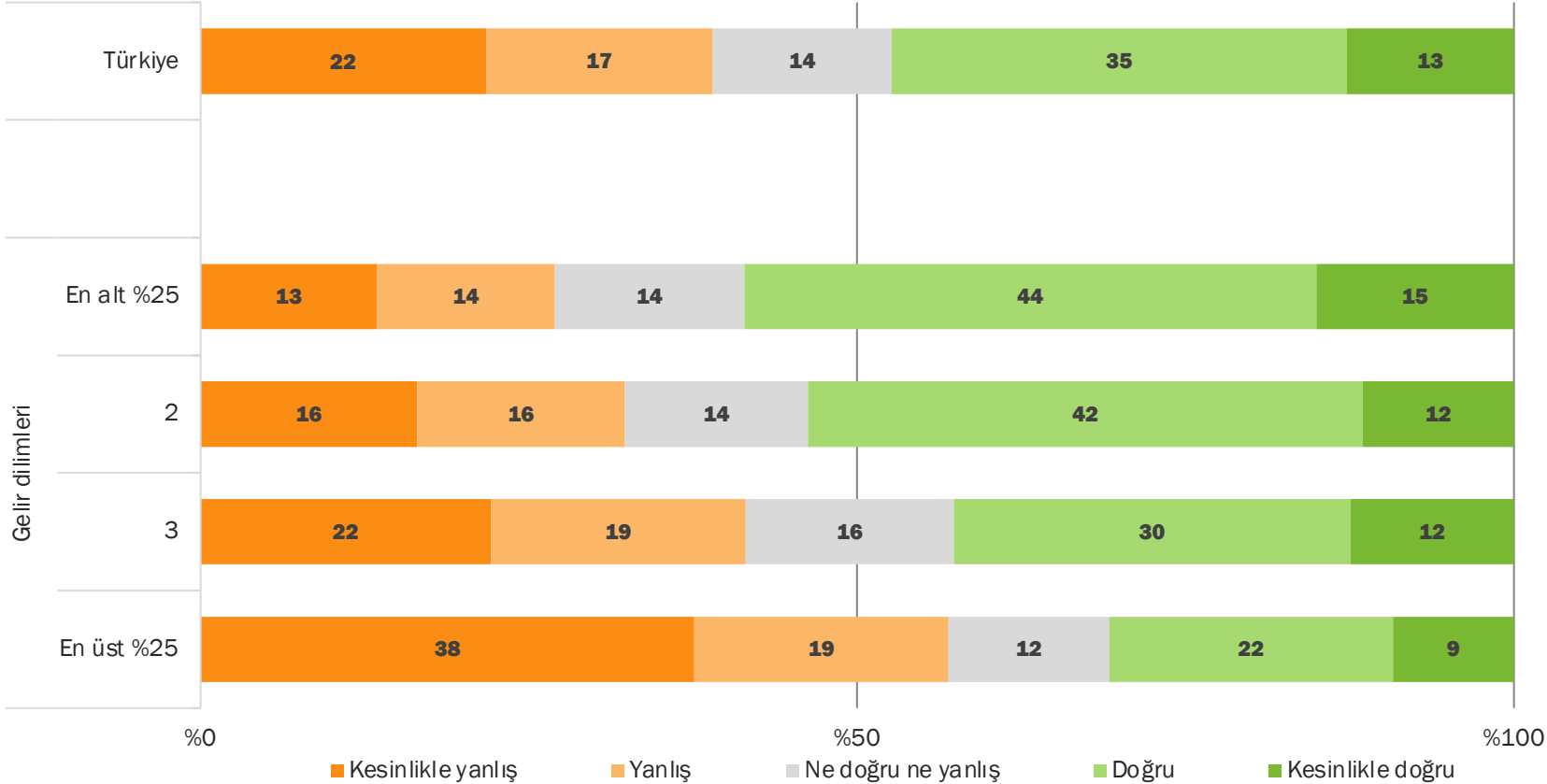
Kadın çalışmak için eşinden izin almalıdır. (Şubat'24)

- Eğitim seviyesi arttıkça «Kadın çalışmak için eşinden izin almalıdır» yargısını yanlış bulanların oranı giderek artıyor.
- Lise eğitime sahip olanların yarısı, üniversite eğitime sahip olanların ise yarıdan fazlası bu yargıyı yanlış buluyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

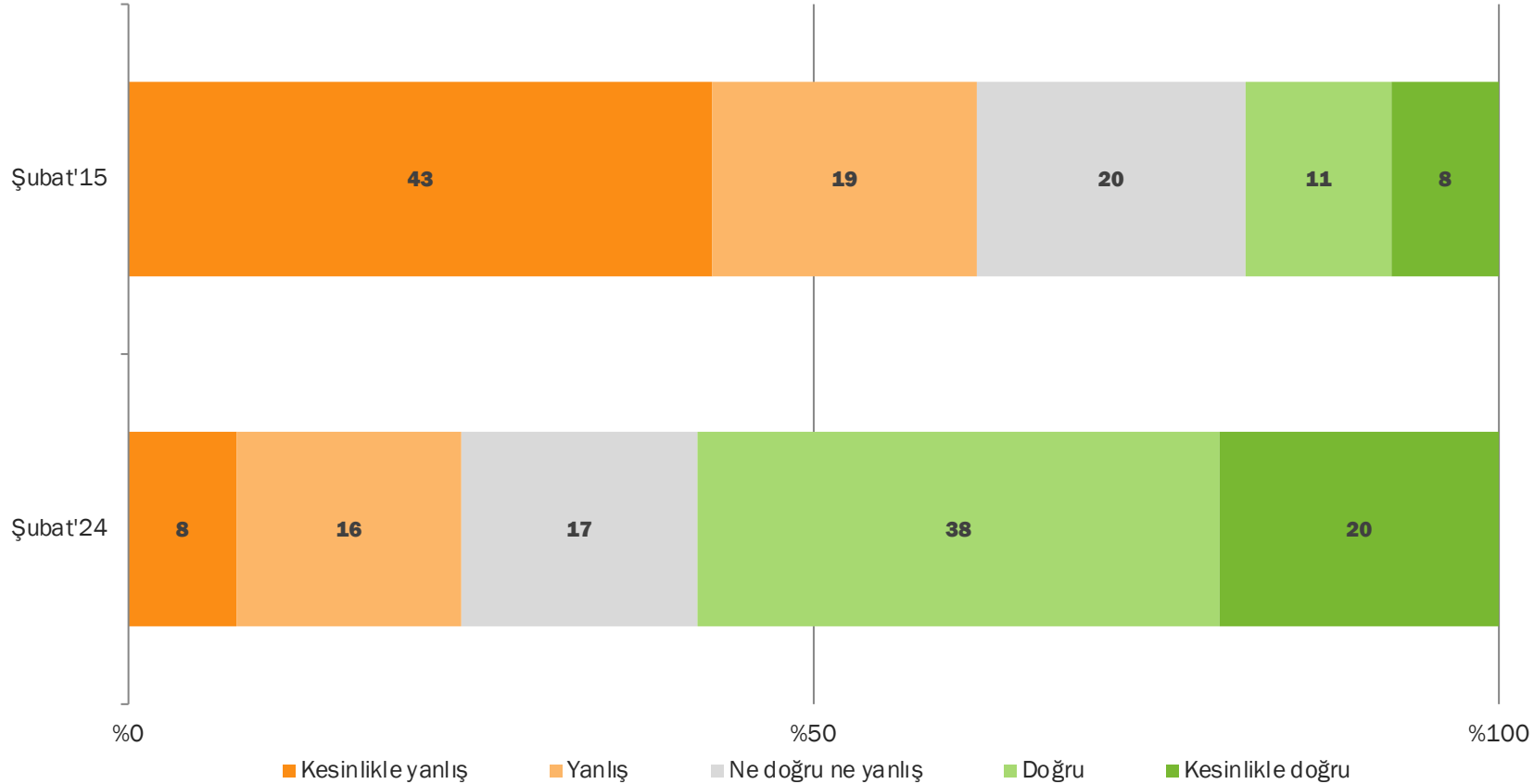
Kadın çalışmak için eşinden izin almalıdır. (Şubat'24)

- Gelir seviyesi arttıkça «Kadın çalışmak için eşinden izin almalıdır» yargısını yanlış bulanların oranı da giderek artıyor.
- En üst gelir grubuna dahil olanların yarısından fazlası bu yargıyı yanlış buluyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

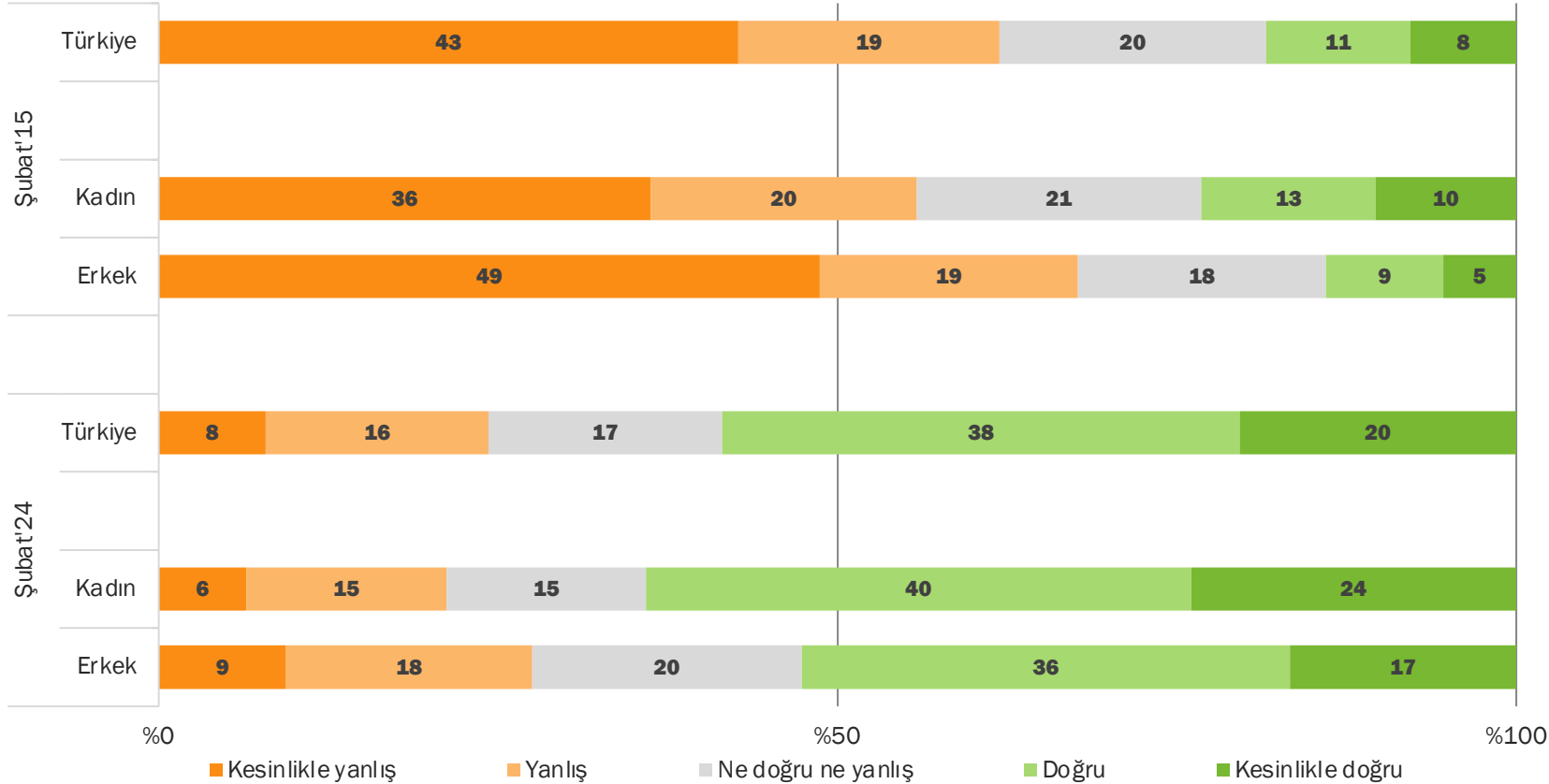
Bu evde yaşayan kadınlar makyaj yapar.

- «Bu evde yaşayan kadınlar makyaj yapar» yargısına verilen yanıtlar da 10 yıl öncesine göre epey değişiyor. Şubat'15'te bu yargıyı doğru bulanların oranı yüzde 19 olurken bu oranın Şubat'24'te yüzde 58 olduğunu görüyoruz.
- Türkiye toplumunda her 10 kişiden 6'sı «Bu evde yaşayan kadınlar makyaj yapar» yargısını doğru buluyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

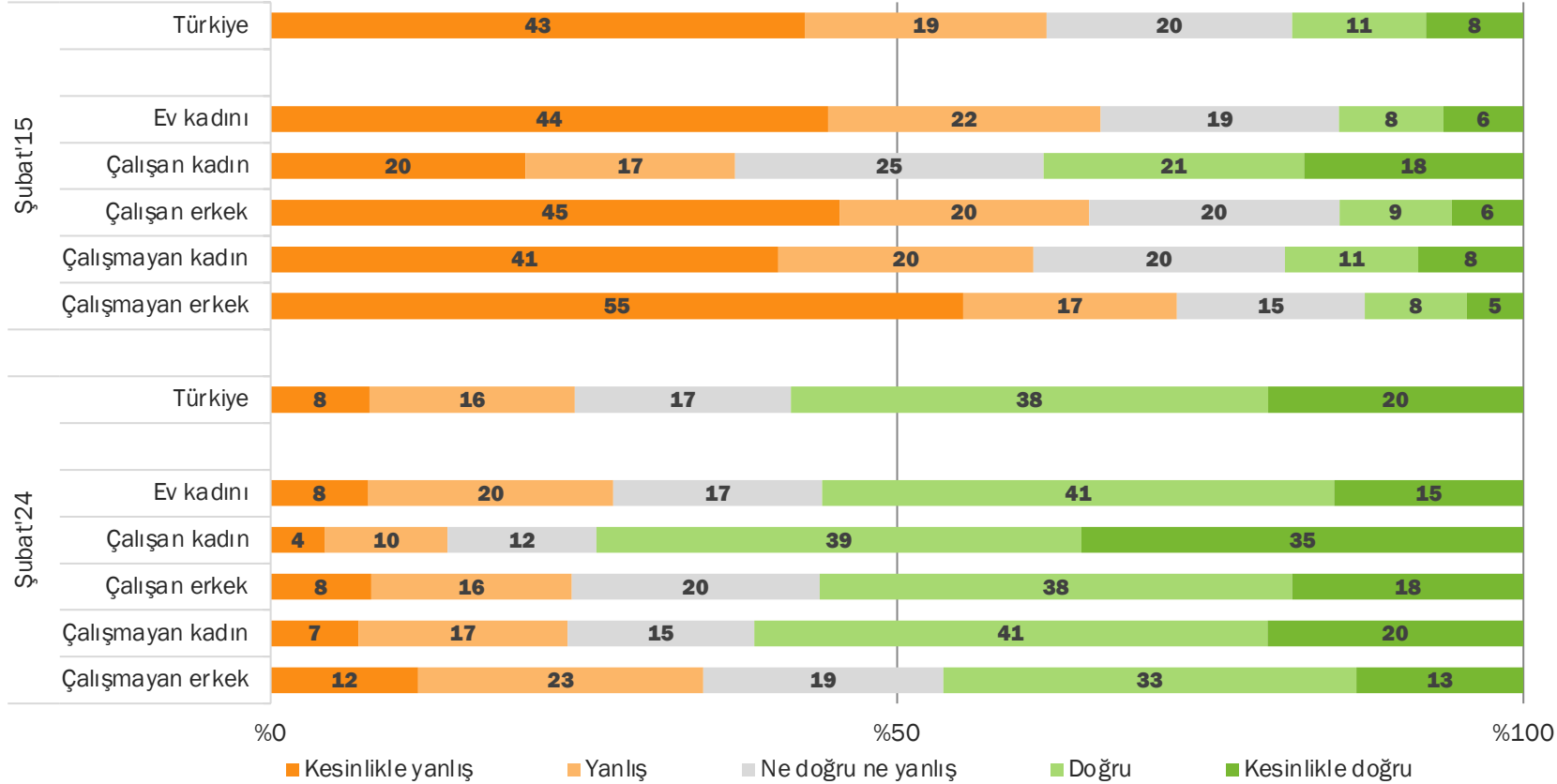
Bu evde yaşayan kadınlar makyaj yapar.

- Şubat'15'te «Bu evde yaşayan kadınlar makyaj yapar» yargısını yanlış bulanların oranı erkeklerde de kadınlarda da yarının üzerinde olurken Şubat'24'te bunun tam tersi bir durum görüyoruz.
- Şubat'24 araştırmamıza göre kadınların da erkeklerin de yarından fazlası bu yargıyı doğru buluyor. Fakat bu yargıyı doğru bulanlarda kadınların oranı erkeklere göre daha fazla oluyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

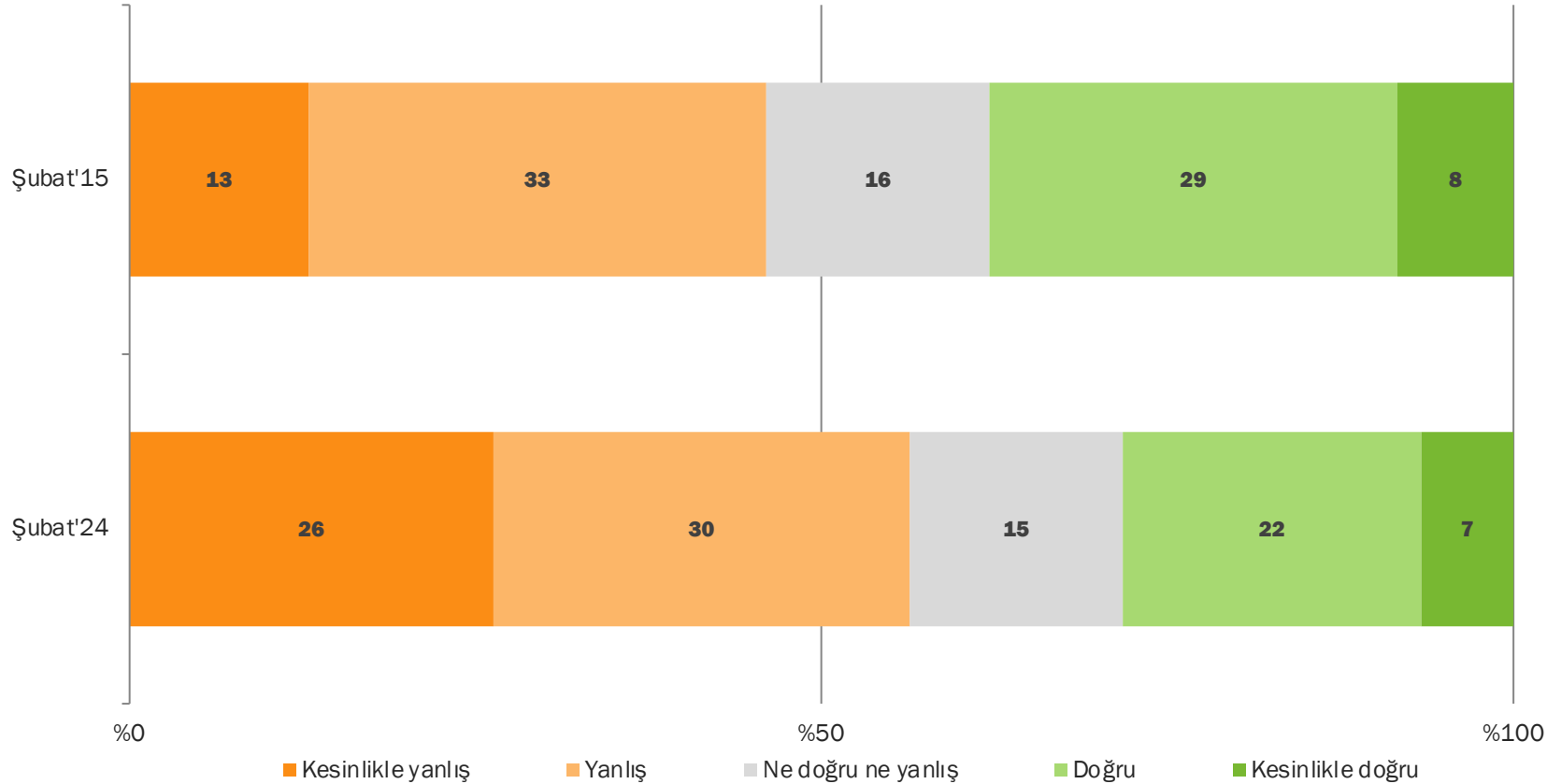
Bu evde yaşayan kadınlar makyaj yapar.

- Şubat'24'te bu yargıyı doğru bulanların oranı 10 yıl öncesine göre her grupta artmış görünüyor. Fakat Şubat'15'te bu yargıyı doğru bulanların oranı çalışan kadınlarda yine biraz yüksek.
- Şubat'24'te yargıyı doğru bulanlarda en yüksek oranın yine çalışan kadınlara ait olduğunu, bunu çalışmayan kadınların takip ettiğini görüyoruz. Çalışmayan erkeklerde bu yargıyı doğru bulanların oranıysa yarının biraz altında kalıyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

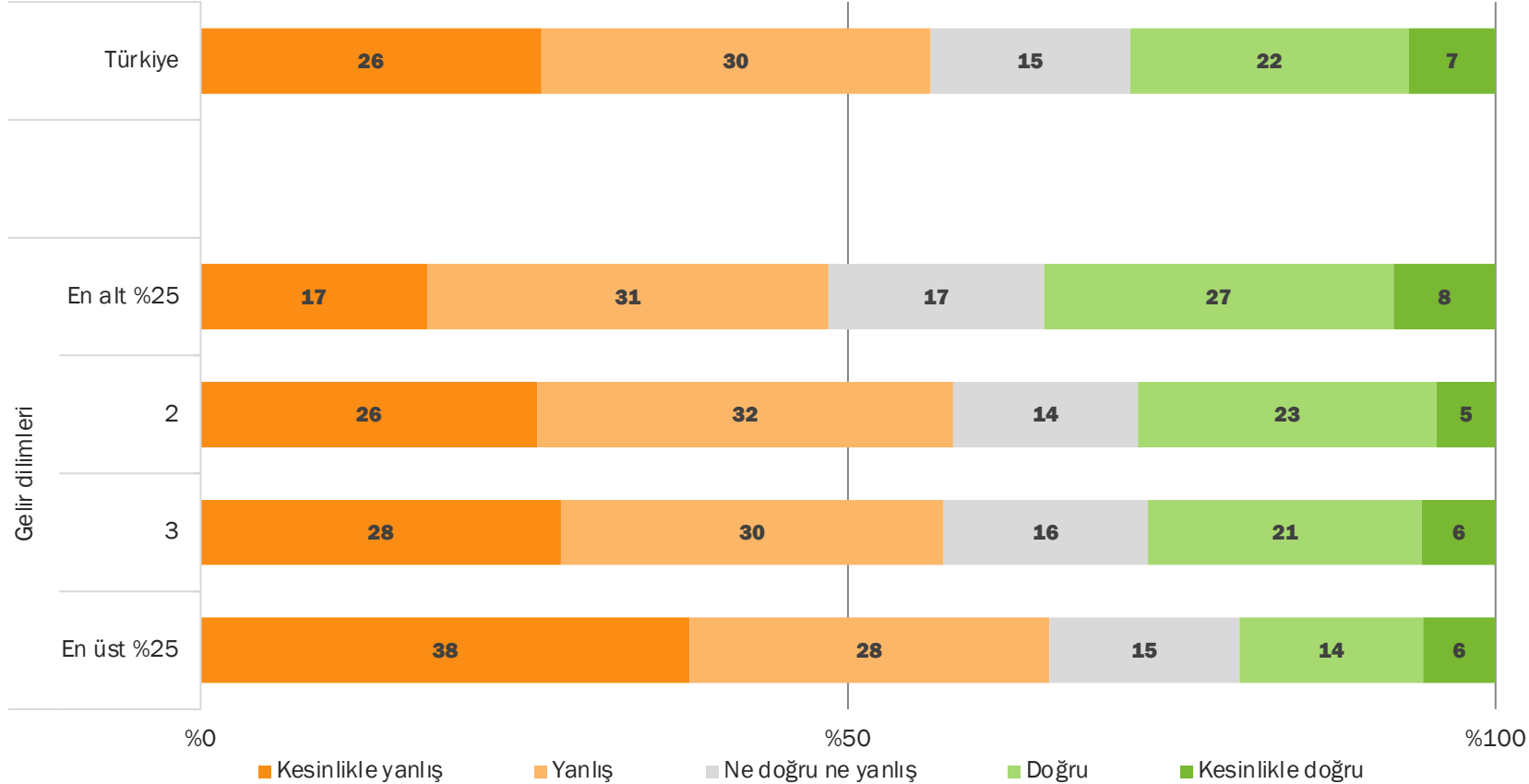
Kadının eşinden daha fazla para kazanması sorun olur.

- «Kadının eşinden daha fazla para kazanması sorun olur» yargısını yanlış bulanların oranı 10 yıl öncesine göre bu yıl artarak yarının üzerine çıkıyor.
- Şubat'15'te bu yargıyı yanlış bulanların oranı yüzde 46 ile yarıya yakın olurken Şubat'24'te bu oranın yüzde 56 ile yarının üzerine çıktığını görüyoruz.

Toplumsal cinsiyet rolleri

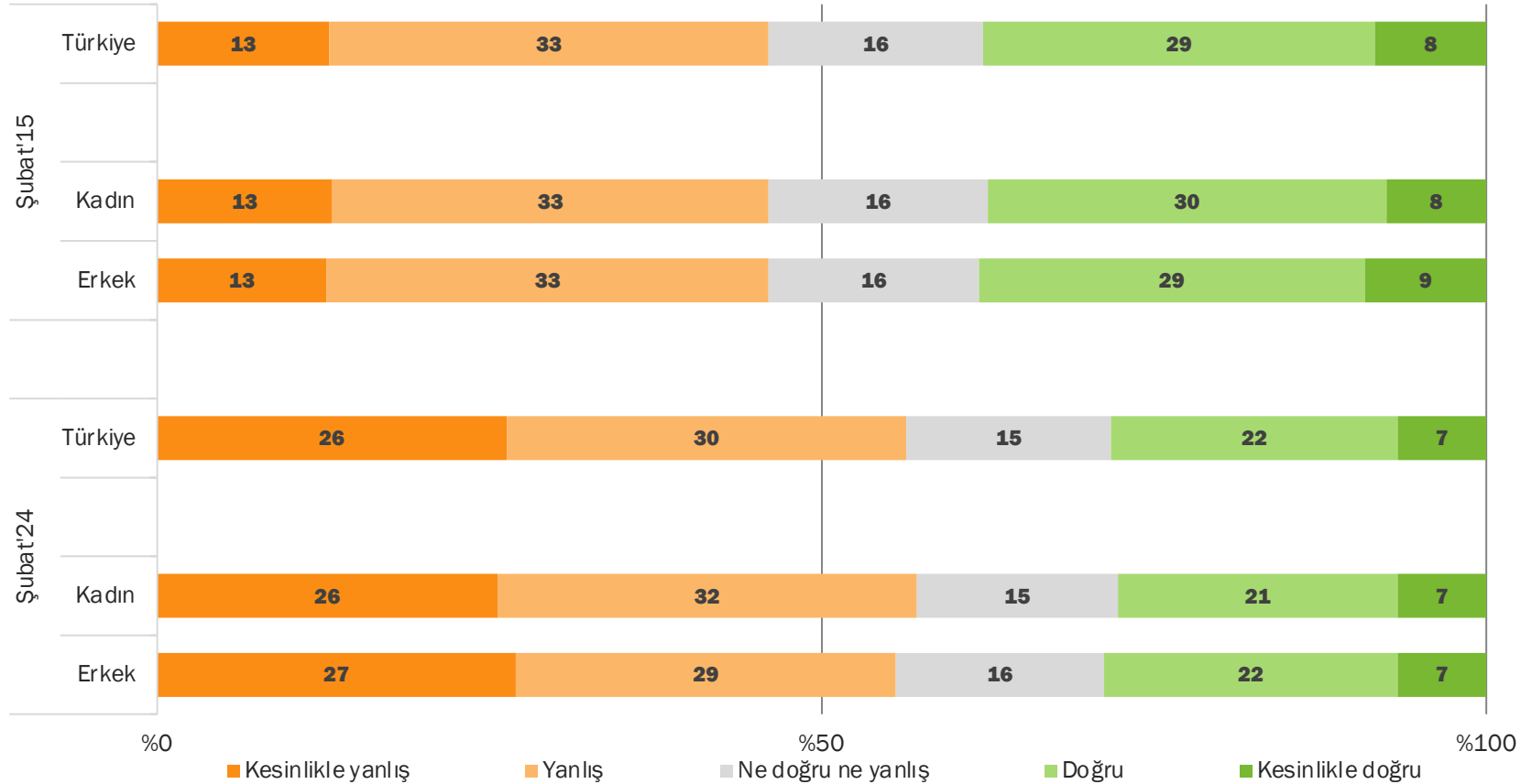
Kadının eşinden daha fazla para kazanması sorun olur. (Şubat'24)

- Gelir seviyesi arttıkça «Kadının eşinden daha fazla para kazanması sorun olur» yargısını yanlış bulanların oranı da artıyor.
- En alt gelir grubundakilerin yarıya yakını bu yargıyı yanlış bulurken yüzde 35'i ise bunun bir sorun olabileceğini düşünüyor. En üst gelir grubundakilerinse yüzde 66'sı bu yargıyı yanlış bulduğunu ifade ediyor.

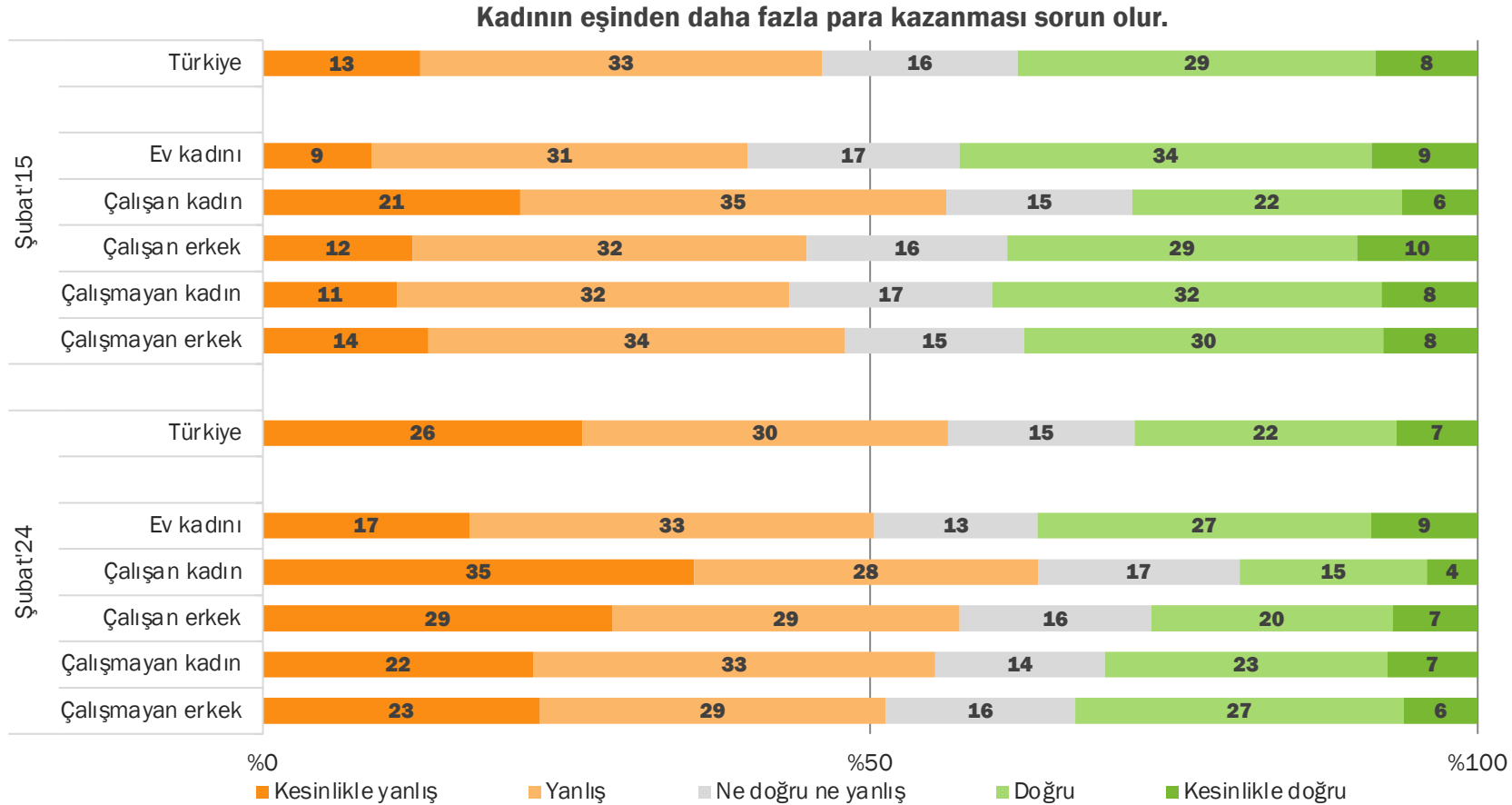
Toplumsal cinsiyet rolleri

Kadının eşinden daha fazla para kazanması sorun olur.

- Bu yargıya verilen yanıtlarda kadınlar ile erkekler arasında bir ortaklık görünüyor. Verilen yanıtlar açısından iki grup arasında büyük farklar yok.

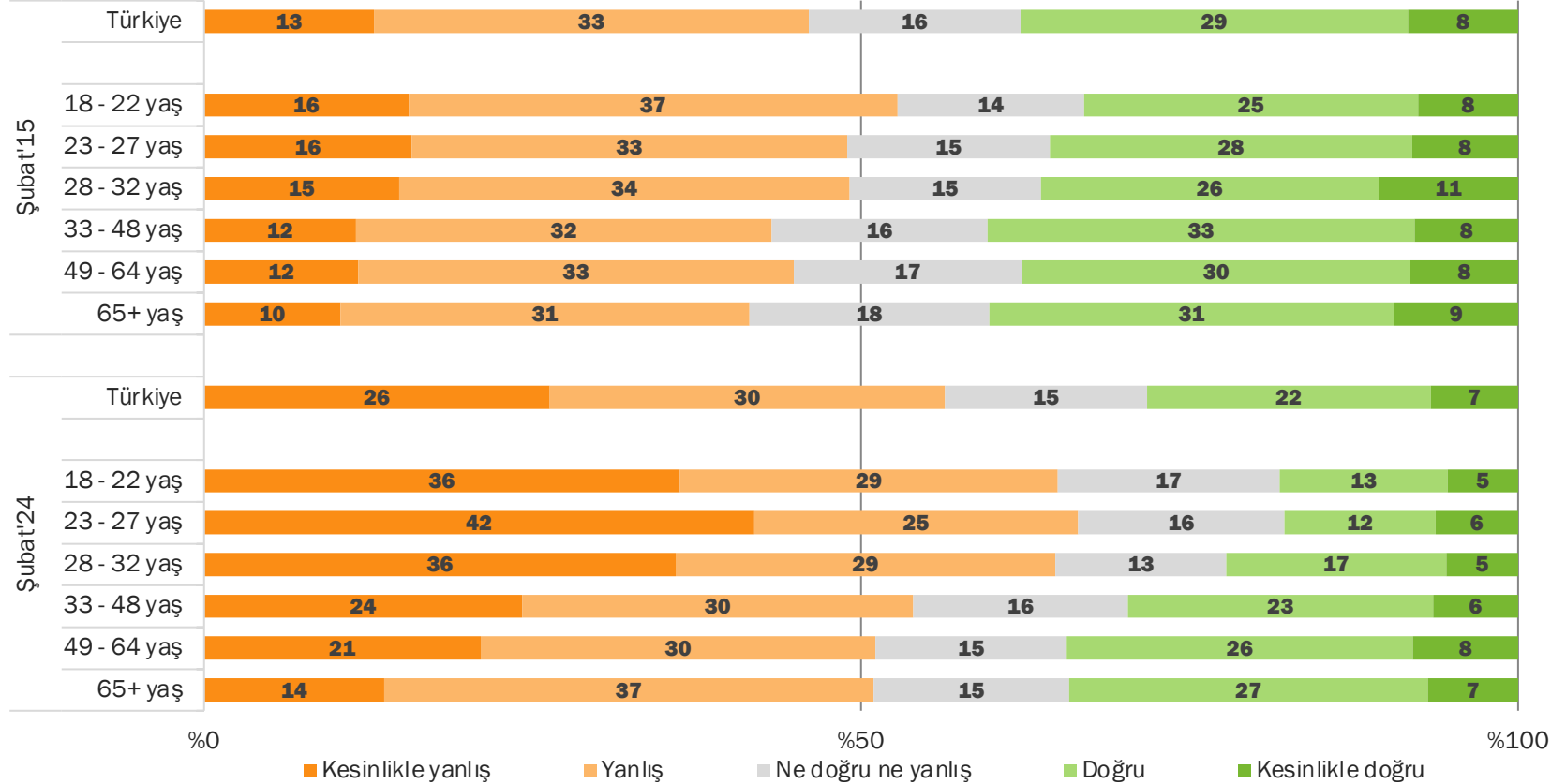
Toplumsal cinsiyet rolleri

- 10 yıl öncesinde sadece çalışan kadınların yarıdan fazlası «Kadının eşinden daha fazla para kazanması sorun olur» yargısını yanlış bulurken Şubat'24'te bu yargıyı yanlış bulanların oranı her grupta yarının üzerine çıkıyor.
- Yargıyı yanlış bulanlarda en yüksek oran çalışan kadınlara ait oluyor. Her 5 çalışan kadından 3'ü bu yargıyı yanlış buluyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

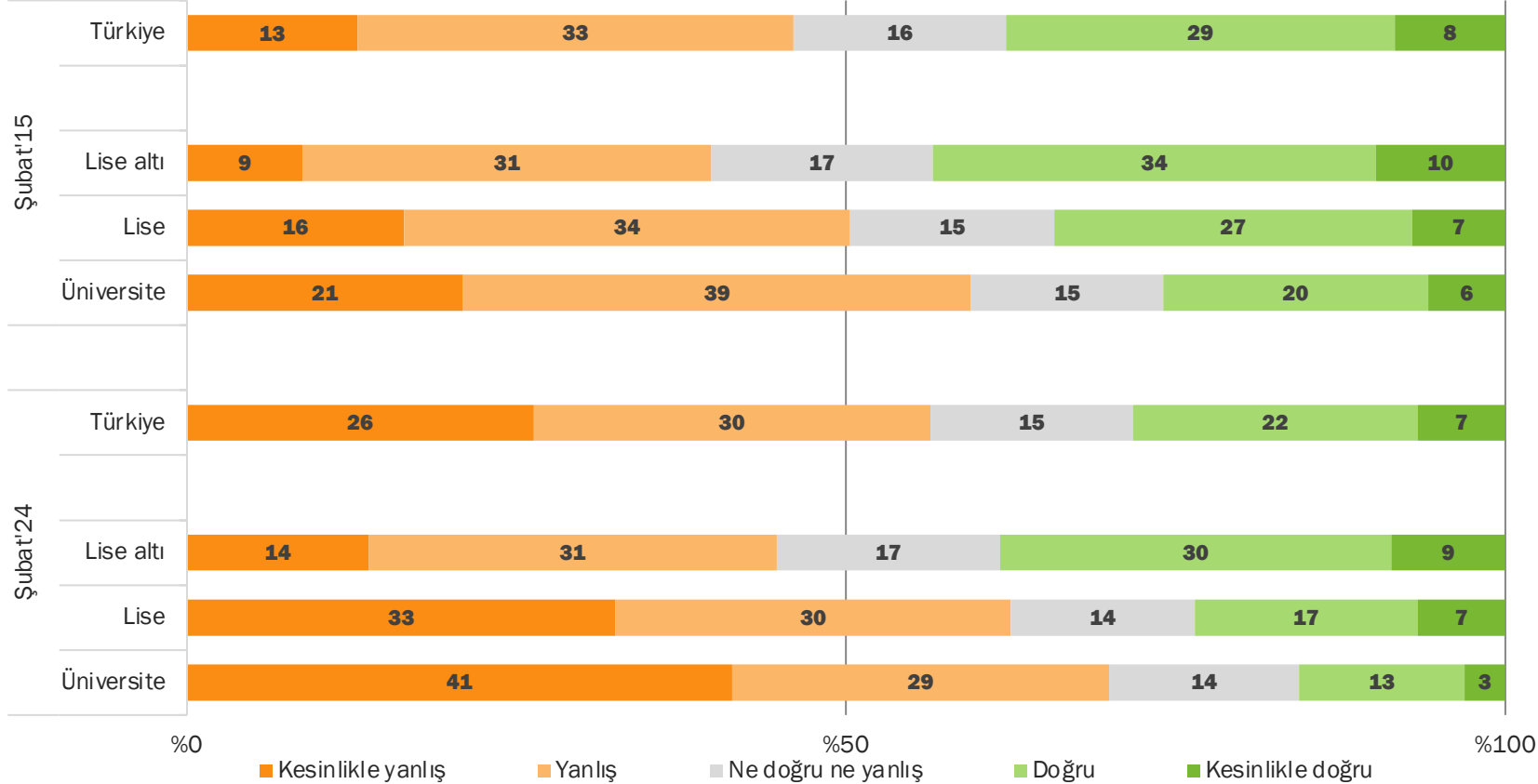
Kadının eşinden daha fazla para kazanması sorun olur.

- Şubat'15'te bu yargıyı yanlış bulanların oranı sadece 18-22 yaş grubundakilerde yarıdan fazla olurken Şubat'24'te yargıyı yanlış bulanların oranı her yaş grubunda yarıdan fazla oluyor.
- Özellikle Şubat'24'te genç yaş grubundakilerin yarıdan çok daha fazlası «Kadının eşinden daha fazla para kazanması sorun olur» yargısını yanlış buluyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

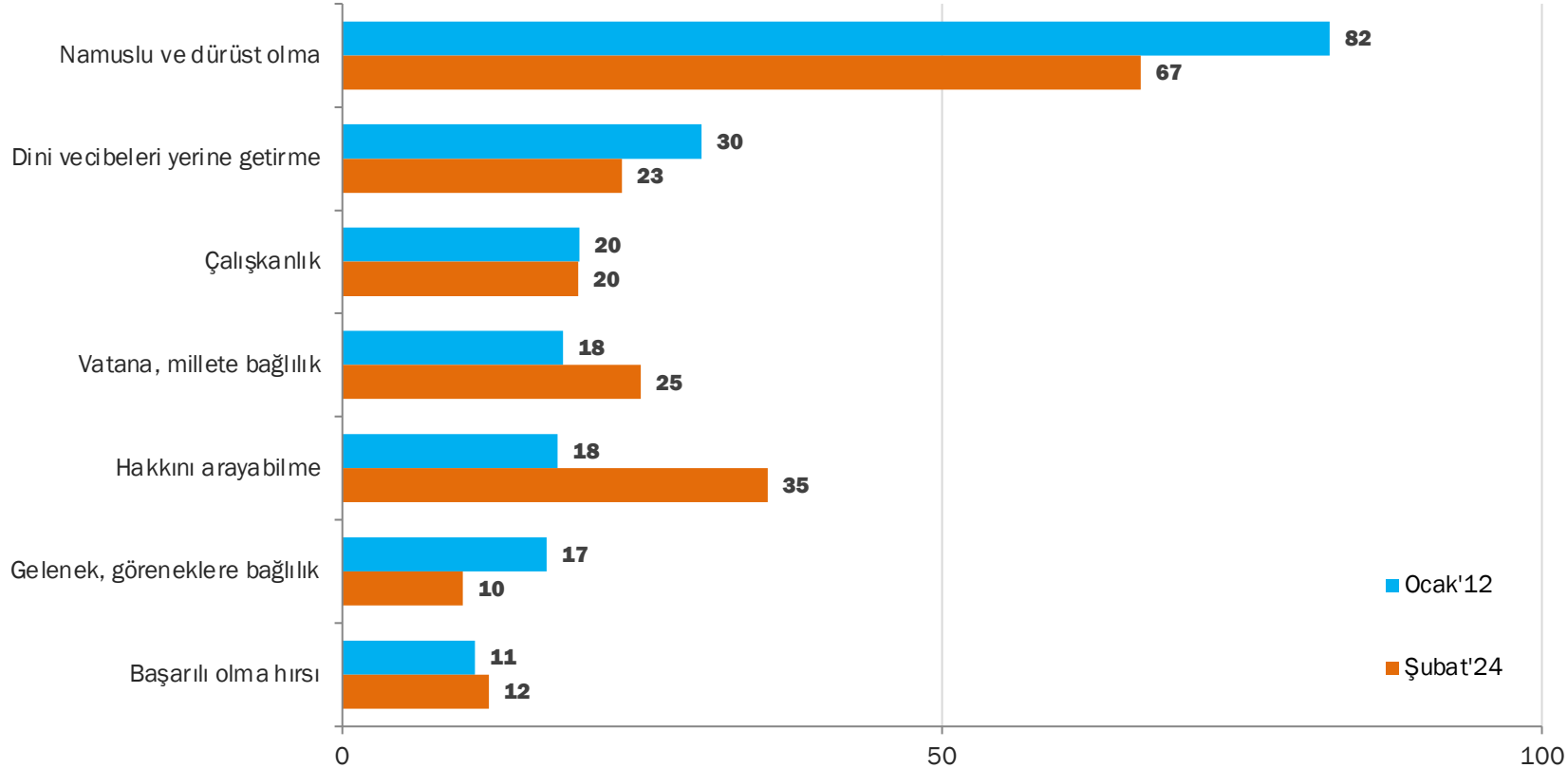
Kadının eşinden daha fazla para kazanması sorun olur.

- Eğitim seviyesi arttıkça «Kadının eşinden daha fazla para kazanması sorun olur» yargısını yanlış bulanların oranı da giderek artıyor. Şubat'24'te lise eğitime sahip olanların yüzde 63'ü, üniversite eğitime sahip olanların yüzde 70'i bu yargıyı yanlış buluyor.
- Eğitim seviyesinin yükselmesi toplumsal cinsiyet rolleri konusunda pozitif bir farkındalığın önünü açabiliyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

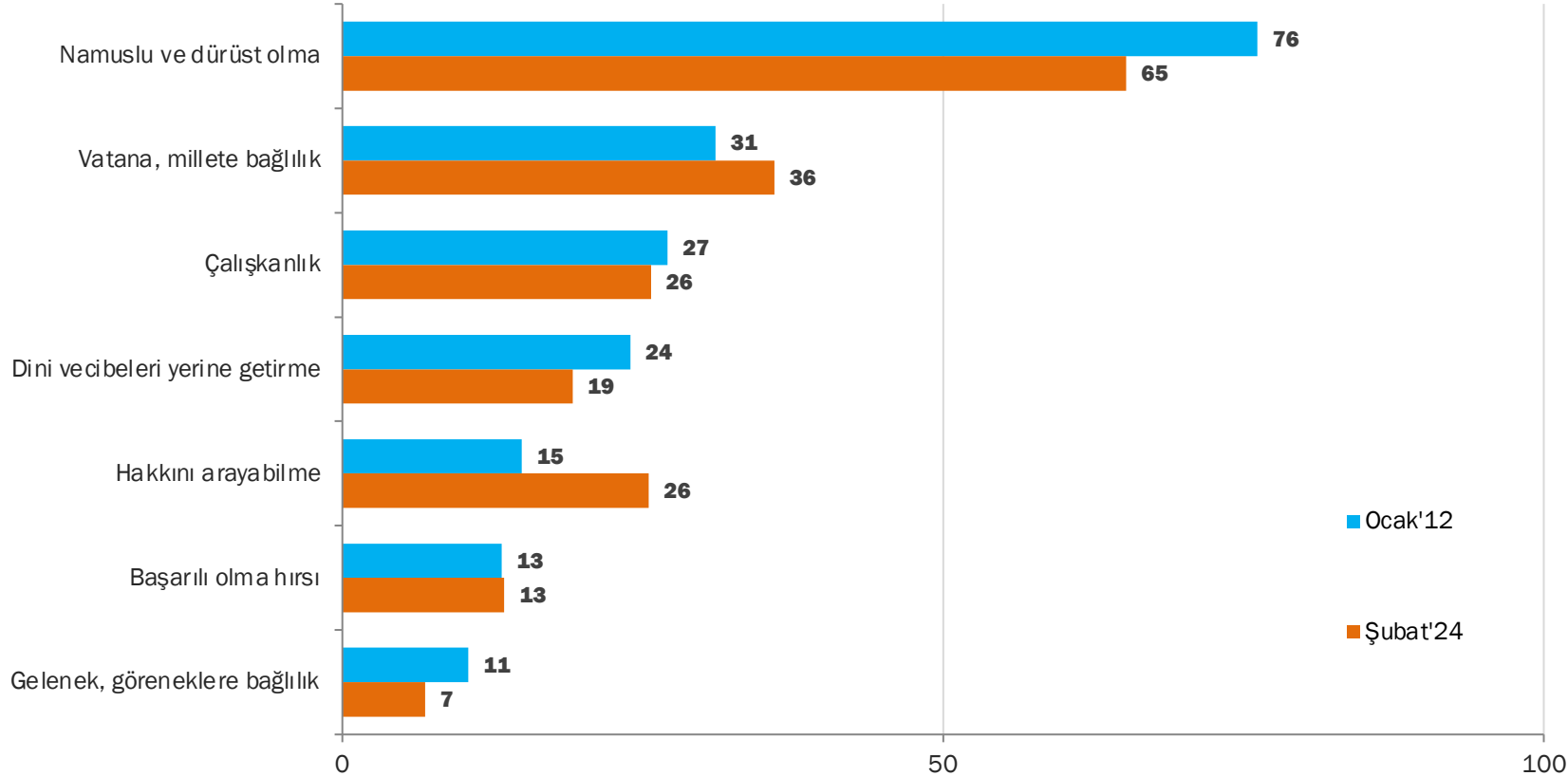
Kız çocuklarına MUTLAKA kazandırılması gereken İKİ (2) meziyet aşağıda okuyacaklarımdan hangileridir?

- Kız çocuklarına kazandırılması gereken meziyetler için en fazla söylenen «Namuslu ve dürüst olma» fakat bu bunun geçen zaman içinde azaldığını görüyoruz.
- «Vatana, millete bağlılık» diyenlerin oranının 7 puan, «Hakkını arayabilme» diyenlerin oranının ise 17 puan artmış.

Toplumsal cinsiyet rolleri

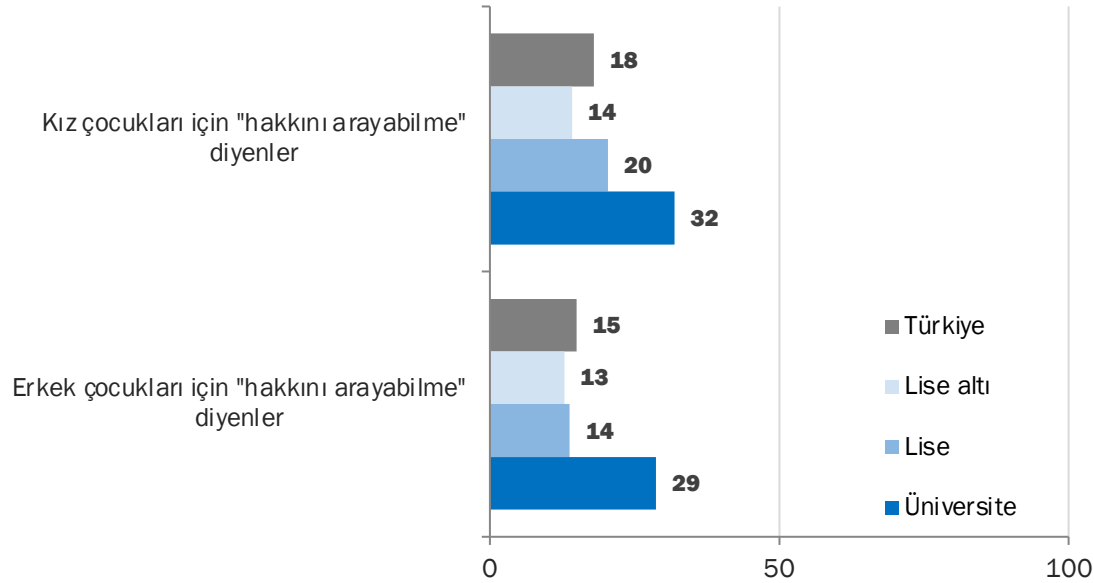
Erkek çocuklarına MUTLAKA kazandırılması gereken İKİ (2) meziyet aşağıda okuyacaklarımdan hangileridir?

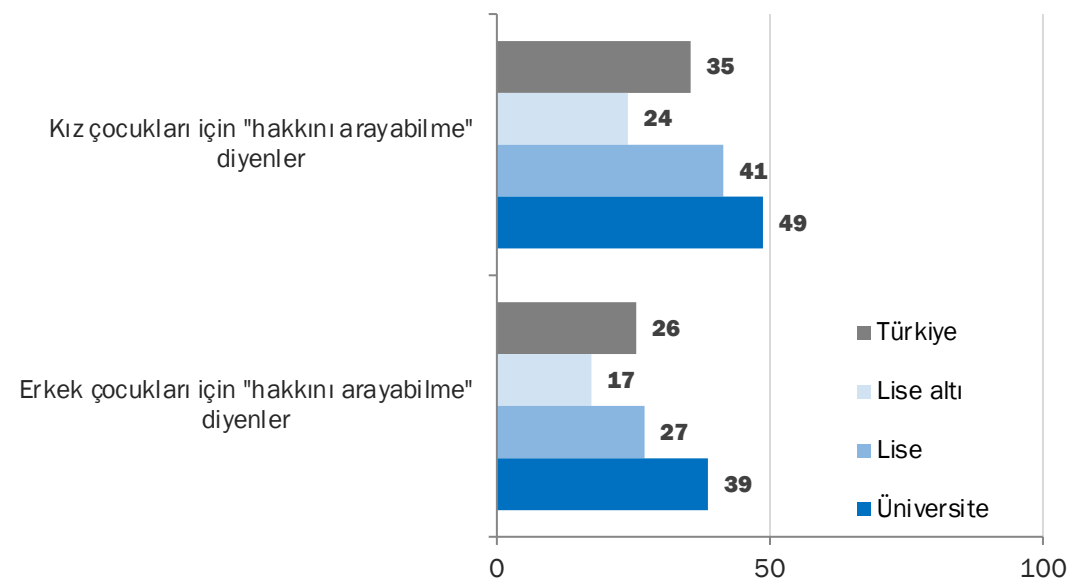
- Erkek çocuklarına kazandırılması gereken meziyetlerde de en yüksek oranda söylenen de «Namuslu ve dürüst olma», fakat kız çocuklarında olduğu gibi bu meziyeti tercih etme geçen zaman içinde azalmış.
- «Vatana, millete bağlılık» diyenlerin oranı 5 puan, «Hakkını arayabilme» diyenlerin oranı ise 11 puan artmış.

Toplumsal cinsiyet rolleri

Eğitim durumuna göre "Hakkını arayabilme" diyenler
(Ocak'12)

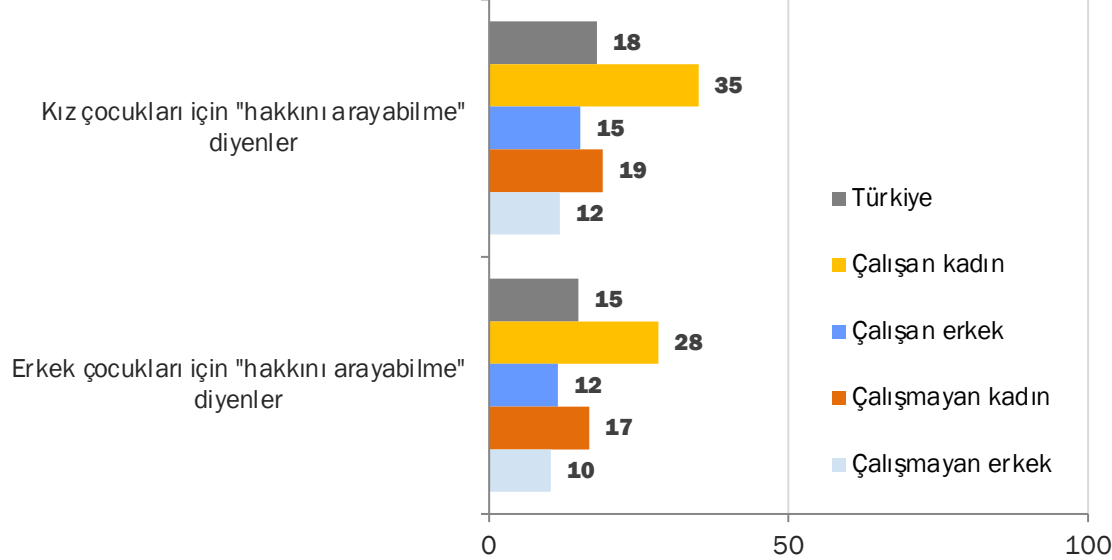
Eğitim durumuna göre "Hakkını arayabilme" diyenler
(Şubat'24)

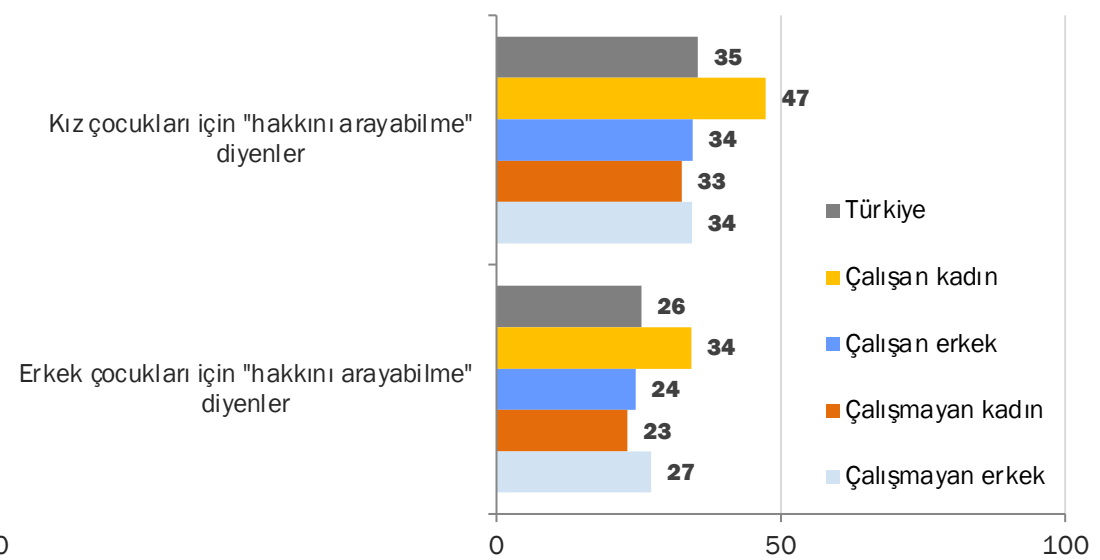
- Eğitim seviyesi arttıkça çocukların «hakkını arayabilme» meziyetini mutlaka kazanmasını isteyenlerin oranı da artıyor. Bu artış kız çocukları için «hakkını arayabilme» diyenlerde daha fazla oluyor. Ayrıca Ocak'12'ye göre Şubat'24'te daha fazla kişinin çocukları için bu meziyeti öne çıkardığını görüyoruz. Şubat'24'te üniversite eğitimine sahip olanların yarıya yakını kız çocukları için «hakkını arayabilme» meziyetinin kazandırılması gerektiğini düşünüyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

Çalışma durumu ve cinsiyete göre "Hakkını arayabilme" diyenler (Ocak'12)

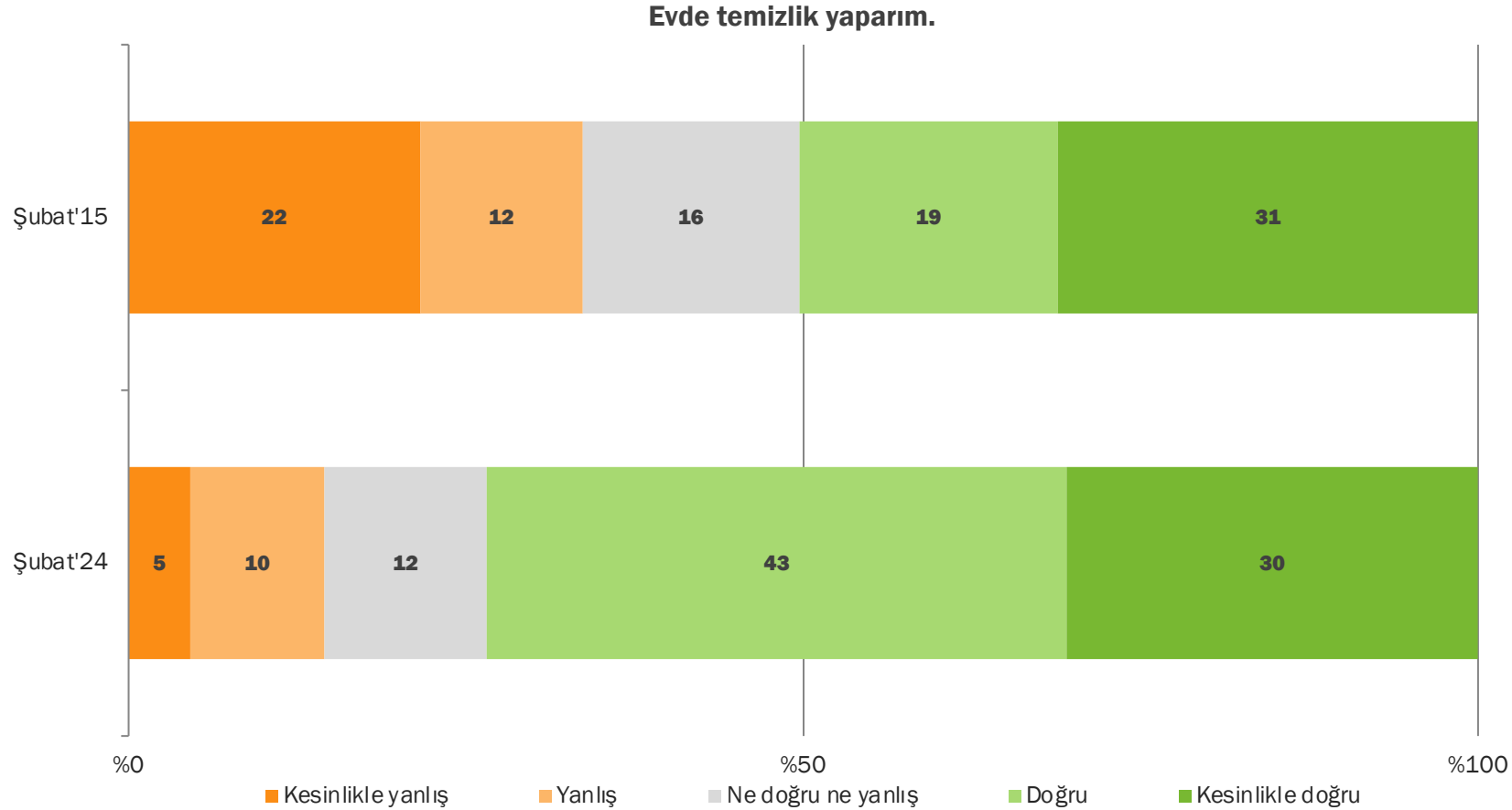
Çalışma durumu ve cinsiyete göre "Hakkını arayabilme" diyenler (Şubat'24)

- Her iki yılda da çocuklara «hakkını arayabilme» meziyetinin mutlaka kazandırılması gerektiğini en çok çalışan kadınlar istiyor. Ocak'12'de çalışan kadınların yüzde 35'i kız çocukları için, yüzde 28'i ise erkek çocukları için bu meziyetin mutlaka kazandırılması gerektiğini düşünürken bu oranlar Şubat'24'te sırasıyla yüzde 47 ve yüzde 34 oluyor. Yani Şubat'24'te çalışan kadınların yarıya yakını kız çocuklarına «hakkını arayabilme» özelliğinin mutlaka kazandırılması gerektiğini düşünüyor.

Hane İçi İlişkiler

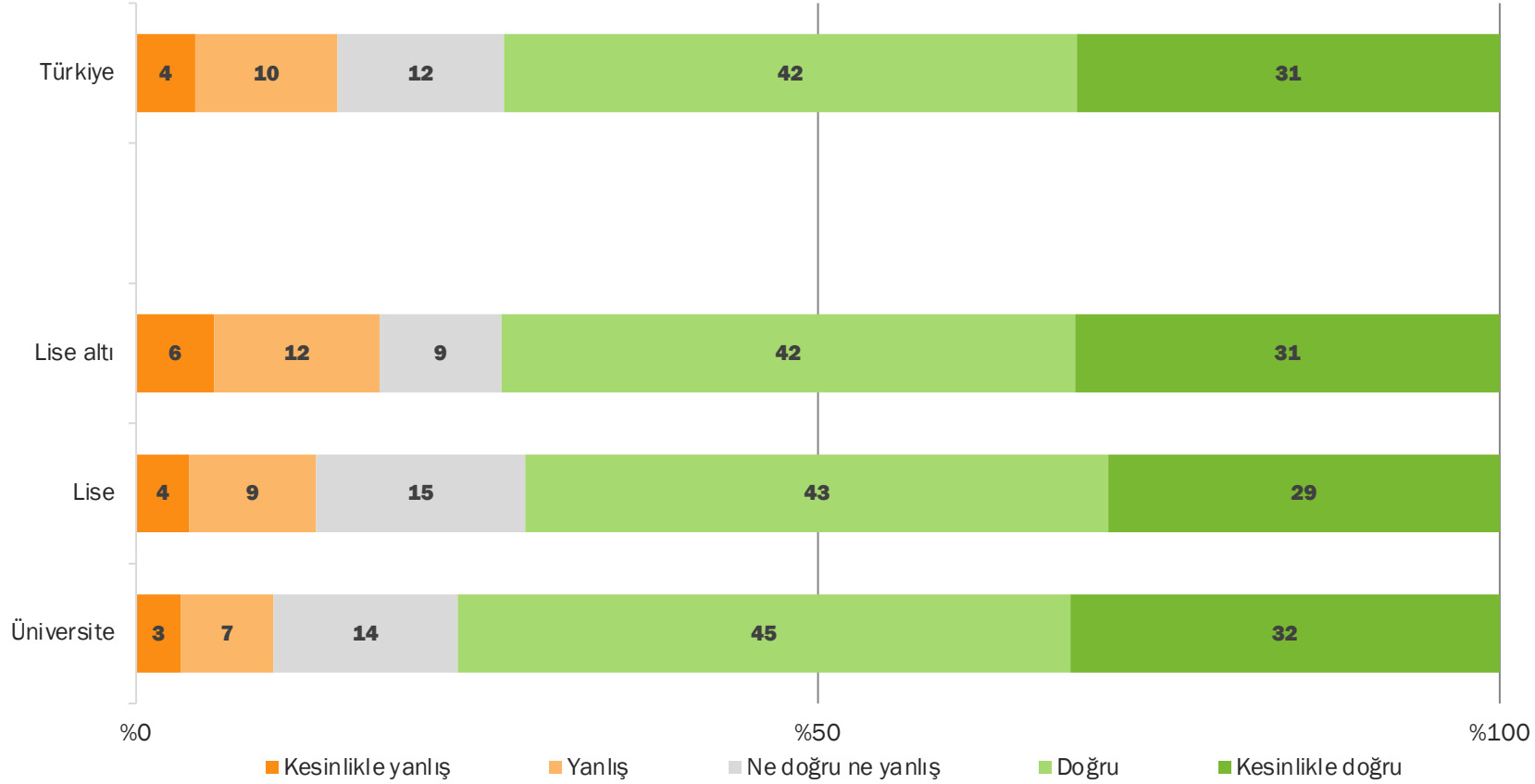
Hane içi ilişkiler

- «Evde temizlik yaparım» yargısına verilen yanıtların 10 yıl öncesine göre epey değiştiğini söylemek mümkün. Şubat'15'te Türkiye toplumunun yarısı evde temizlik yaptığını söylerken bu oran Şubat'24'te yüzde 73 oluyor.
- Yani bugün Türkiye toplumunda her 10 kişiden 7'si evde temizlik yaptığını belirtiyor.

Hane içi ilişkiler

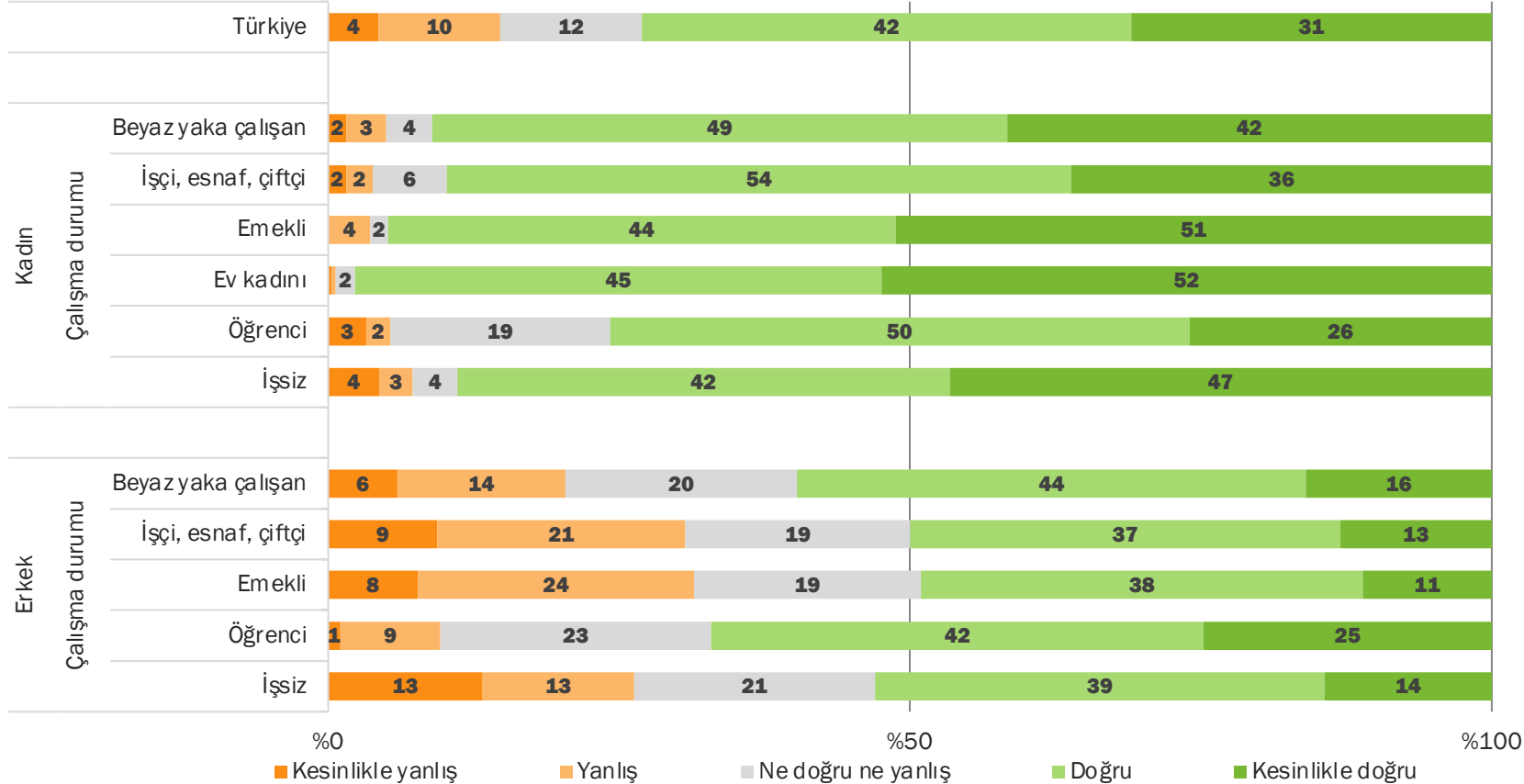
Evde temizlik yaparım. (Şubat'24)

- Üniversite eğitime sahip olanlarda «evde temizlik yaparım» diyenlerin oranı biraz daha fazla.

Hane içi ilişkiler

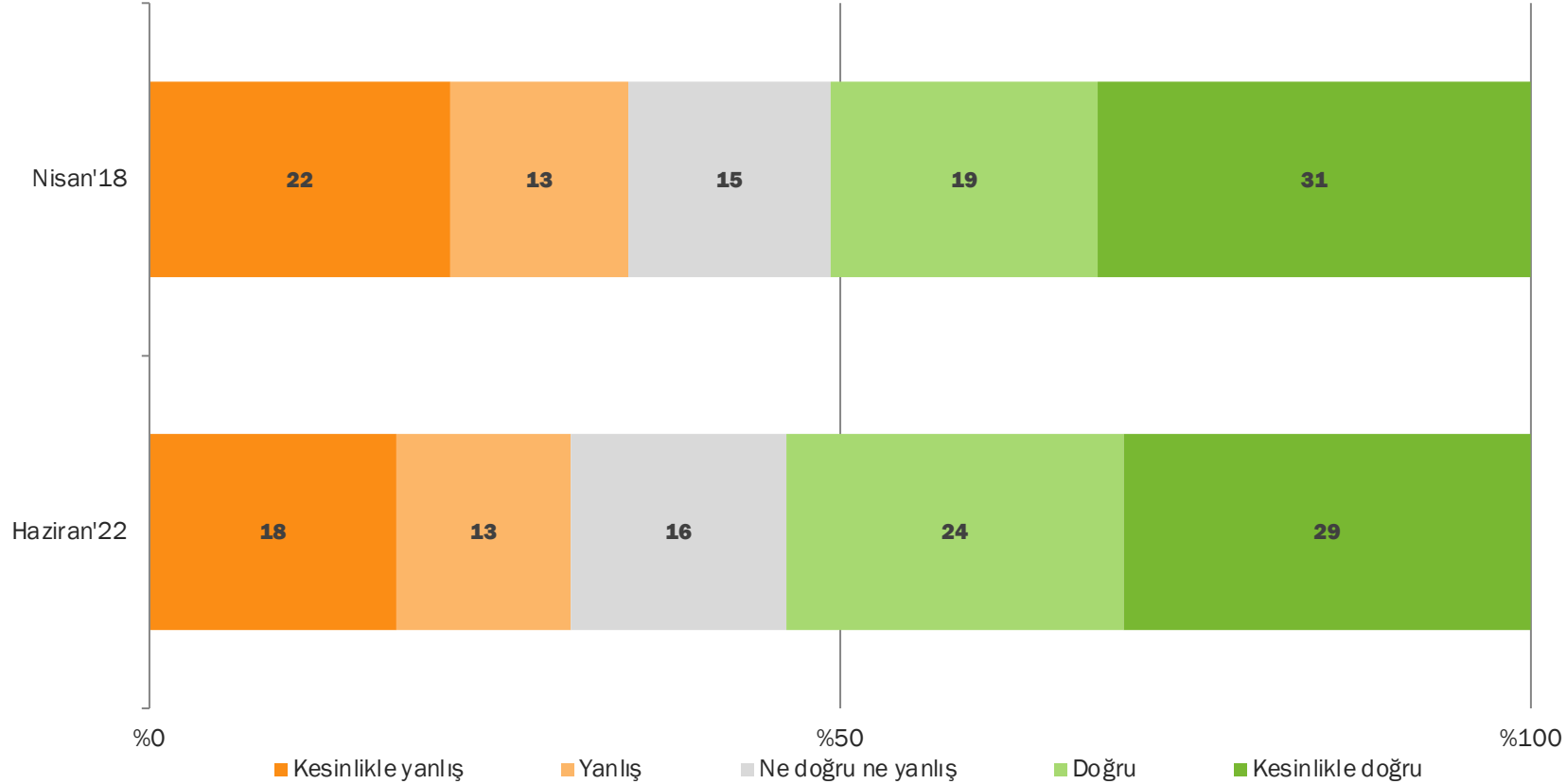
Evde temizlik yaparım. (Şubat'24)

- Kadınlarda çalışma durumu fark etmeksizin «Evde temizlik yaparım» yargısını doğru bulanların oranı epey yüksek görünüyor.
- Kadınlar ile erkekler arasında sadece öğrenciler benzerlik gösteriyor. Kadın öğrencilerin yüzde 76'sı, erkek öğrencilerinse yüzde 67'si evde temizlik yaptığını söylüyor. Ayrıca beyaz yaka çalışan erkeklerde de bu yargıya katılanların oranı yüzde 60.

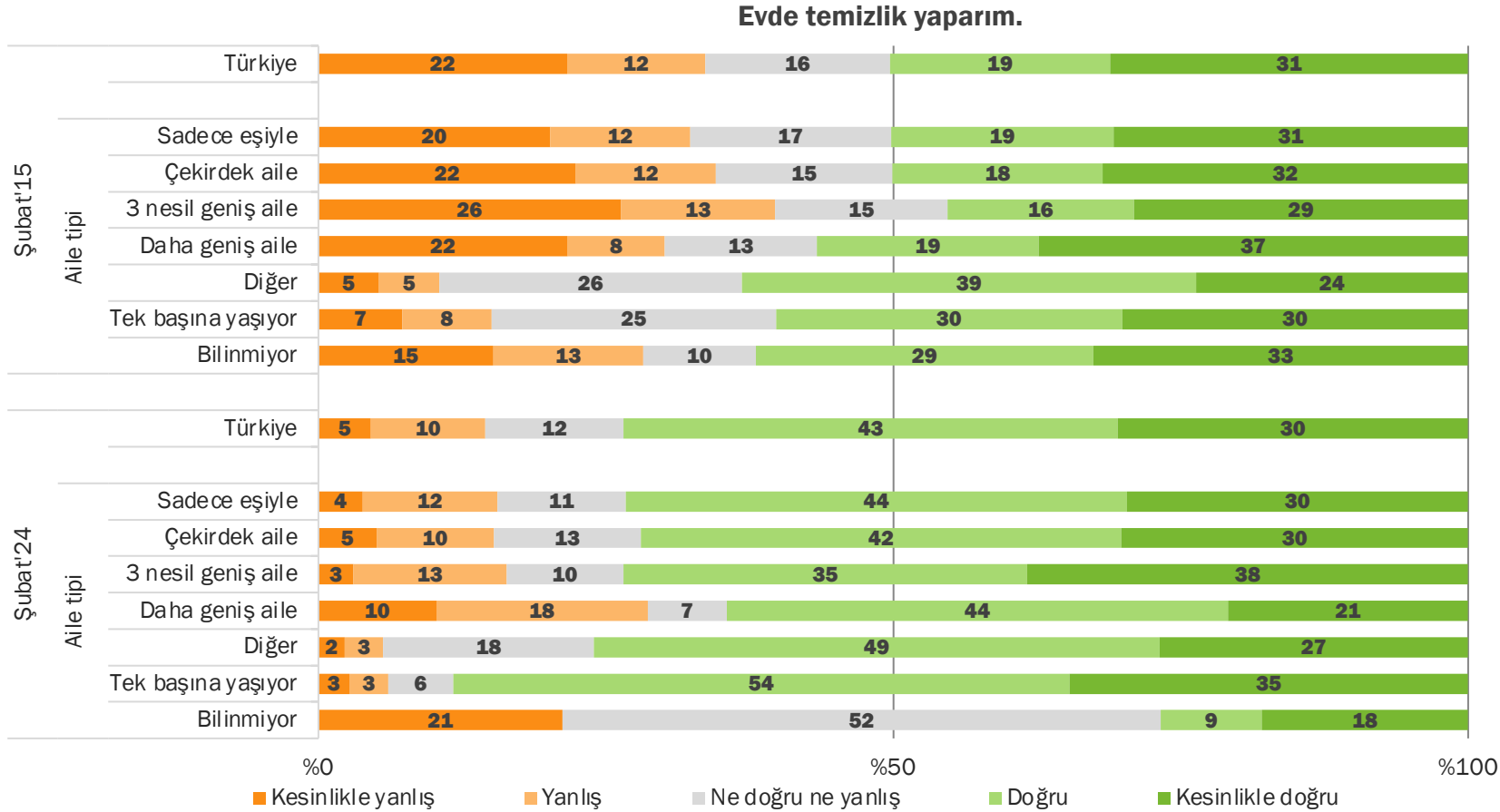
Hane içi ilişkiler

Evde temizlik yaparım. (Pandemi etkisi)

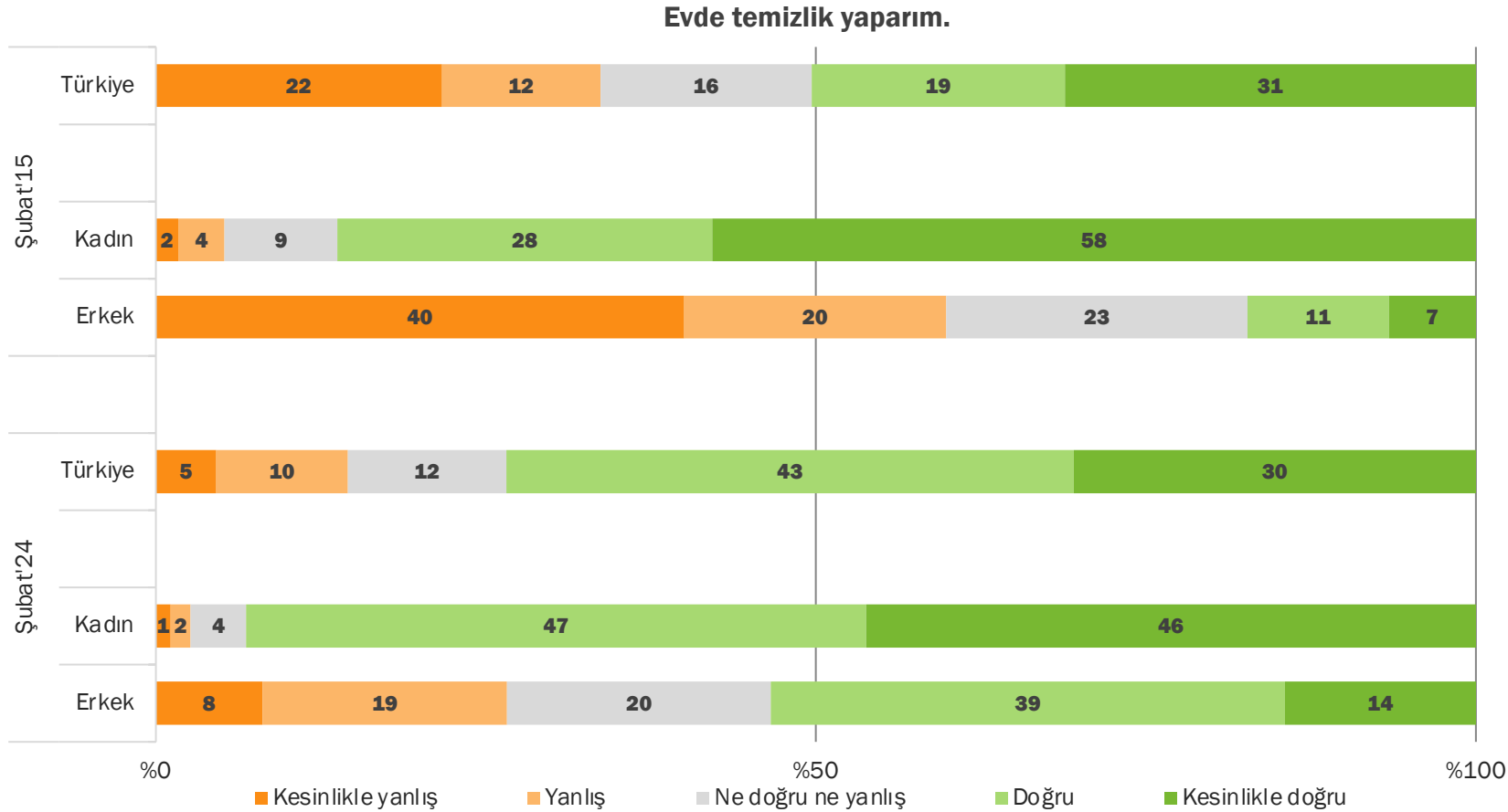
- «Hane içi ilişkilerde pandeminin etkisi oldu mu?» sorusuna bir açıdan cevap verebilmek adına Nisan'18 (pandemi öncesi) ve Nisan'22 (pandemi sonrası) araştırmalarımızdaki «Evde temizlik yaparım» yargısına verilen yanıtları kıyaslıyoruz.
- Sonuçlara göre pandemi öncesinde Türkiye toplumunun yüzde 50'si evde temizlik yaptığını söylerken bu oran pandemi sonrasında 3 puan artarak yüzde 53'e ulaşmış görünüyor.

Hane içi ilişkiler

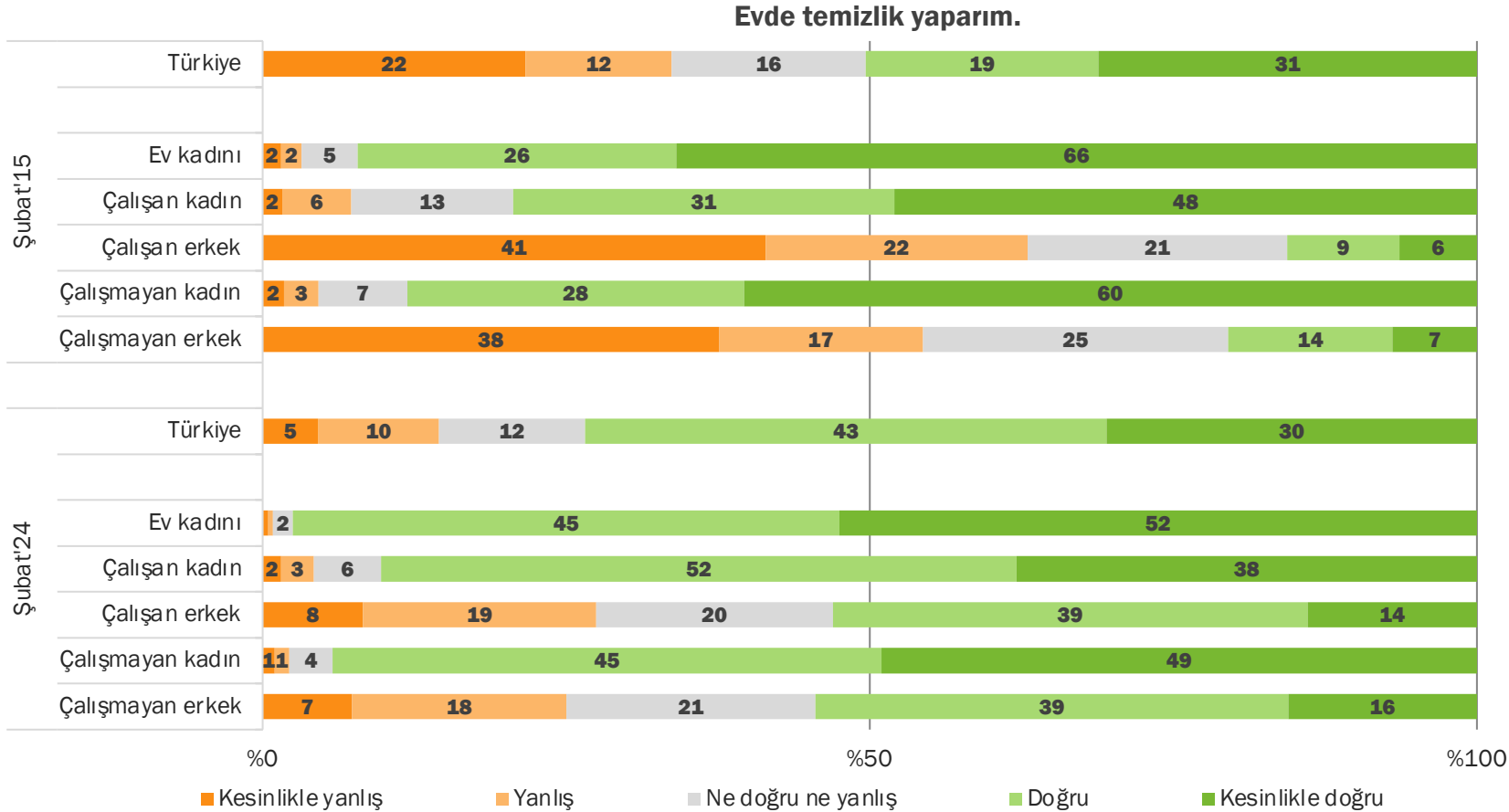
- Evde temizlik yaptığını söyleyenlerin oranı 10 yıl öncesine göre her aile tipinde artmış görünüyor.
- Özellikle Şubat'24'te tek başına yaşadığını söyleyen her 10 kişiden 9'u evde temizlik yaptığını ifade ediyor.

Hane içi ilişkiler

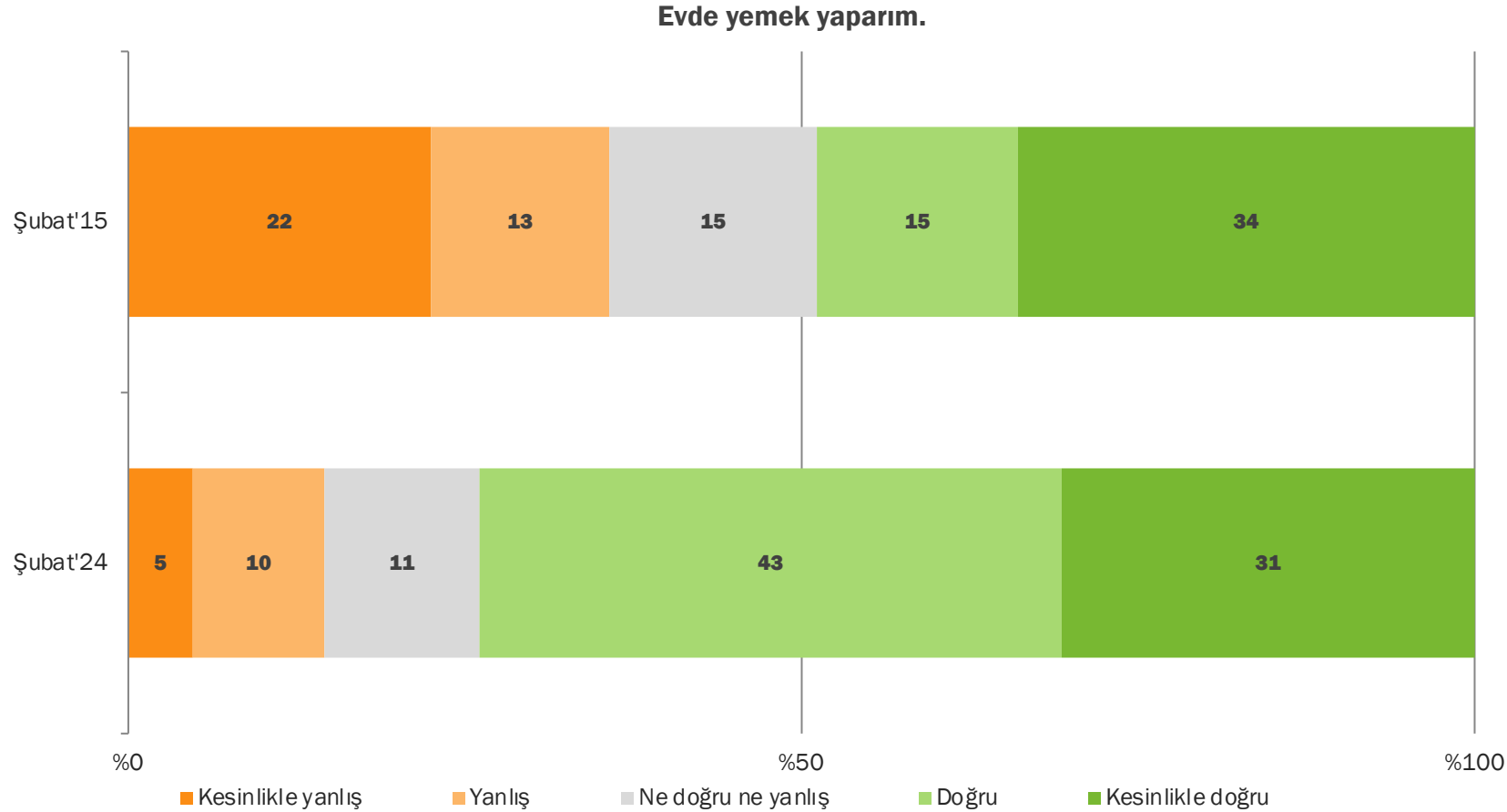
- Türkiye toplumunda 10 yıl önce her 10 erkekten 6'sı evde temizlik yapmadığını söylerken Şubat'24'te her 10 erkekten 3'ü temizlik yapmadığını belirtiyor.

Hane içi ilişkiler

- Evde temizlik yapan erkeklerin oranının 10 yıl öncesine göre epey arttığını söyleyebiliriz. Şubat'15'te çalışan erkeklerin yüzde 15'i, çalışmayan erkeklerinse yüzde 21'i evde temizlik yaptığını belirtirken Şubat'24'te çalışan erkeklerin yüzde 53'ü, çalışmayan erkeklerinse yüzde 55'i evde temizlik yaptığını belirtiyor.

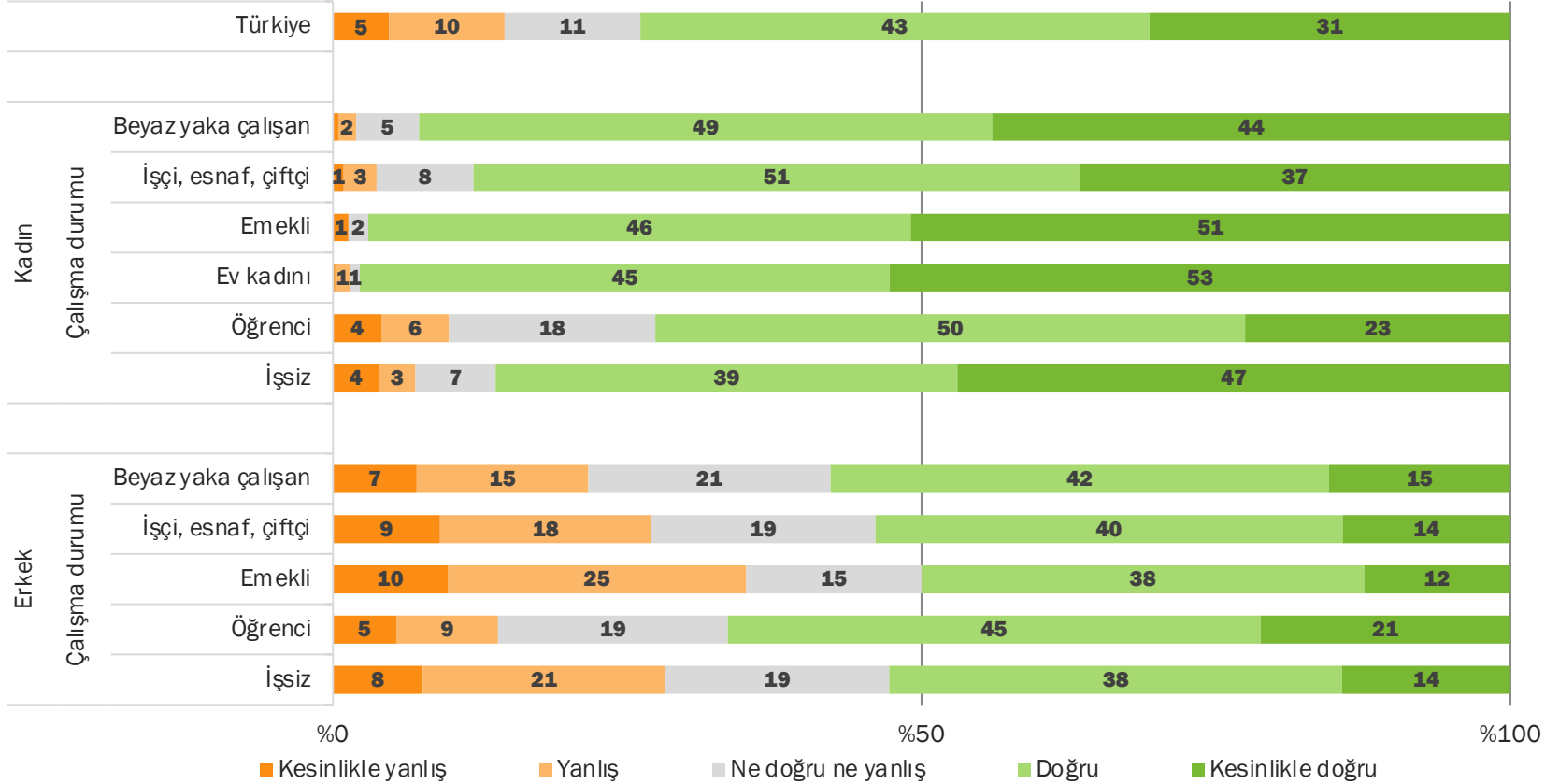
Hane içi ilişkiler

- Türkiye toplumunda «Evde yemek yaparım» yargısına verilen yanıtlar 10 yıl öncesine göre epey değişmiş görünüyor. Şubat'15'te toplumun yarıya yakını evde yemek yaptığını söylerken bu oran Şubat'24'te yüzde 74 oluyor.
- Yani Şubat'15'te Türkiye toplumunda her 10 kişiden 5'i evde yemek yaptığını söylerken Şubat'24'te her 10 kişiden 7 veya 8'i evde yemek yaptığını ifade ediyor.

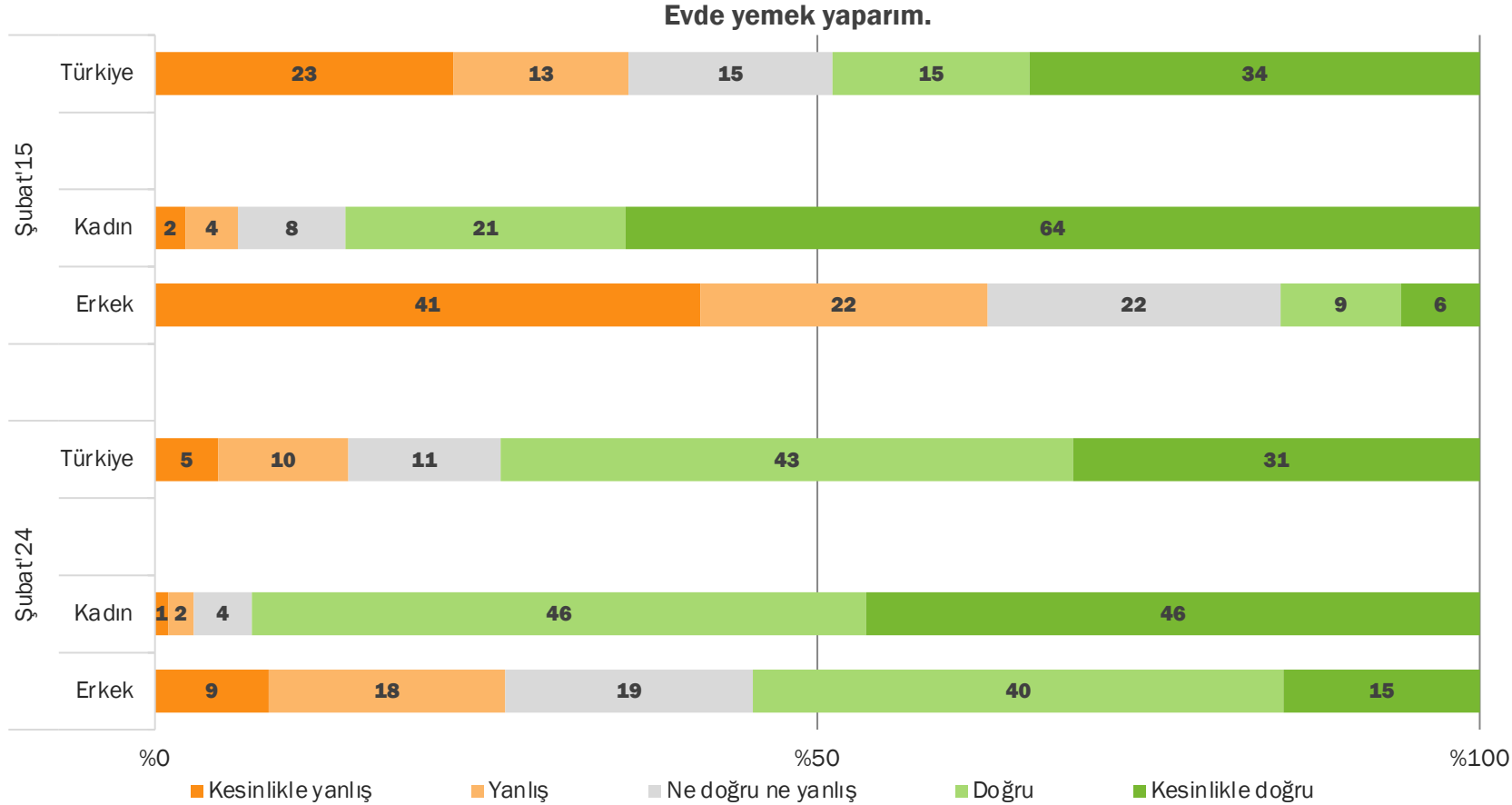
Hane İçi İlişkiler

Evde yemek yaparım. (Şubat'24)

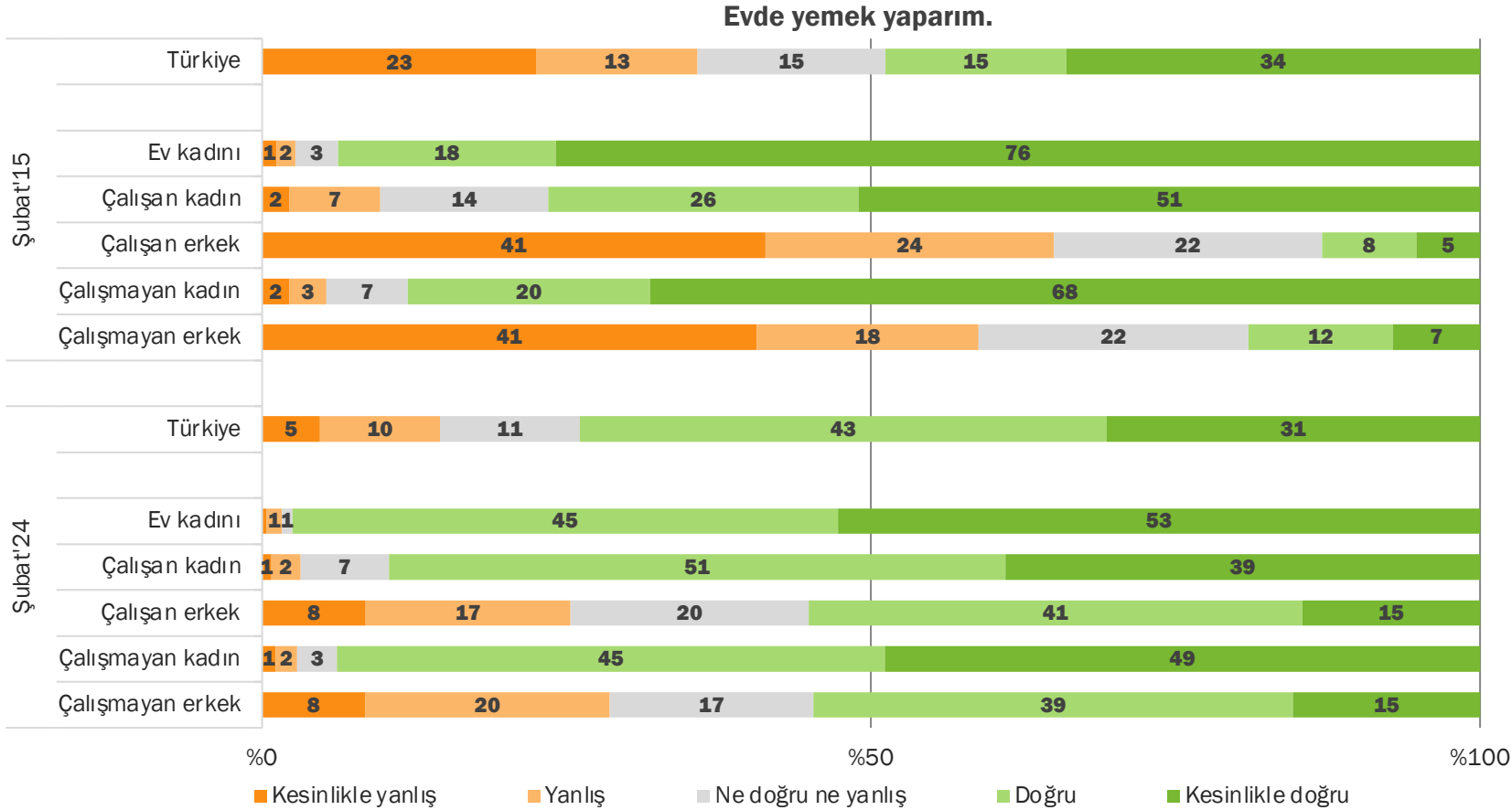
- Kadınlarda çalışma durumu fark etmeksizin evde yemek yaptığını söyleyenlerin oranı epey fazla. En düşük oransa kadın öğrencilere ait.
- Erkeklerde evde yemek yaptığını söyleyenlerde en yüksek oran yüzde 66 ile öğrencilere ait olurken bunu yüzde 57 ile beyaz yaka çalışanlar takip ediyor.

Hane içi ilişkiler

- «Evde yemek yaparım» yargısını doğru bulanların oranı özellikle erkeklerde epey artmış görünüyor. Şubat'15'te erkeklerin yüzde 15'i evde yemek yaptığını belirtirken bu oran Şubat'24'te yüzde 55 görünüyor.
- Yani Şubat'15'te Türkiye toplumunda her 10 erkekten 1'i veya 2'si evde yemek yaptığını söylerken Şubat'24'te her 10 erkekten 5'i veya 6'sı evde yemek yaptığını belirtiyor.

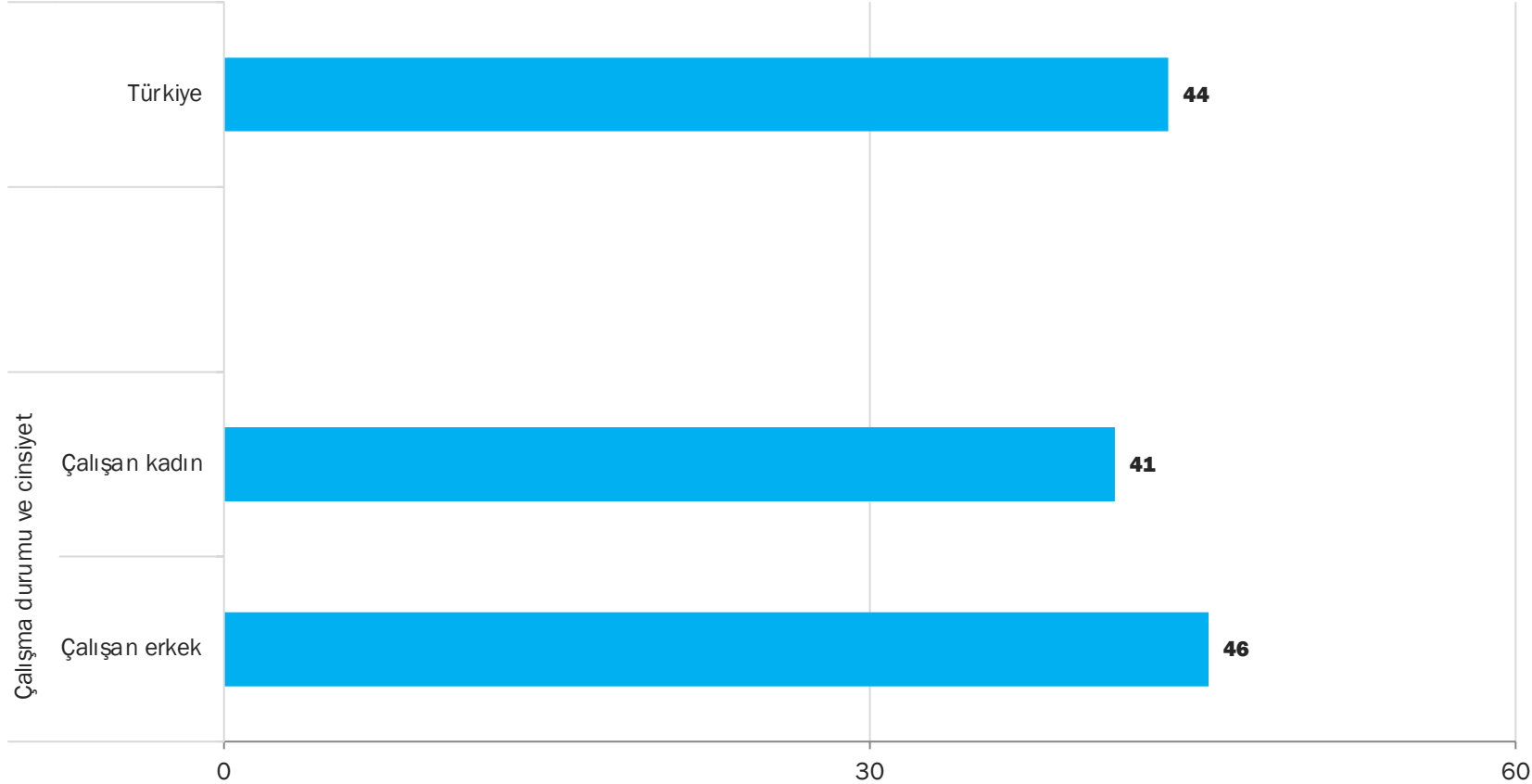
Hane içi ilişkiler

- Şubat'15'te Türkiye toplumunda her 10 çalışan erkekten 1'i veya 2'si, her 10 çalışmayan erkektense 2'si evde yemek yaptığını belirtiyor. Şubat'24'te ise Türkiye toplumunda her 10 çalışan erkekten 5'i veya 6'sı, her 10 çalışmayan erkekten de 5'i veya 6'sı evde yemek yaptığını söylüyor.
- Hane içi ilişkilerde kadın ve erkek arasındaki görev paylaşımı daha adil bir yöne doğru ilerliyor.

Hane İçi İlişkiler

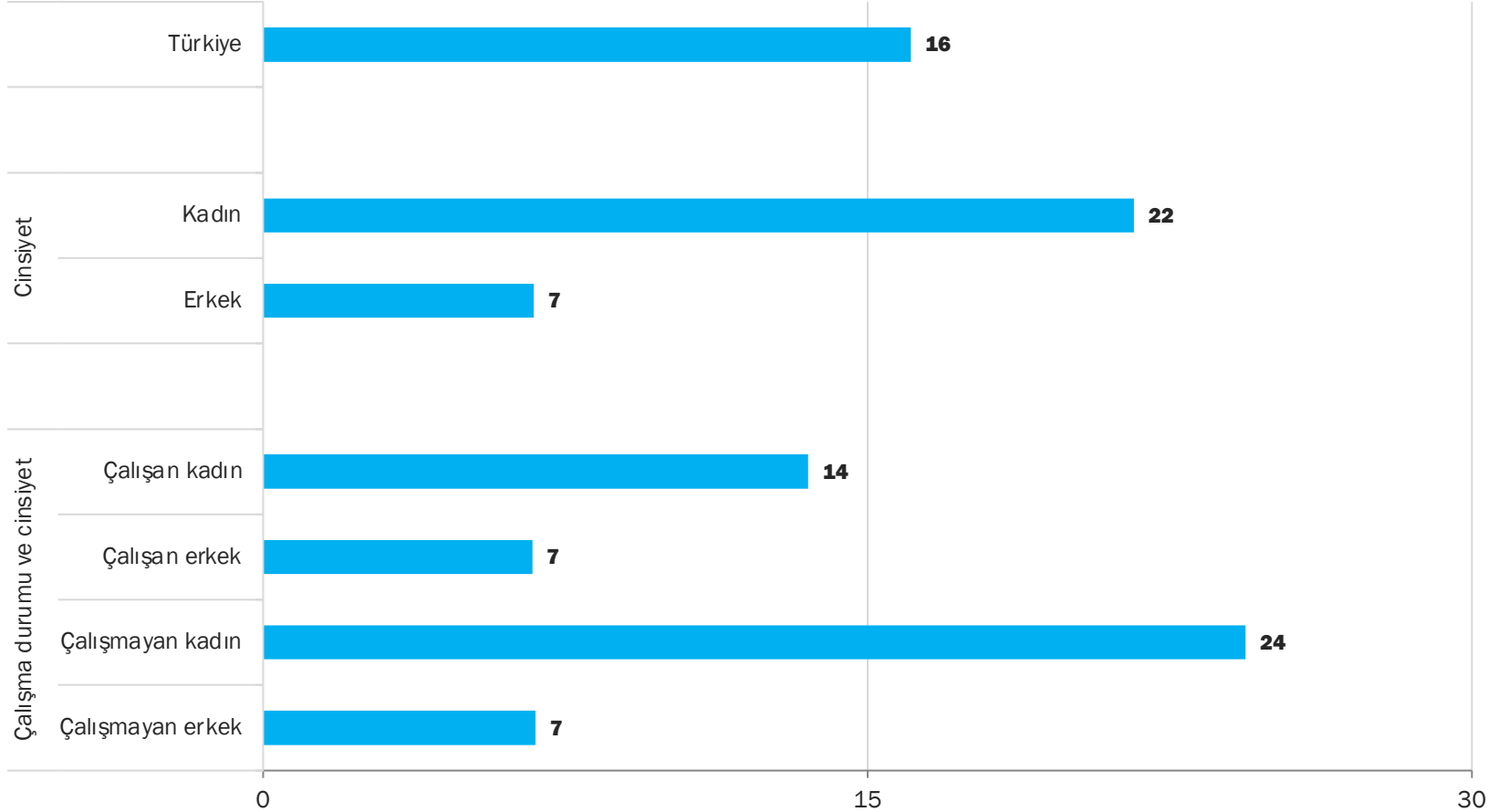
İşinizde haftada ortalama kaç saat çalışıyorsunuz? (Şubat'24)

- Çalışan kadınlar haftada ortalama 41 saat çalıştığını belirtirken çalışan erkekler ise haftada ortalama 46 saat çalıştığını belirtiyor.

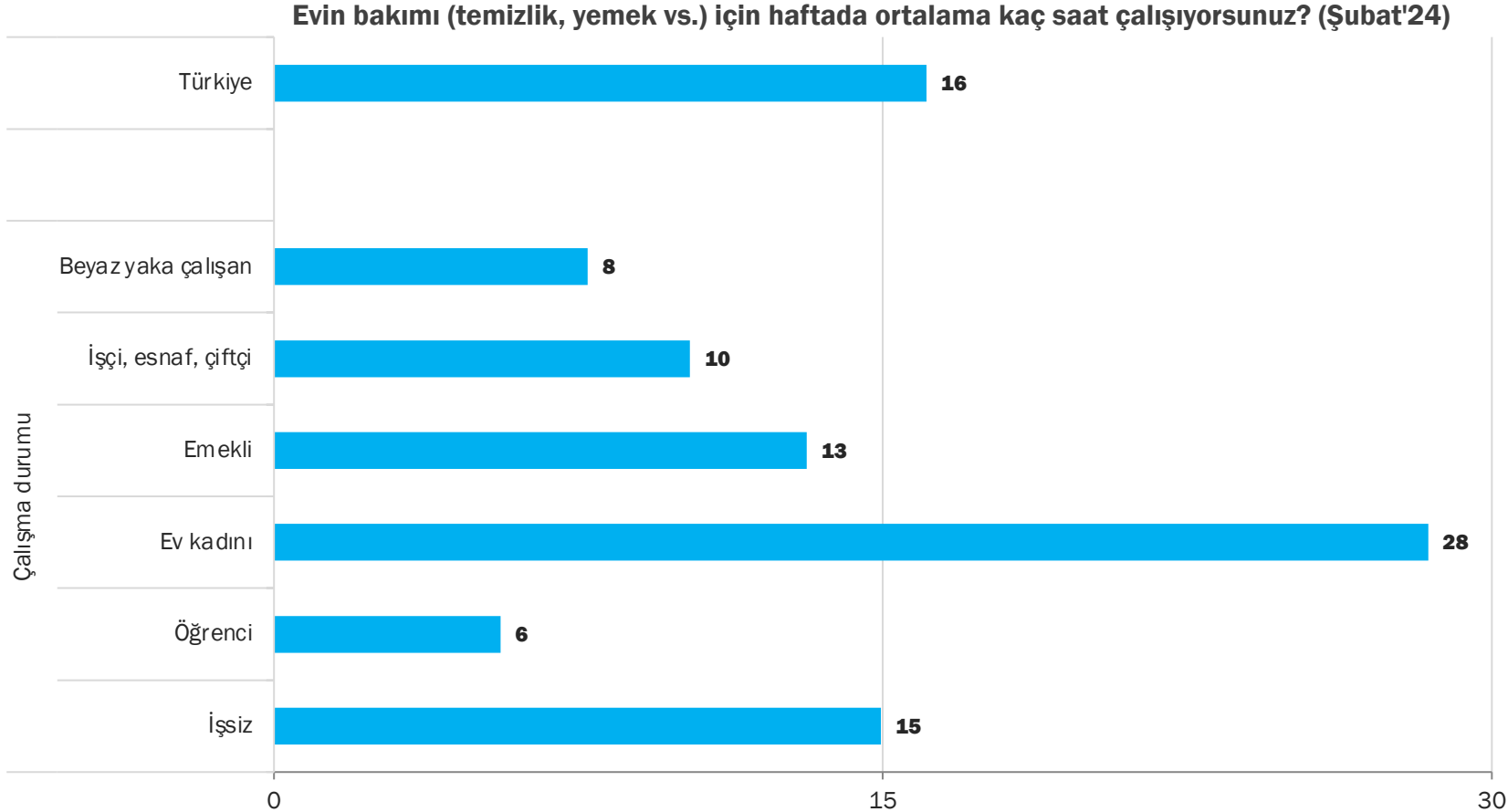
Hane içi ilişkiler

Evin bakımı (temizlik, yemek vs.) için haftada ortalama kaç saat çalışıyorsunuz? (Şubat'24)

- Kadınlar ev bakımı için haftada ortalama 22 saat harcarken bu oran erkeklerde 7 saat görünüyor.
- Çalışmayan kadınlar ev bakımı için haftada ortalama 24 saat, çalışan kadınlarsa 14 saat harcadığını beyan ediyor. Erkeklerde çalışma durumu evde bakım işlerine ayrılan zamanı etkilemiyor, çalışan veya çalışmayan erkekler çalışan kadınların ayırdığı sürenin yarısını yani 7 saati evde bakım işlerine harcadıklarını söylüyorlar.

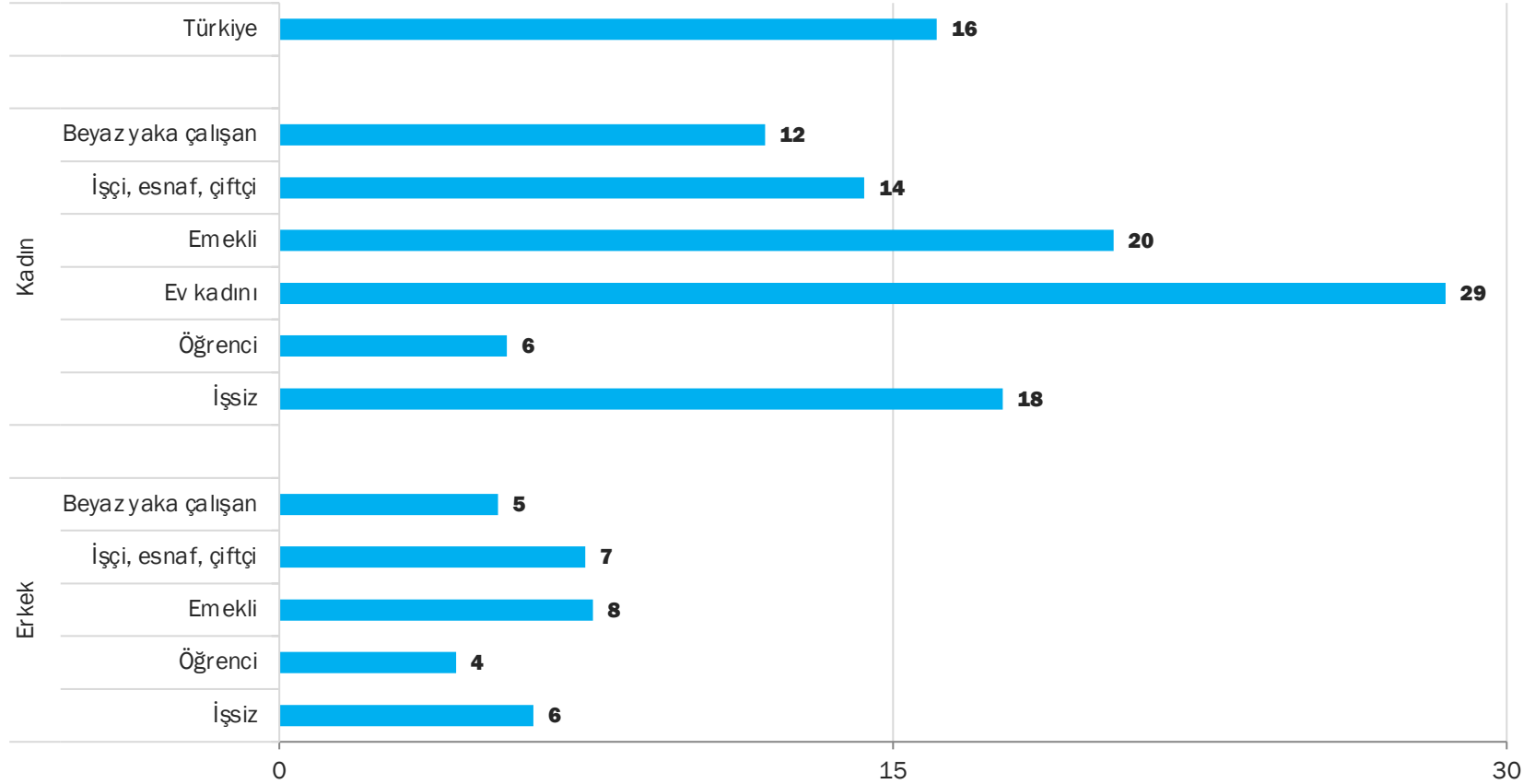
Hane İçi İlişkiler

- Ev kadınları evin bakımı için haftada ortalama 28 saat harcıyor. Bu, Türkiye ortalamasından 12 saat daha fazla.
- Ev kadınlarından sonra işsizler, emekliler gelse de bu 2 grubun harcadığı süre Türkiye ortalamasının altında kalıyor.

Hane içi ilişkiler

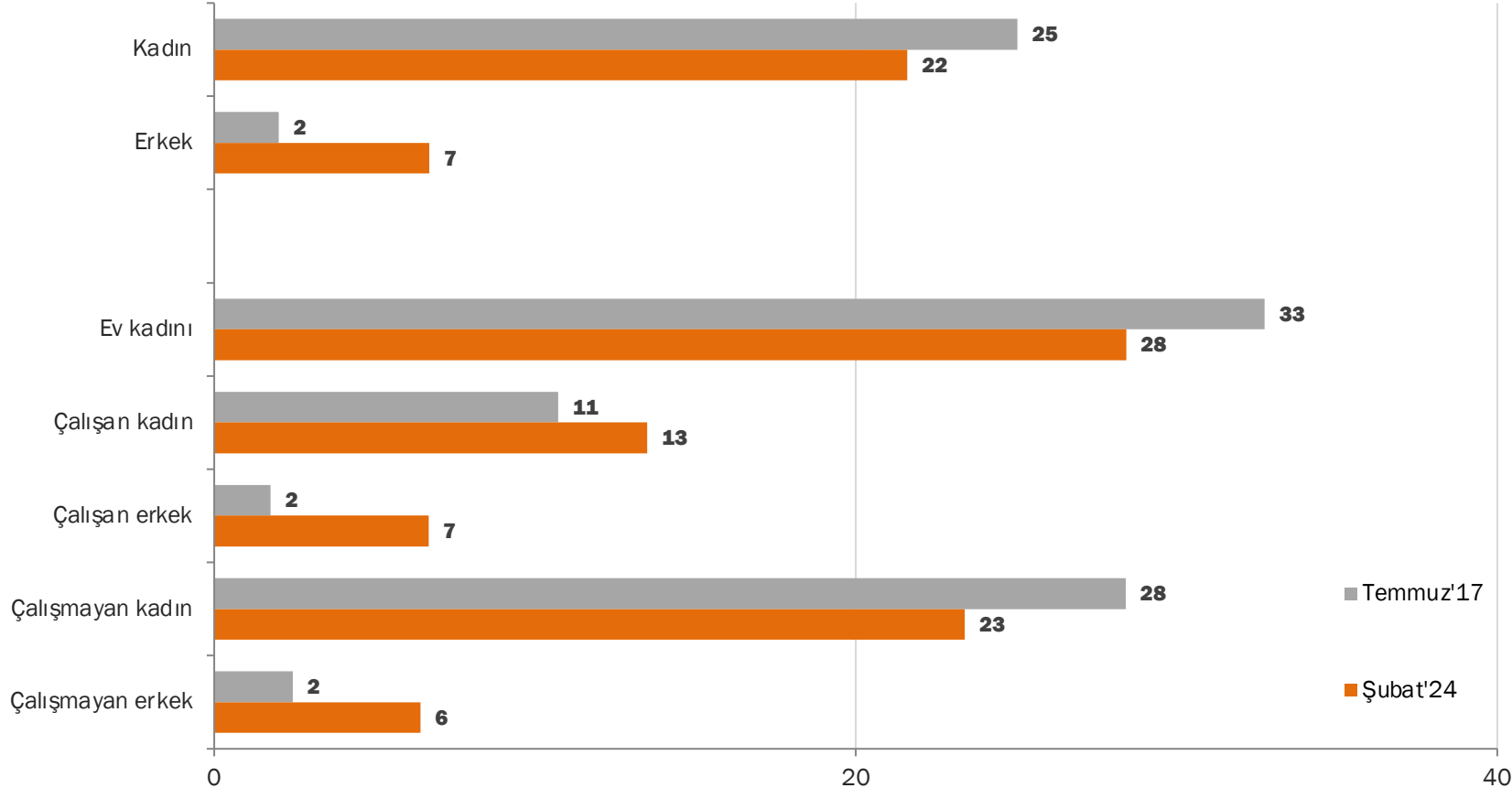
Evin bakımı (temizlik, yemek vs.) için haftada ortalama kaç saat çalışıyorsunuz? (Şubat'24)

- Kadınlardan emekli olanlar evin bakımı için haftada ortalama 20 saat, ev kadınlarıysa 29 saat harcıyor.
- Erkeklerin meslek gruplarına baktığımızdaysa evin bakımı için haftalık çalışılan ortalama saatler kadınların oldukça altında kalıyor.

Hane İçi İlişkiler

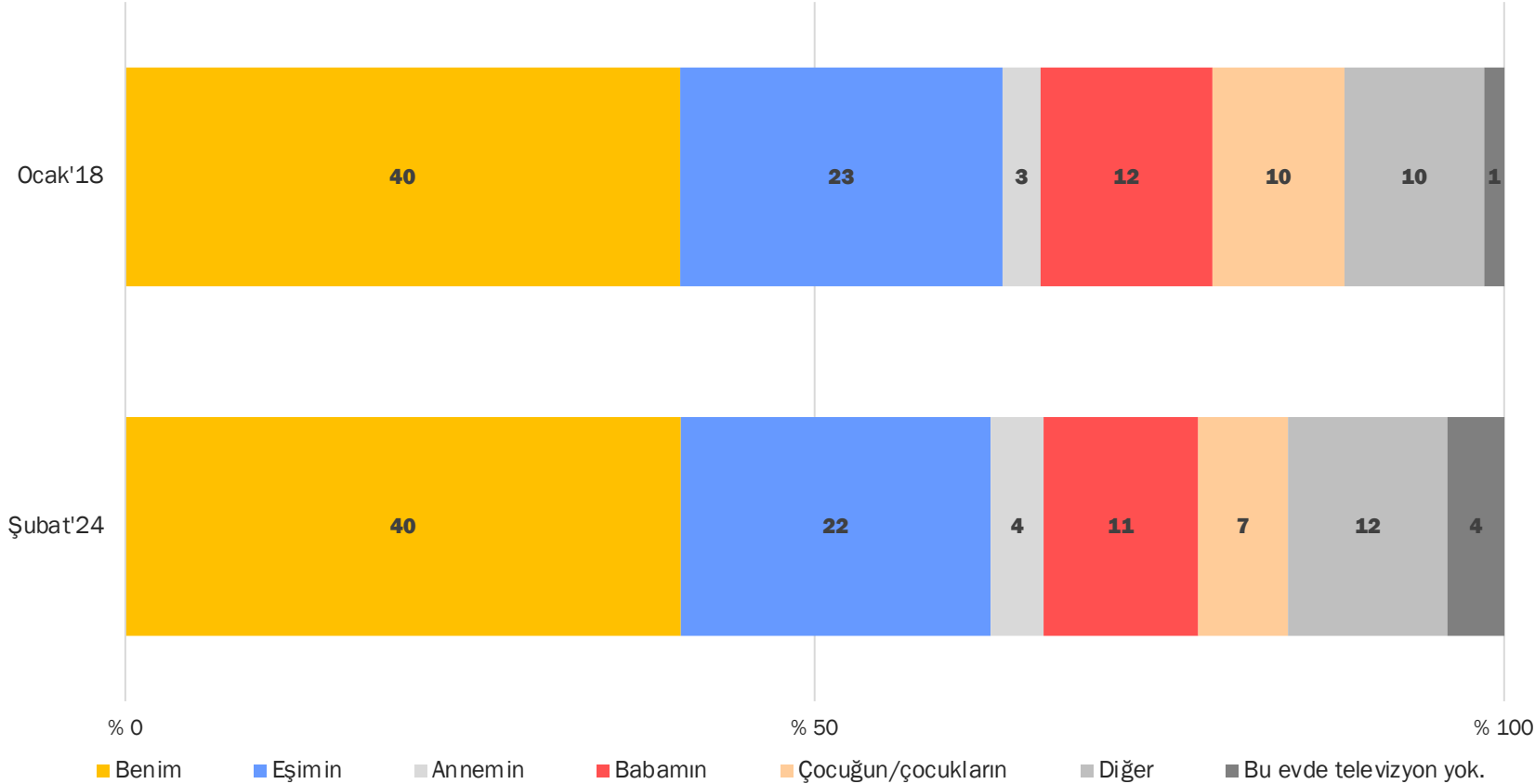
Evin bakımı (temizlik, yemek vs.) için haftada ortalama kaç saat çalışıyorsunuz?

- Temmuz'17'ye göre Şubat'24'te evin bakımı için haftada ortalama harcanan saat kadınlarda 3 saat azalmış, erkeklerdeyse 5 saat artmış görünüyor.
- Ev kadınlarında ve çalışmayan kadınlarda da 5 saat azalma görüyoruz. Fakat çalışan kadınlarda, çalışan erkeklerde ve çalışmayan erkeklerde evin bakımı için haftada ortalama çalışılan saat artmış görünüyor.

Hane İçi İlişkiler

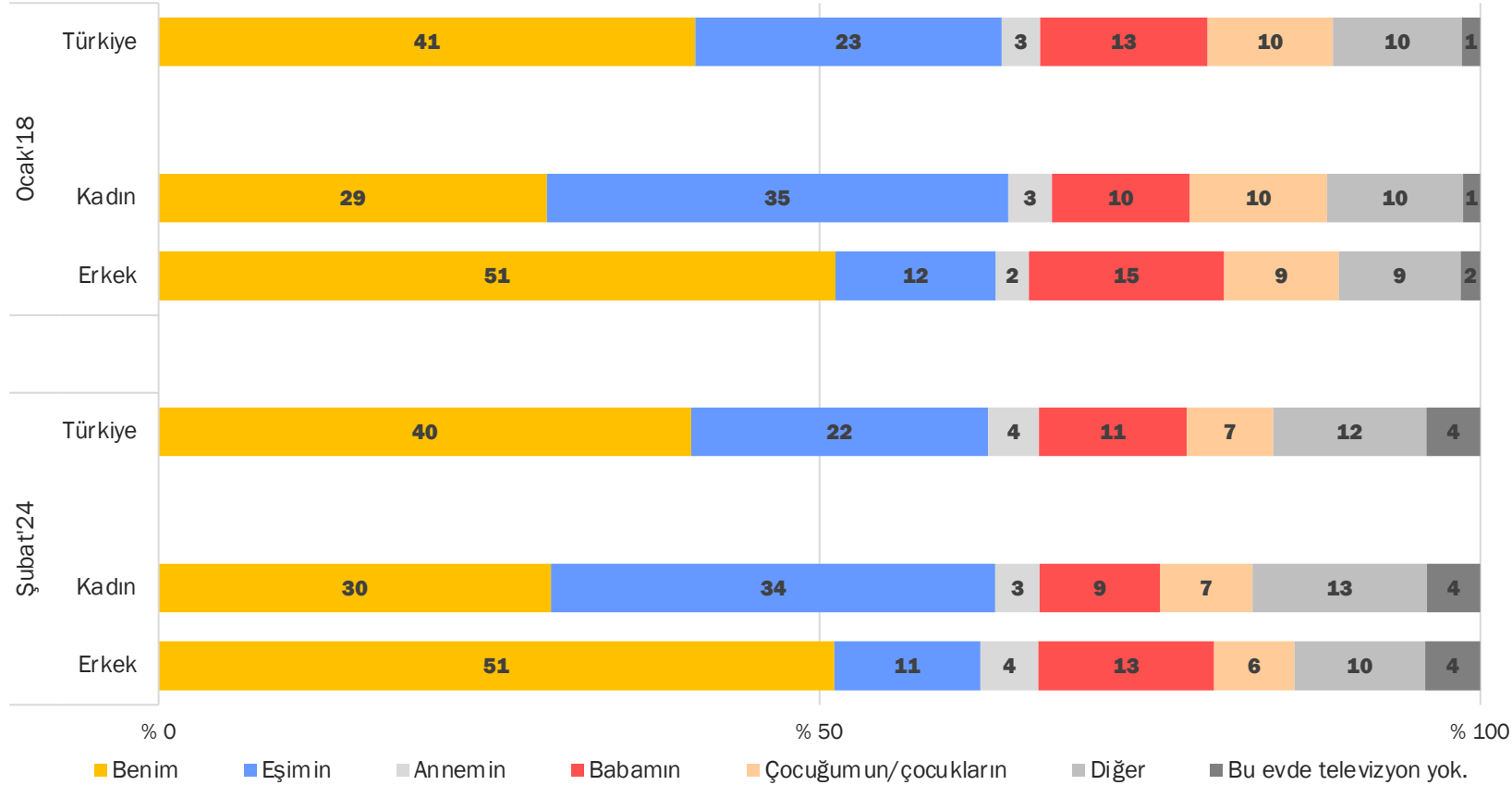
Akşamları ev ahalisi ile beraber TV izlerken kumanda kimin elinde duruyor?

- «Akşamları ev ahalisi ile beraber TV izlerken kumanda kimin elinde duruyor?» sorusuna verilen yanıtların Ocak'18'den bu yana çok değişmediğini görüyoruz. Toplumun yüzde 40'ı «Benim elimde duruyor» derken, yüzde 22'si ise «Eşimin» yanıtını veriyor.

Hane İçi İlişkiler

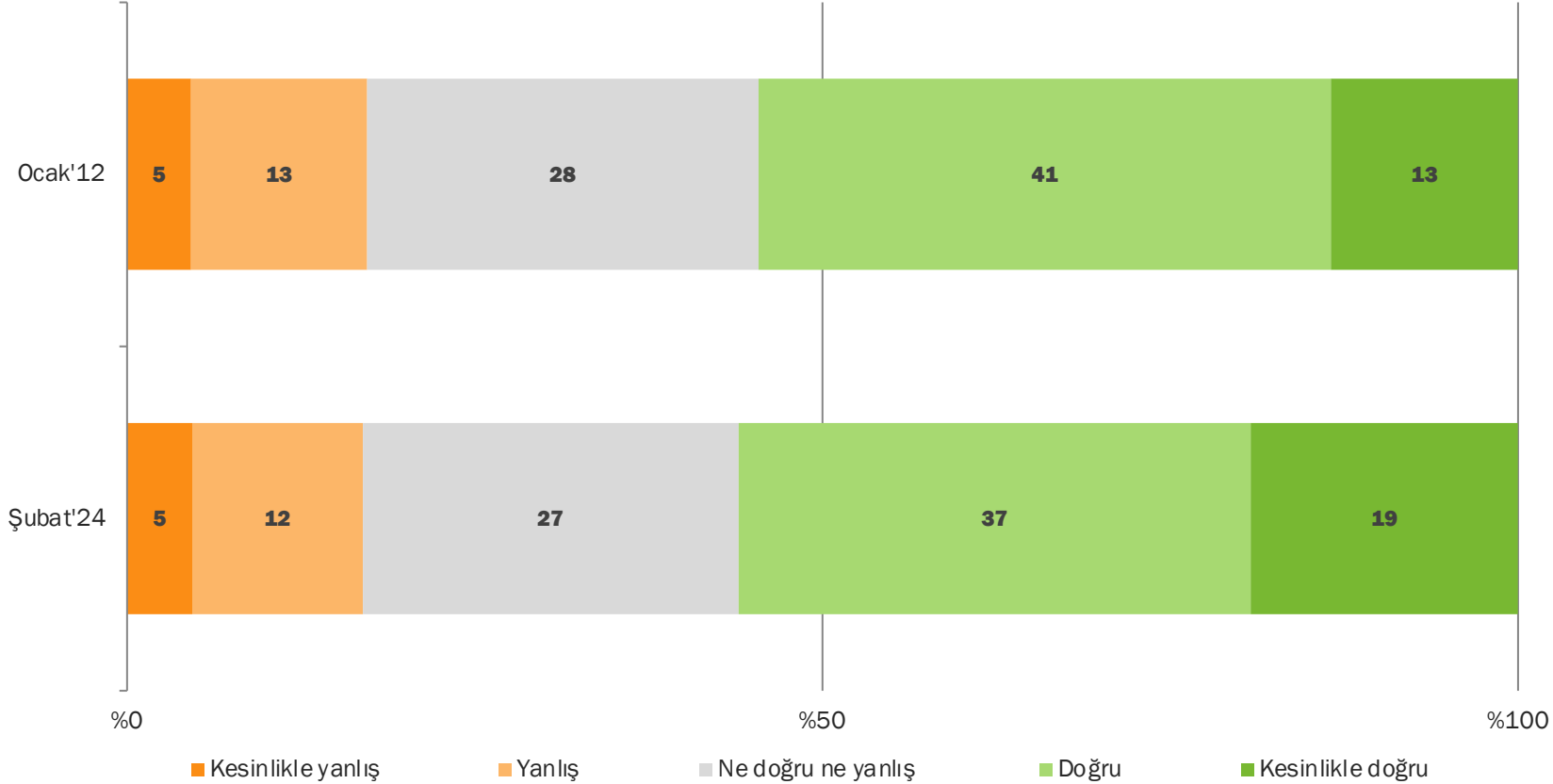
Akşamları ev ahalisi ile beraber TV izlerken kumanda kimin elinde duruyor?

- Ocak'18'den bugüne olan değişime baktığımızda akşamları TV izlerken kumandayı elinde tutanlarda erkeklerin oranının daha fazla olduğunu görüyoruz.
- Her iki yılda da erkeklerin yarısından biraz fazlası akşamları TV izlerken kumandayı elinde tuttuğunu söylüyor.

Hane İçi İlişkiler

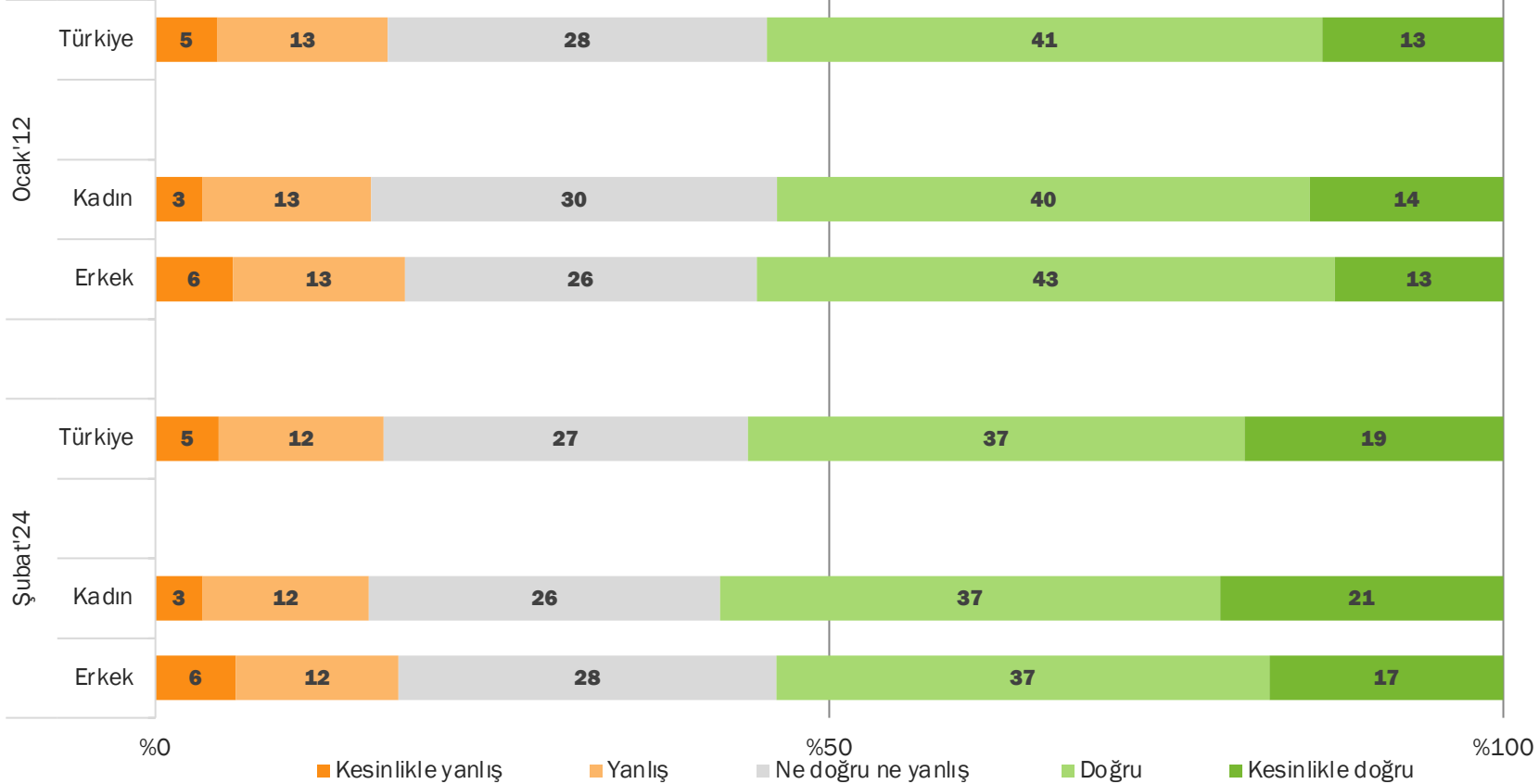
Bu ailede mobilya veya beyaz eşya alırken kadın karar verir.

- «Bu ailede mobilya veya beyaz eşya alırken kadın karar verir» sorusuna verilen yanıtların 12 yıl içinde pek değişmediğini söyleyebiliriz. Ocak'12'de Türkiye toplumunun yüzde 54'ü bu yargıyı doğru bulurken Şubat'24'te bu oranın 2 puan artarak yüzde 56 olduğunu görüyoruz.

Hane İçi İlişkiler

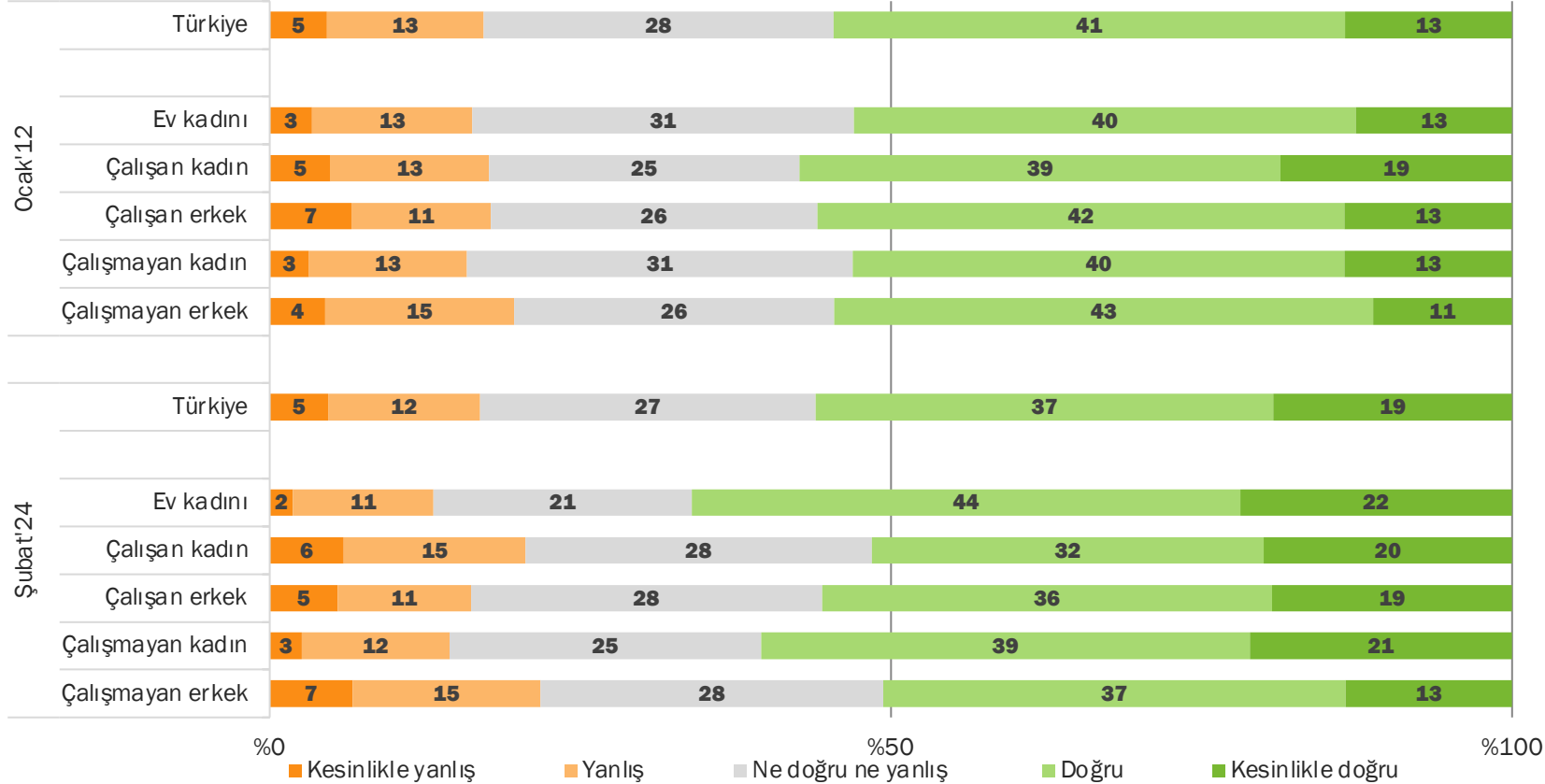
Bu ailede mobilya veya beyaz eşya alırken kadın karar verir.

- Bu yargıya verilen yanıtlar kadınlar ile erkekler arasında pek değişmiyor. Fakat Şubat'24'te bu yargıyı doğru bulanların oranı kadınlarda erkeklere göre biraz daha fazla diyebiliriz.

Hane içi ilişkiler

Bu ailede mobilya veya beyaz eşya alırken kadın karar verir.

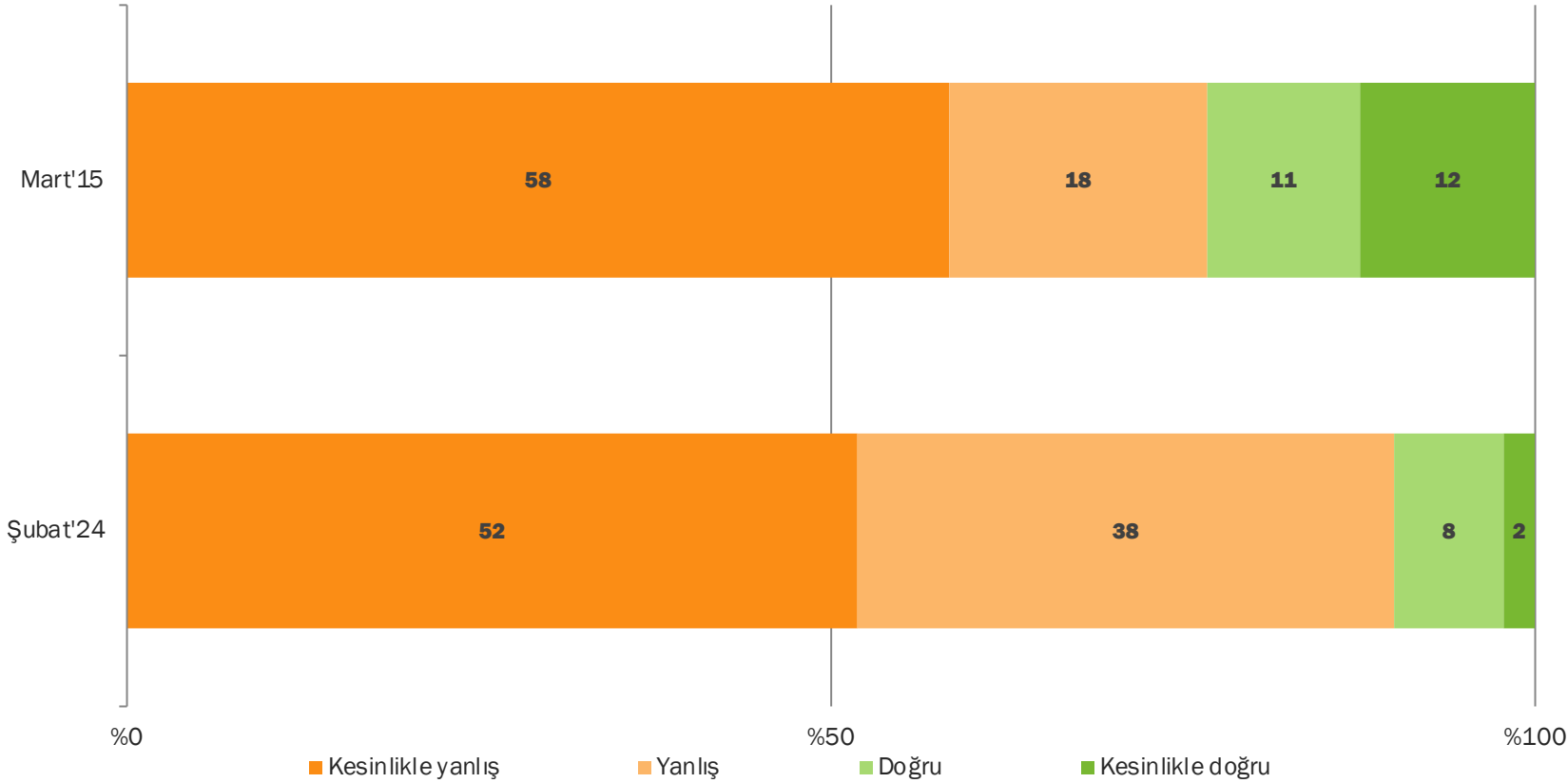

- Şubat'24'e baktığımızda Ocak'12'ye göre ev kadınlarında ve çalışmayan kadınlarda bu yargıyı doğru bulanların oranının arttığını söyleyebiliriz.
- Şubat'24'te her 10 ev kadınından 6'sı veya 7'si, her 10 çalışmayan kadından ise 6'sı bu yargıyı doğru buluyor.

İstihdama Katılım

İstihdama katılım

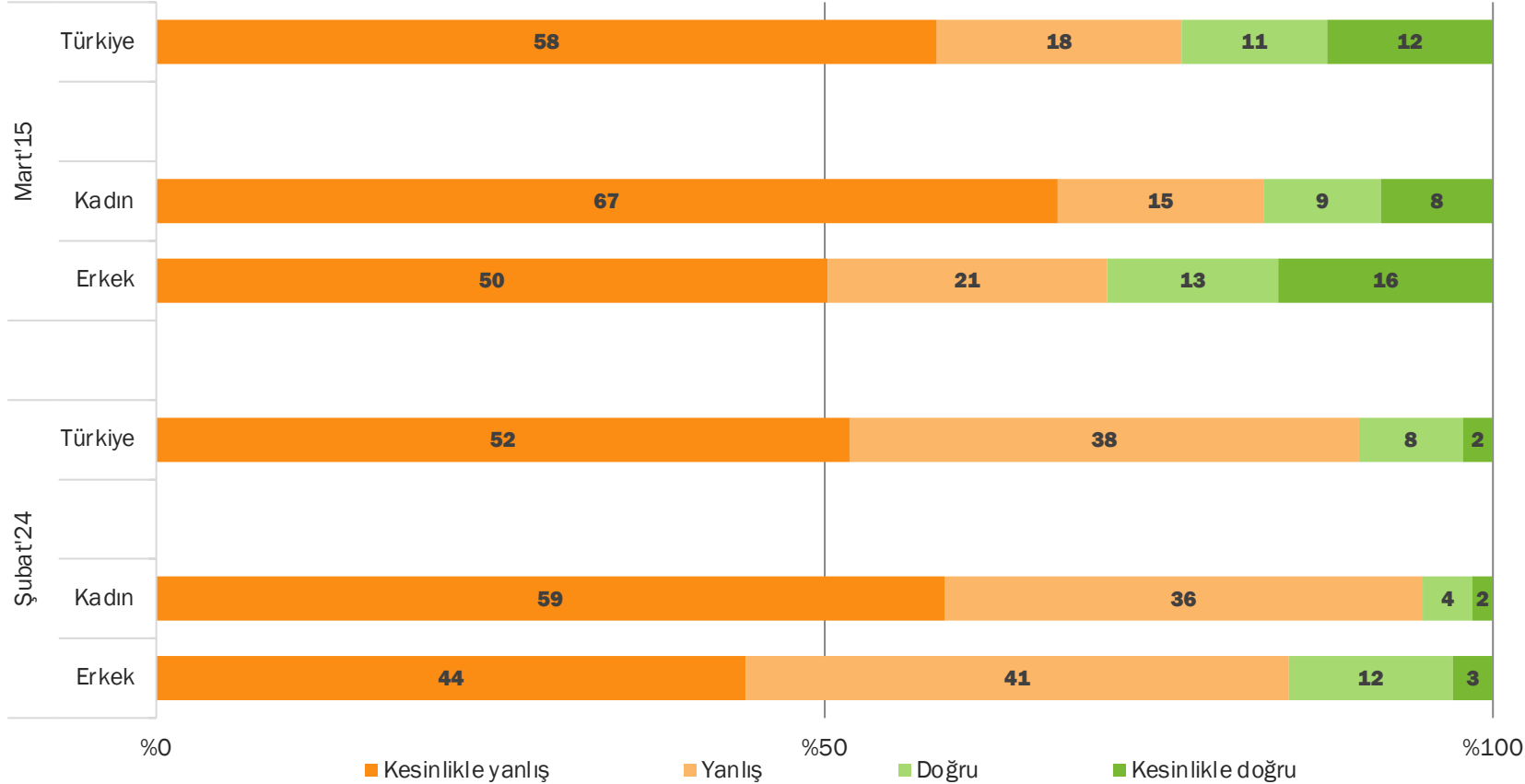
Kadınlar doğaları gereği iyi yönetici olamazlar.

- «Kadınlar doğaları gereği iyi yönetici olamazlar» yargısını Mart'15'te Türkiye toplumunun yüzde 23'ü doğru bulurken bu oran Şubat'24'te 13 puan azalarak yüzde 10 oluyor.
- Türkiye genelinde kadınların doğaları gereği iyi yönetici olmadıkları düşüncesine sahip olanların oranı 10 yıl öncesine göre azalmış.

İstihdama katılım

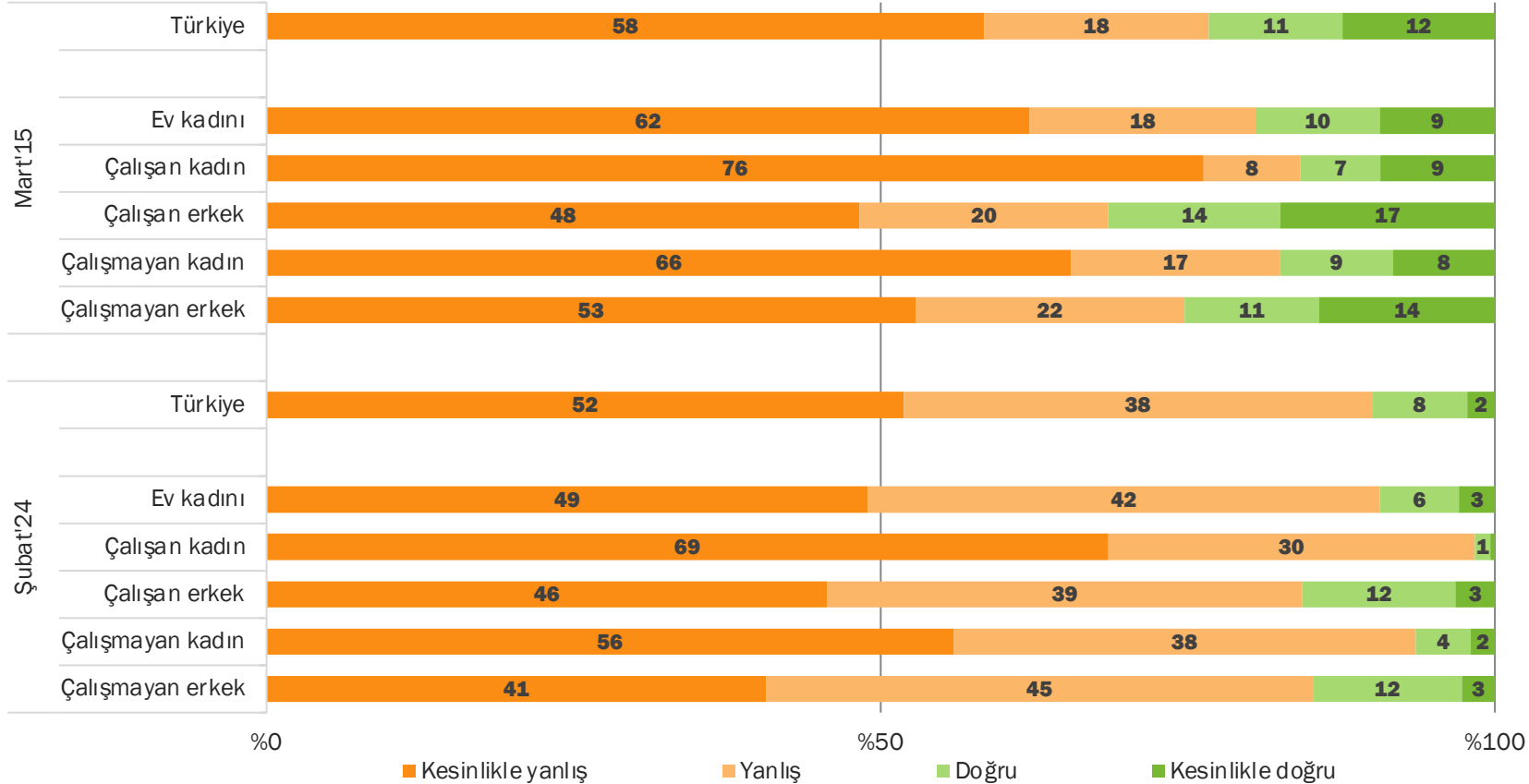
Kadınlar doğaları gereği iyi yönetici olamazlar.

- Mart'15'te kadınların yüzde 17'si bu yargıyı doğru, yüzde 82'si ise yanlış buluyor. Şubat'24'te ise kadınların yüzde 6'sı bu yargıyı doğru buluyor.
- Mart'15'te erkeklerin yüzde 29'unun bu yargıyı doğru, yüzde 71'inin yanlış bulduğunu görüyoruz. Şubat'24'te erkeklerin yüzde 15'i bu yargıyı doğru, yüzde 85'i ise yanlış buluyor.

İstihdama katılım

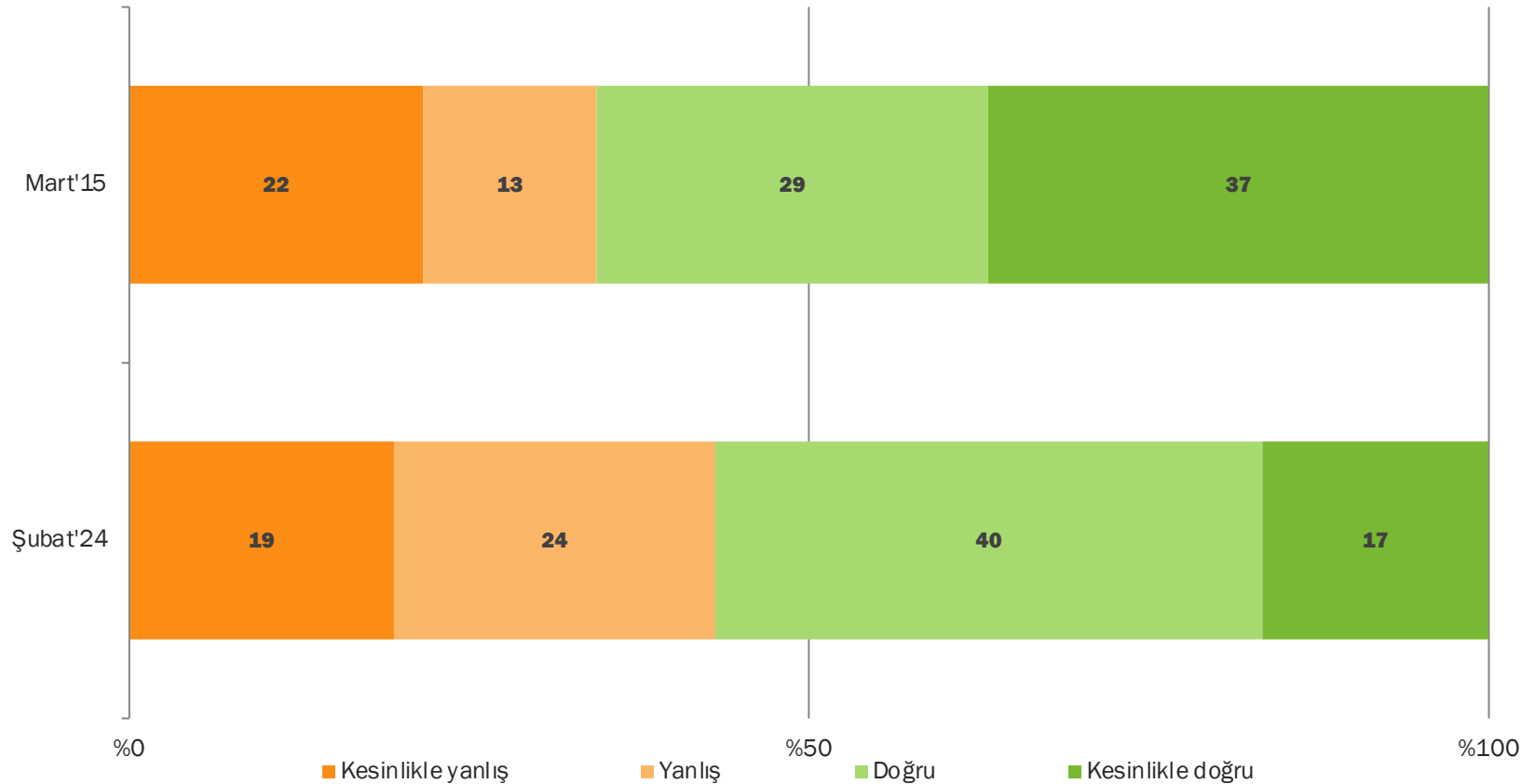
Kadınlar doğaları gereği iyi yönetici olamazlar.

- Mart'15'te ev kadınlarının yüzde 19'u, çalışan kadınların yüzde 16'sı, çalışmayan kadınlarinsa yüzde 17'si bu yargıyı doğru buluyor. Şubat'24'e baktığımızda ise ev kadınlarının yüzde 9'u, çalışan kadınların yüzde 1'i, çalışmayan kadınlarinsa yüzde 6'sı bu yargıyı doğru buluyor.
- Mart'15'te çalışan erkeklerin yüzde 31'i, çalışmayan erkeklerin yüzde 25'i bu yargıyı doğru buluyor. Şubat'24'te ise çalışan veya çalışmayan erkeklerin yüzde 15'inin bu yargıyı doğru bulduğunu görüyoruz.

İstihdama katılım

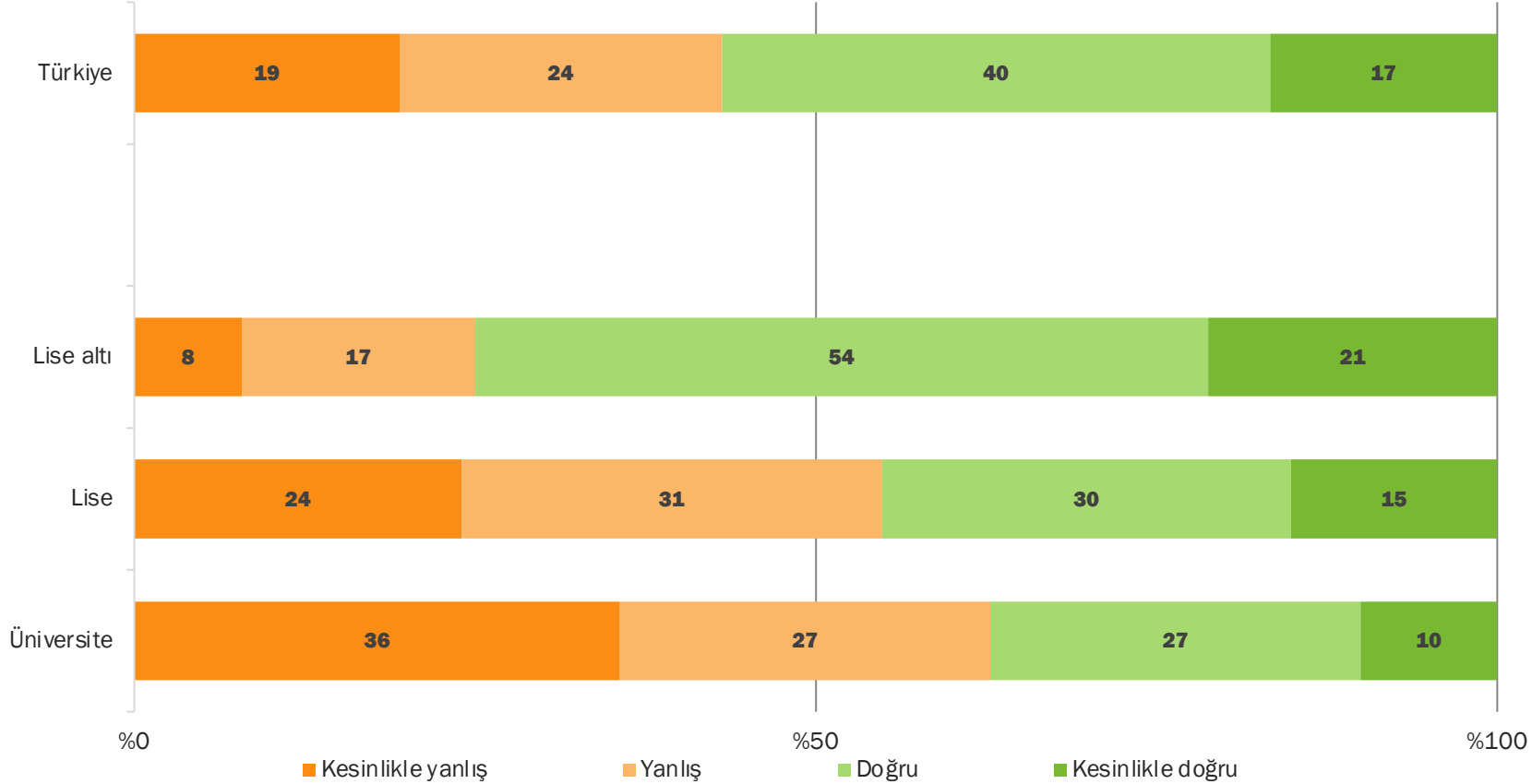
Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir.

- 10 yıl önce Türkiye toplumunun yüzde 66'sı «Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir» yargısını doğru bulurken bu oran Şubat'24'te 9 puan azalarak yüzde 57 oluyor.

İstihdama katılım

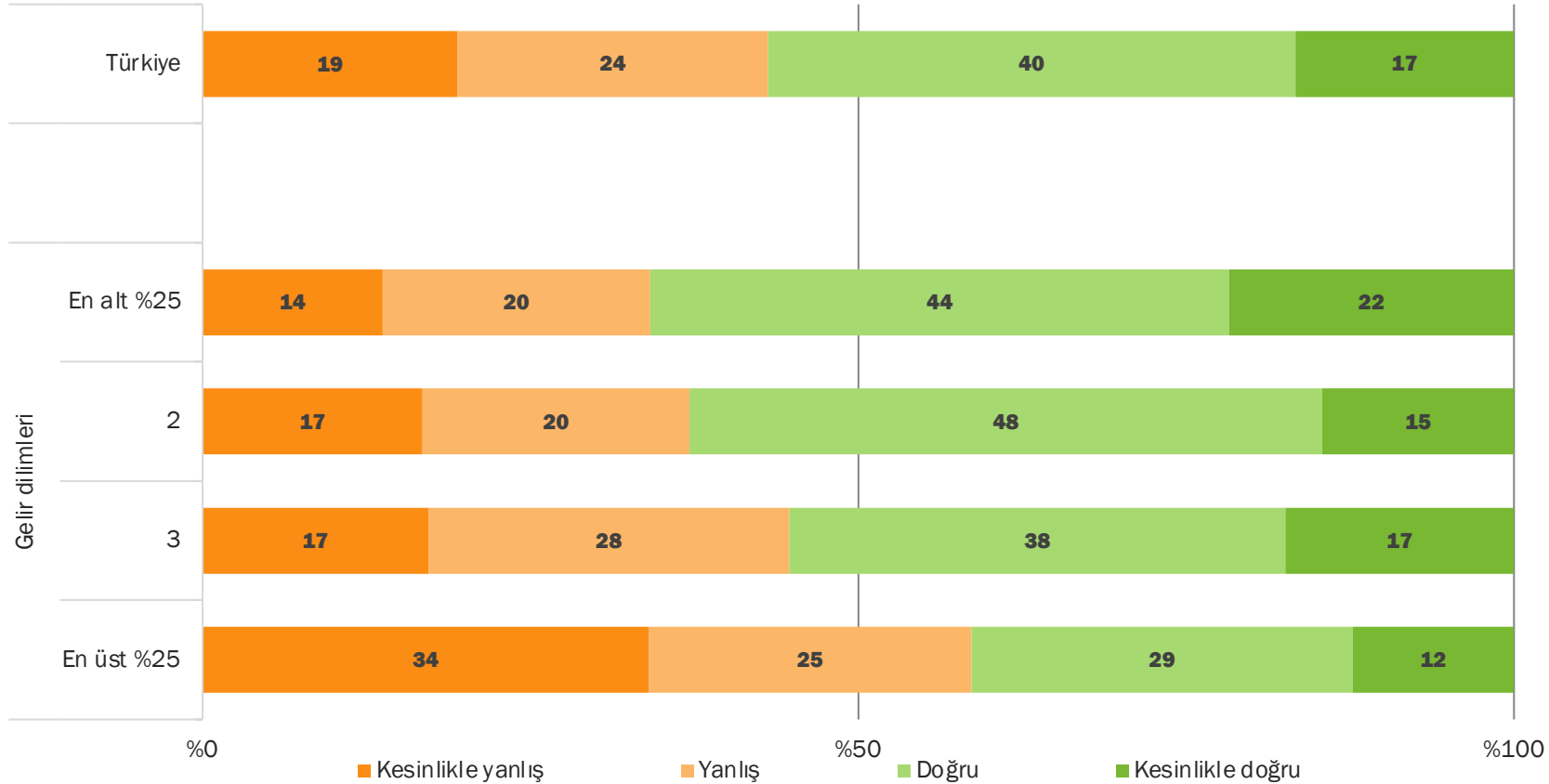
Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir. (Şubat'24)

- Eğitim seviyesi arttıkça «Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir» yargısını yanlış bulanların oranı giderek artıyor.
- Lise altı eğitime sahip olanların yüzde 25'i yargıyı yanlış bulurken bu oran lise eğitimine sahip olanlarda yüzde 55, üniversite eğitimine sahip olanlardaysa yüzde 63.

İstihdama katılım

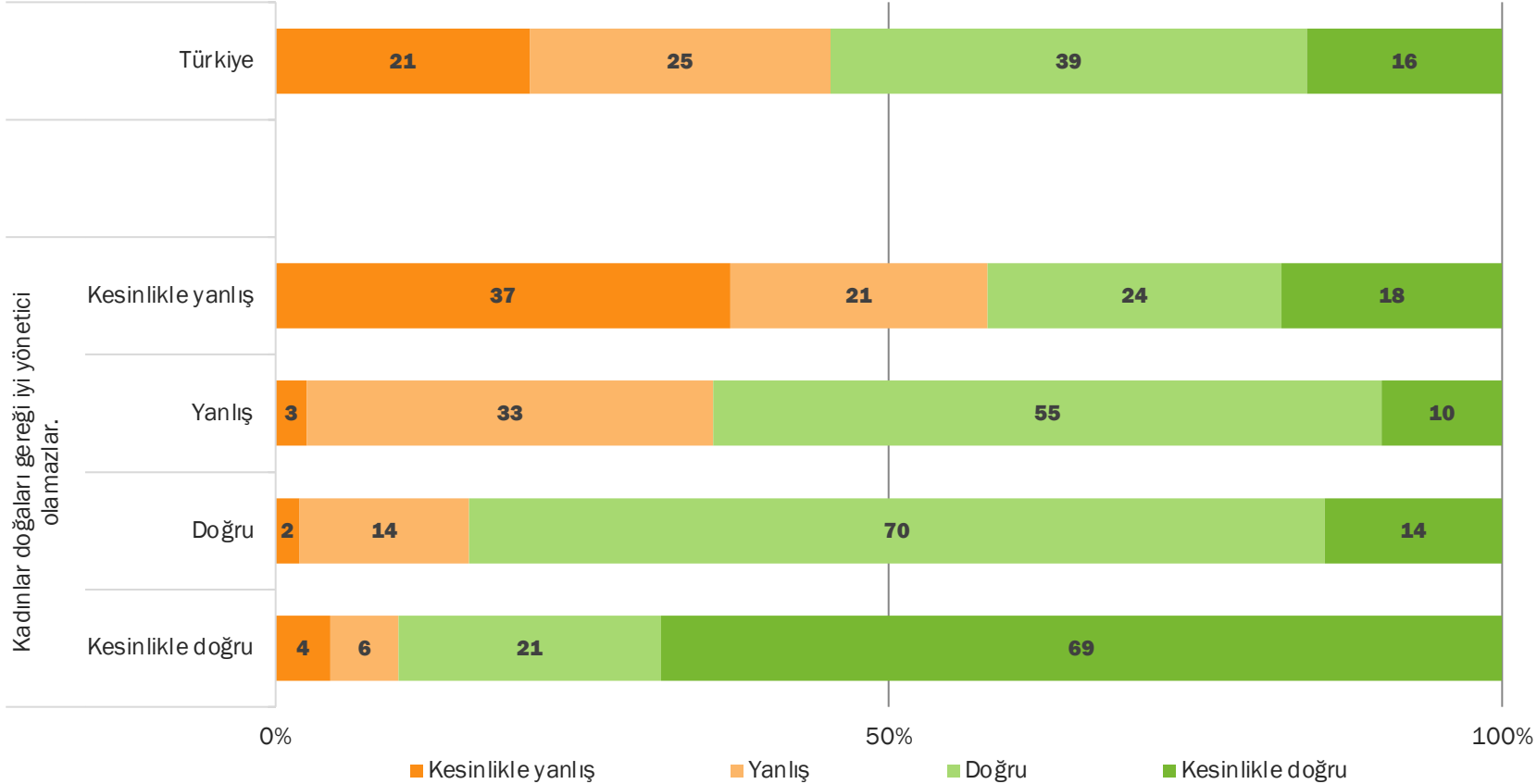
Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir. (Şubat'24)

- Gelir seviyesi arttıkça «Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir» yargısını yanlış bulanların oranı da giderek artıyor.
- En alt gelir grubuna dahil olanların yüzde 34'ü bu yargıyı yanlış bulurken en üst gelir seviyesindekilerin yarıdan fazlası bu yargıyı yanlış bulduğunu söylüyor.

İstihdama katılım

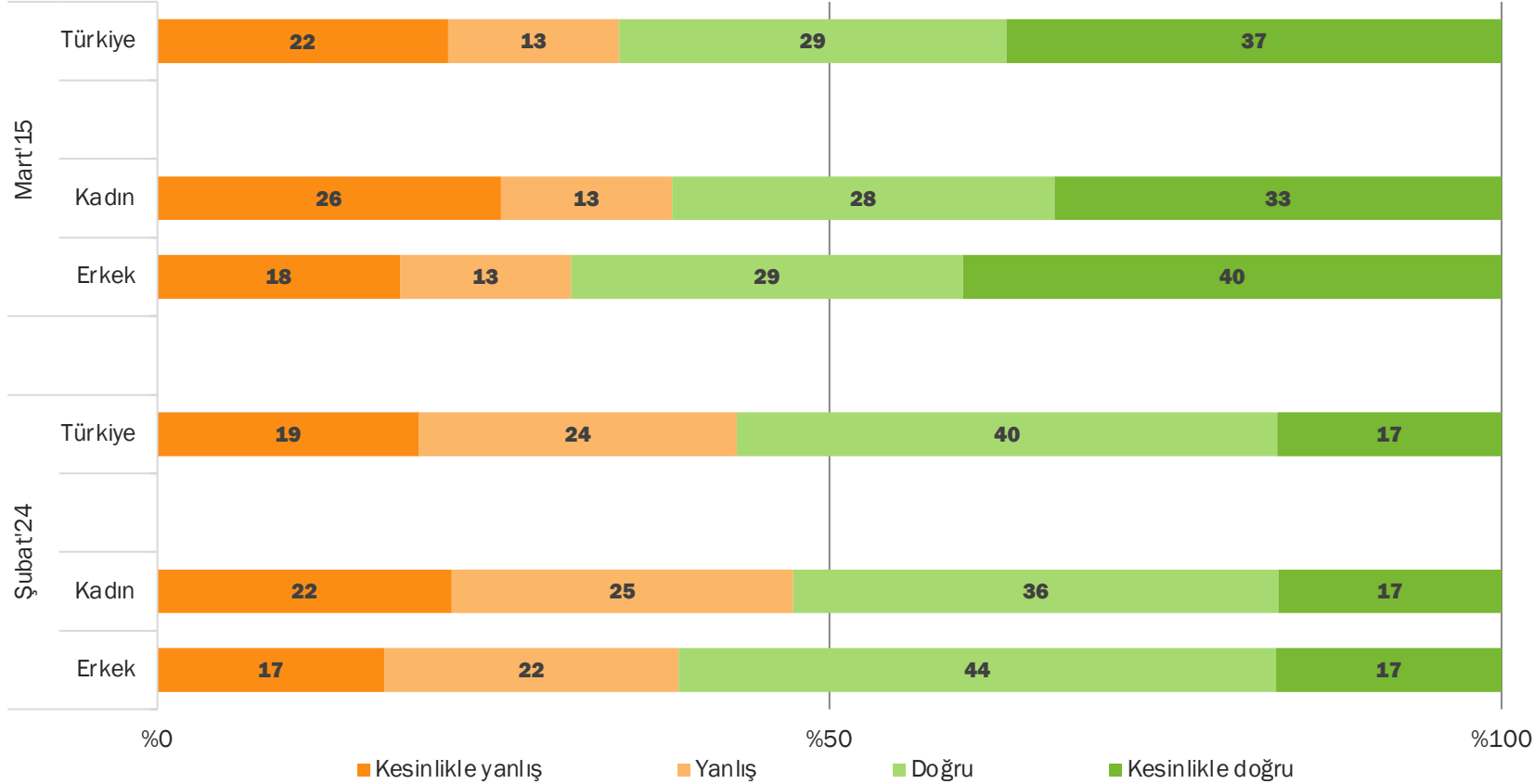
Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir. (Şubat'24)

- «Kadınlar doğaları gereği iyi yönetici olamazlar» yargısını kesinlikle yanlış bulanların yarıdan fazlası «Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir» yargısını da yanlış buluyor. **Fakat bu kişilerde bile «Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir» yargısını doğru bulanların oranı yüzde 42 oluyor.**

İstihdama katılım

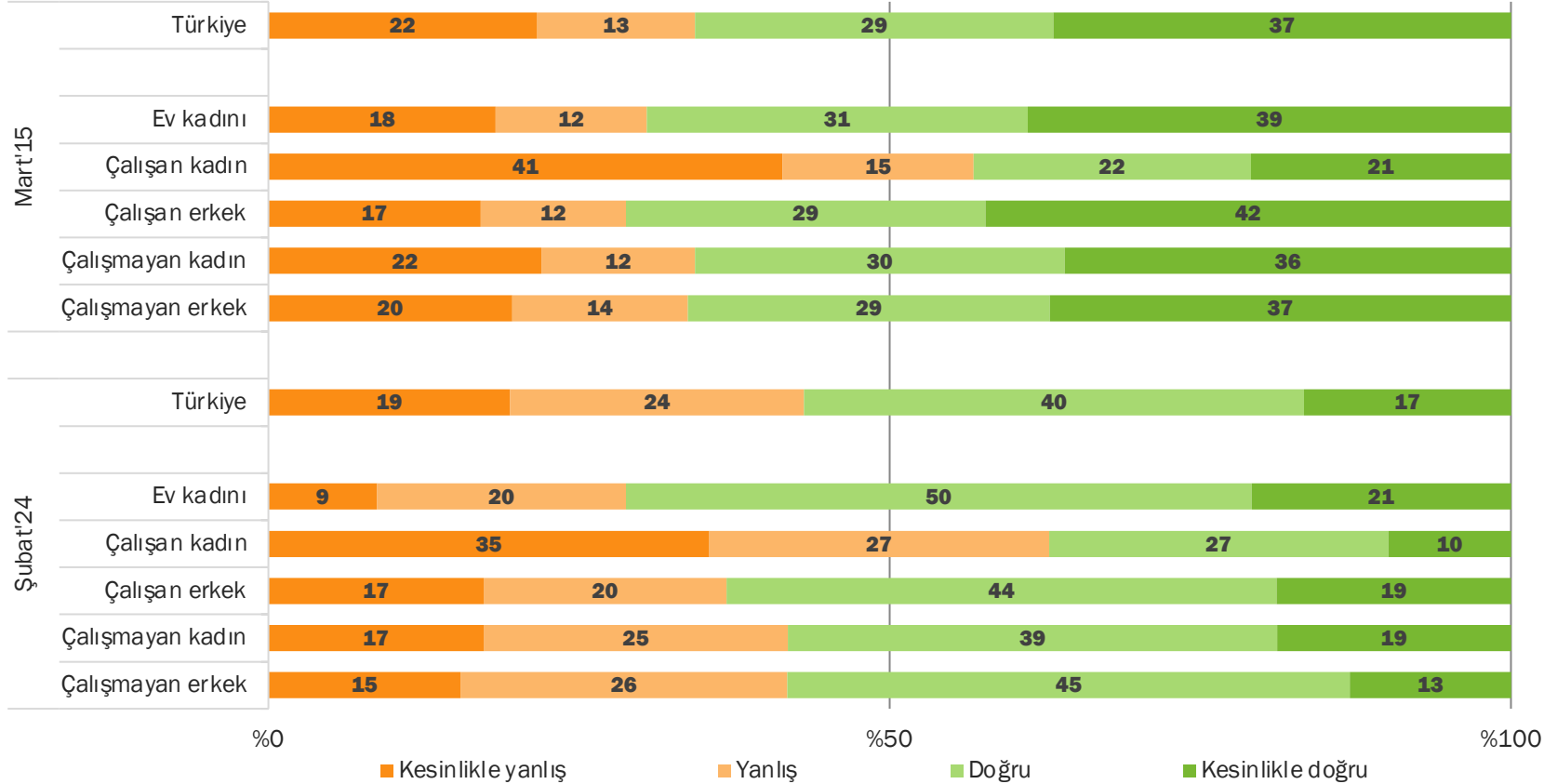
Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir.

- Bu yargıyı doğru bulanların oranı erkeklerde kadınlara göre daha fazla oluyor. Fakat bu yargıyı doğru bulanların oranı erkeklerde de kadınlarda da 10 yıl öncesine göre azalıyor. Mart'15'te erkeklerin yüzde 69'u bu yargıyı doğru bulurken Şubat'24'te bu oran 8 puan azalarak yüzde 61 oluyor.
- Mart'15'te kadınların yüzde 61'i bu yargıyı doğru bulurken Şubat'24'te bu oranın 8 puan azalarak yüzde 53 olduğunu görüyoruz.

İstihdama katılım

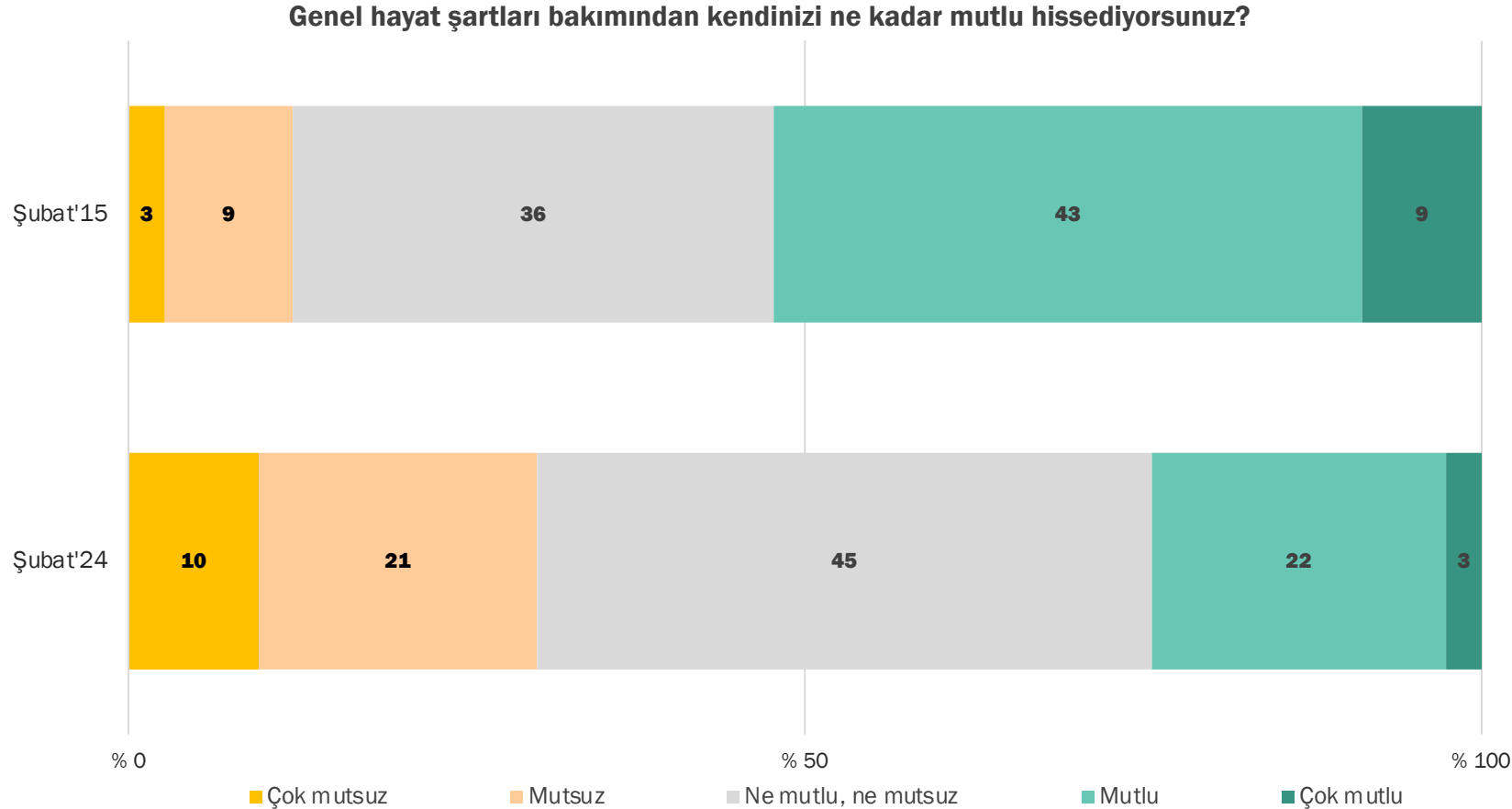
Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir.

- Bu yargıyı 10 yıl öncesinde de bugün de çalışan kadınların yarısından fazlası yanlış buluyor.
- Diğer gruplardaysa bu yargıyı doğru bulanların oranı 10 yıl öncesine göre biraz azalsa da hâlâ yarının üzerinde görünüyor.

İyi Olma Hali

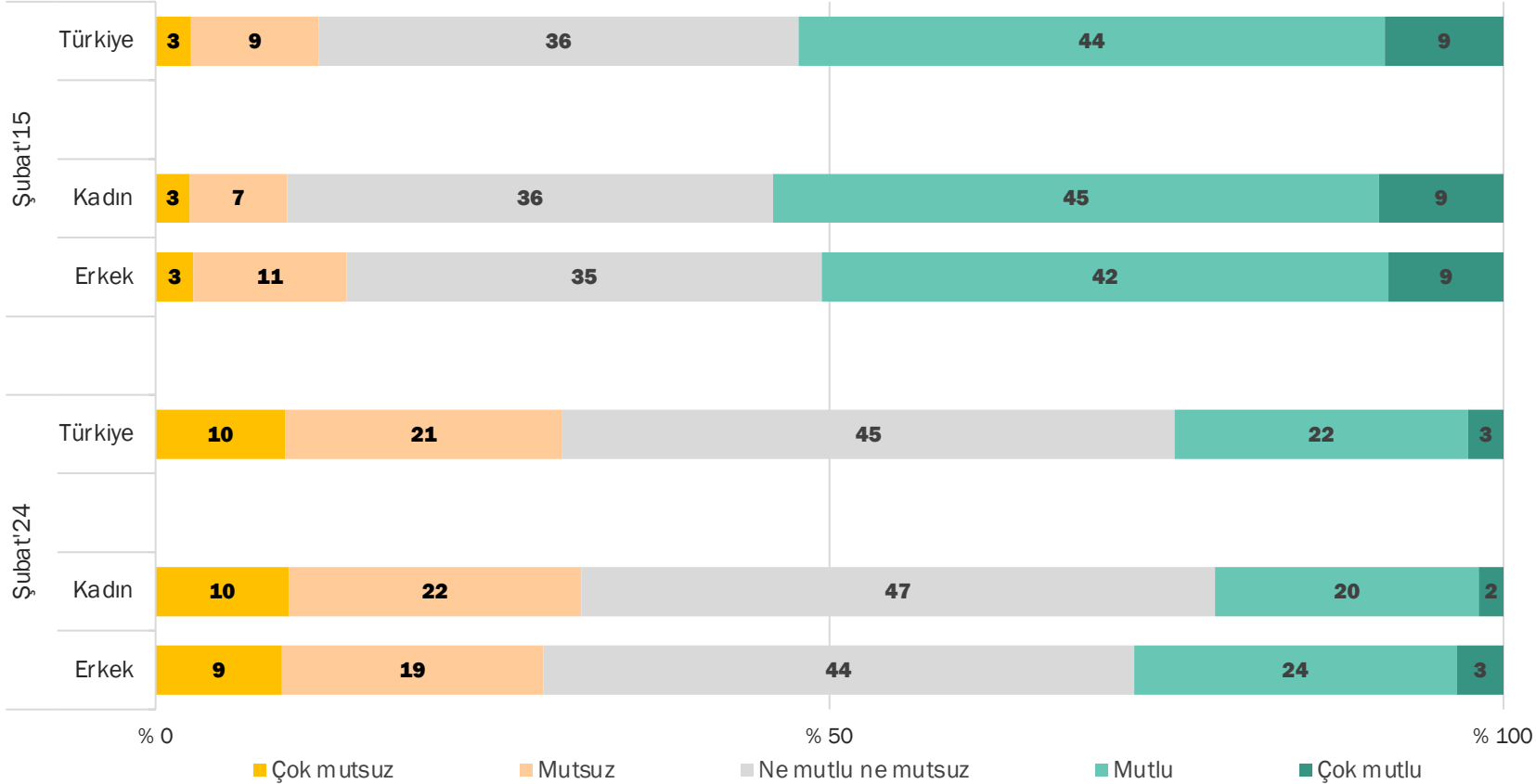
İyi olma hali

- 10 yıl içinde Türkiye toplumunda mutlu olduğunu söyleyenlerin oranı yarıya düşmüş.
- Şubat'15'te Türkiye toplumunun yarısından biraz fazlası mutlu olduğunu, yüzde 36'sı ise ne mutlu ne mutsuz olduğunu ifade etmiş.
- Şubat'24'te ise toplumun yüzde 25'i mutlu olduğunu ifade ederken ne mutlu ne mutsuz hissettiğini söyleyenlerin oranı yüzde 45 oluyor.

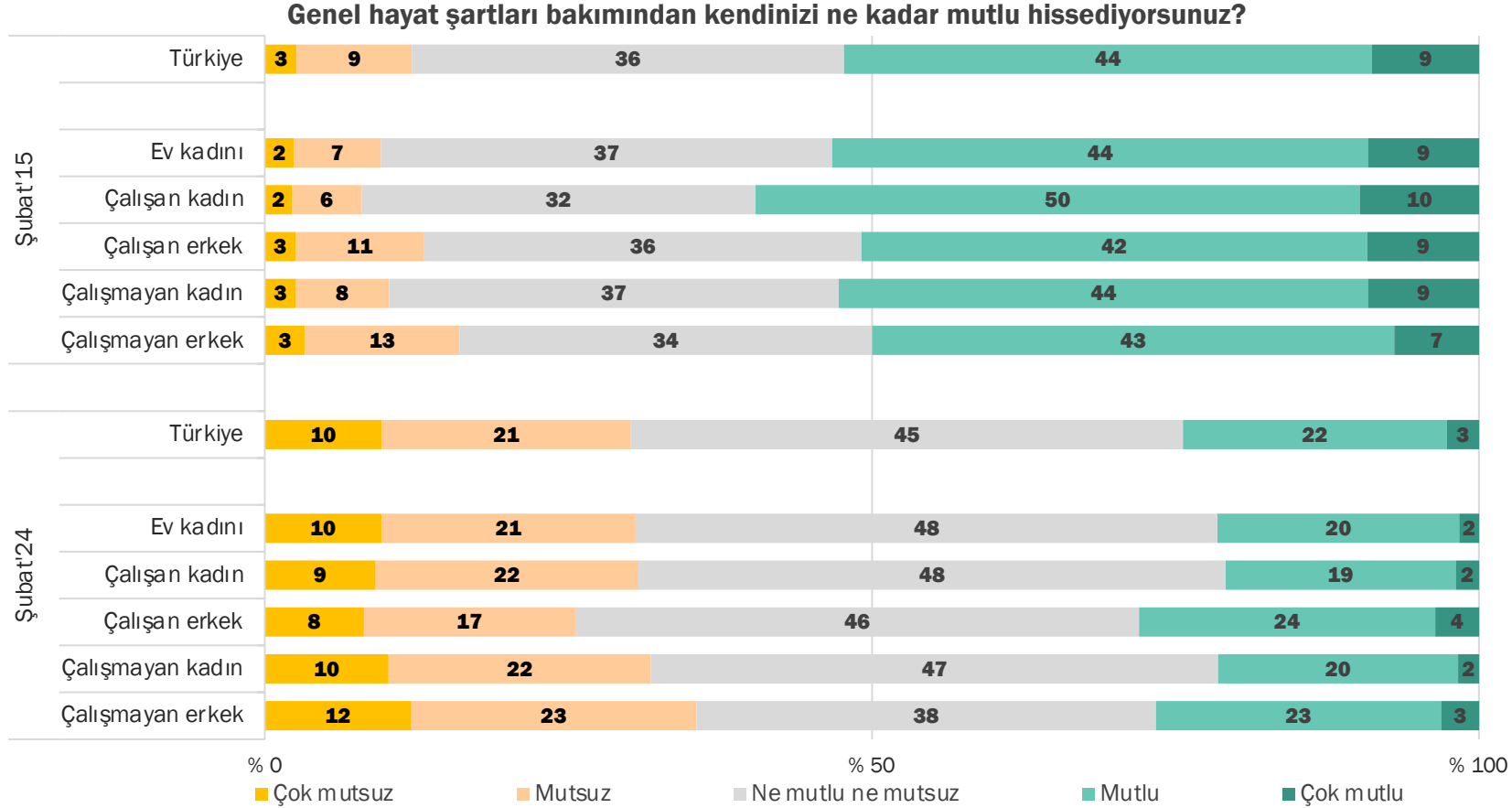
İyi olma hali

Genel hayat şartları bakımından kendinizi ne kadar mutlu hissediyorsunuz?

- 10 yıl önce mutlu olanların oranı kadınlarda daha fazla olurken bugün, mutlu olanların oranı kadınlarda daha az.
- 10 yıl önce kadınlarda da erkeklerde de mutlu olduğunu ifade edenlerin oranı yarının biraz üstünde olurken bugün bu oranların çok daha düşük olduğunu görüyoruz. Şubat'24'te kadınların yüzde 22'si, erkeklerinse yüzde 27'si mutlu olduğunu söylüyor.

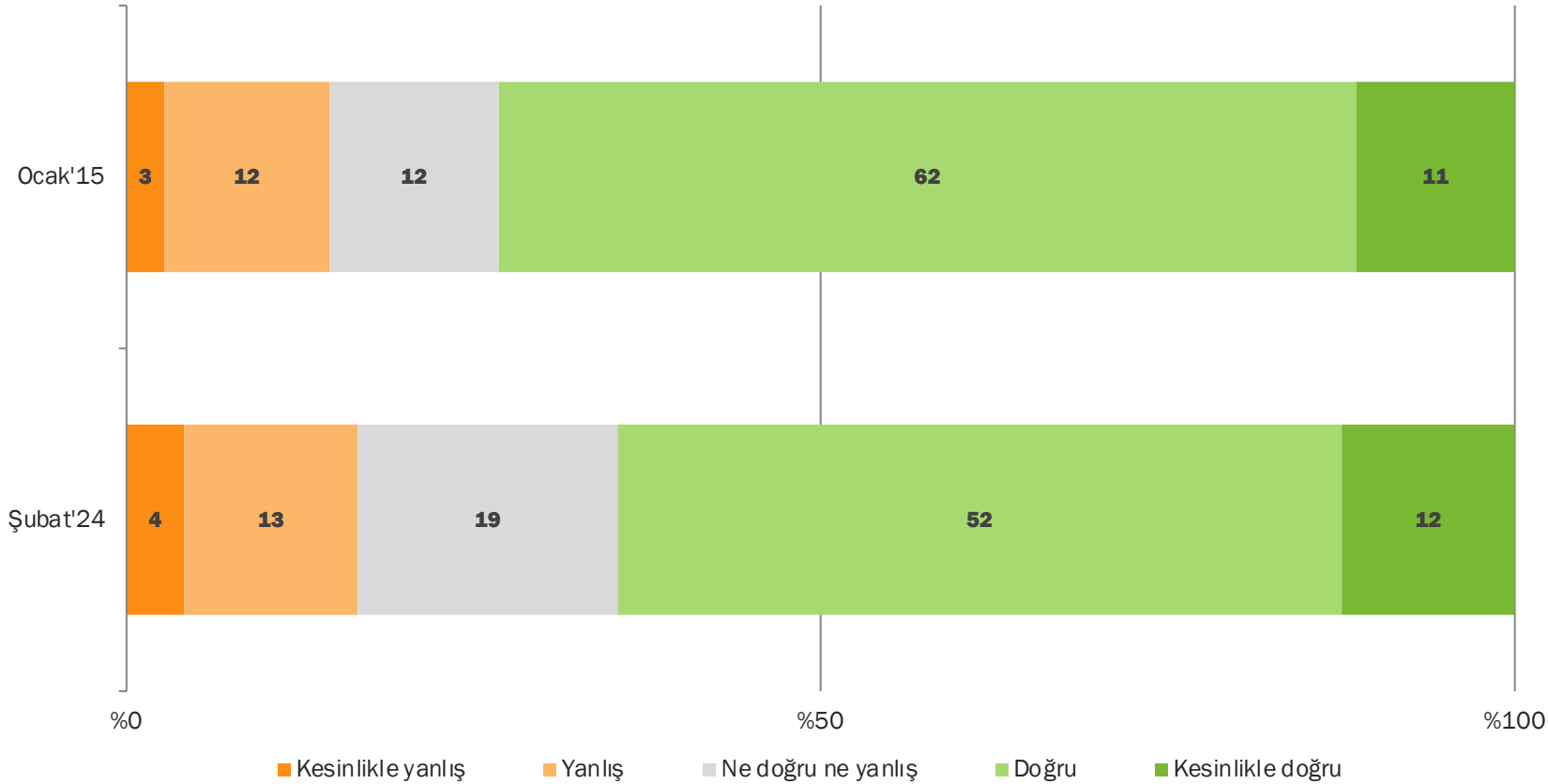
İyi olma hali

- 10 yıl önce her 10 çalışan kadından 6'sı mutlu olduğunu söylerken bugün her 10 çalışan kadından yalnızca 2'si mutlu olduğunu ifade ediyor.
- Ayrıca mutlu olanların oranınının 10 yıl öncesine göre tüm gruplarda epey düştüğünü görüyoruz.

İyi olma hali

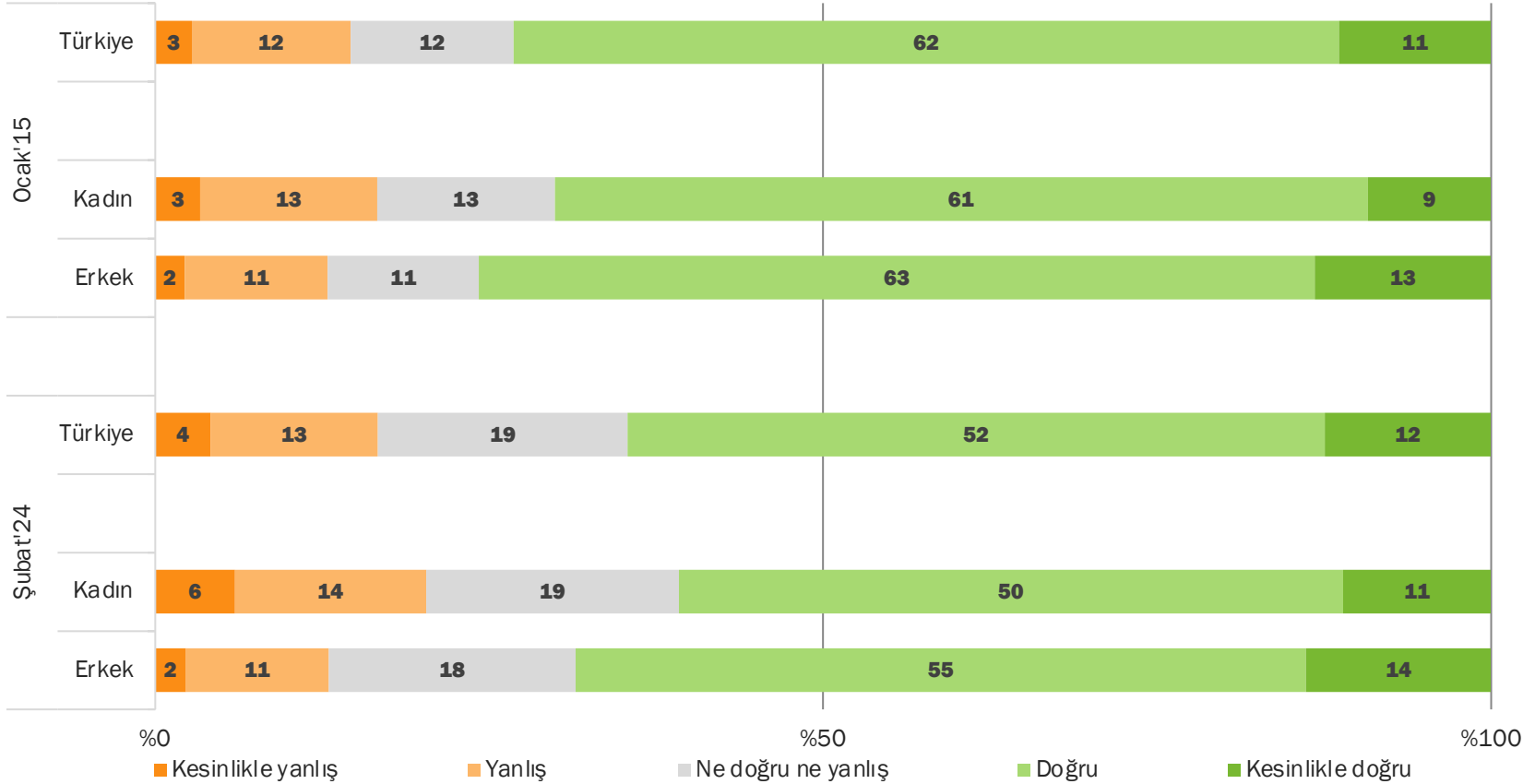
Genel olarak sağlık durumumdan memnunum.

- 10 yıl içinde Türkiye toplumunda sağlık durumundan memnun olanların oranı azalmış.
- Ocak'15'te Türkiye toplumunun yüzde 73'ü sağlık durumundan memnun olduğunu ifade ederken bugün bu oranın 9 puan azalarak yüzde 64 olduğunu görüyoruz.

İyi olma hali

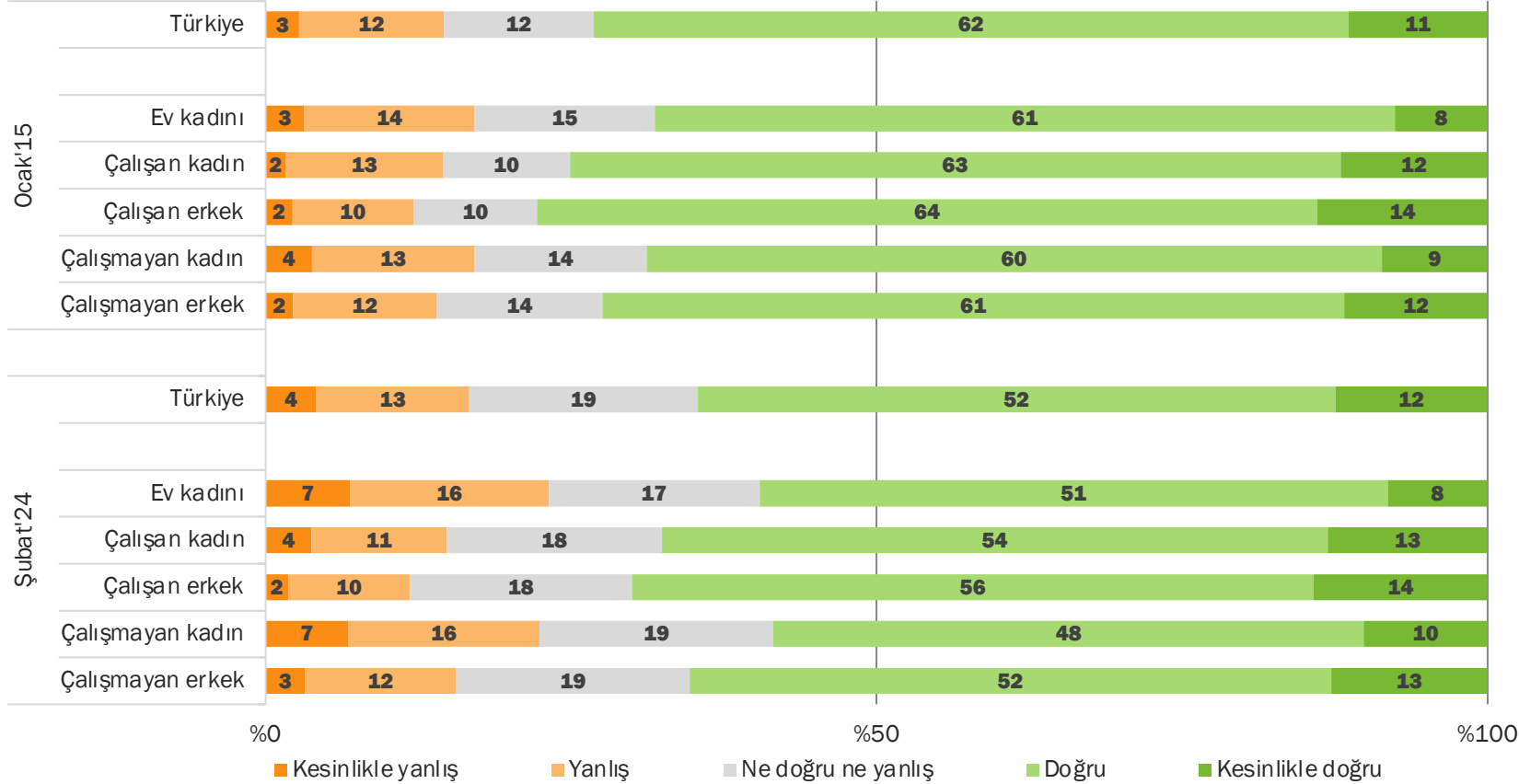
Genel olarak sağlık durumumdan memnunum.

- Sağlık durumundan memnun olanların oranı kadınlarda erkeklere göre daha az ve bu durum 10 yıl içinde değişmemiş.

İyi olma hali

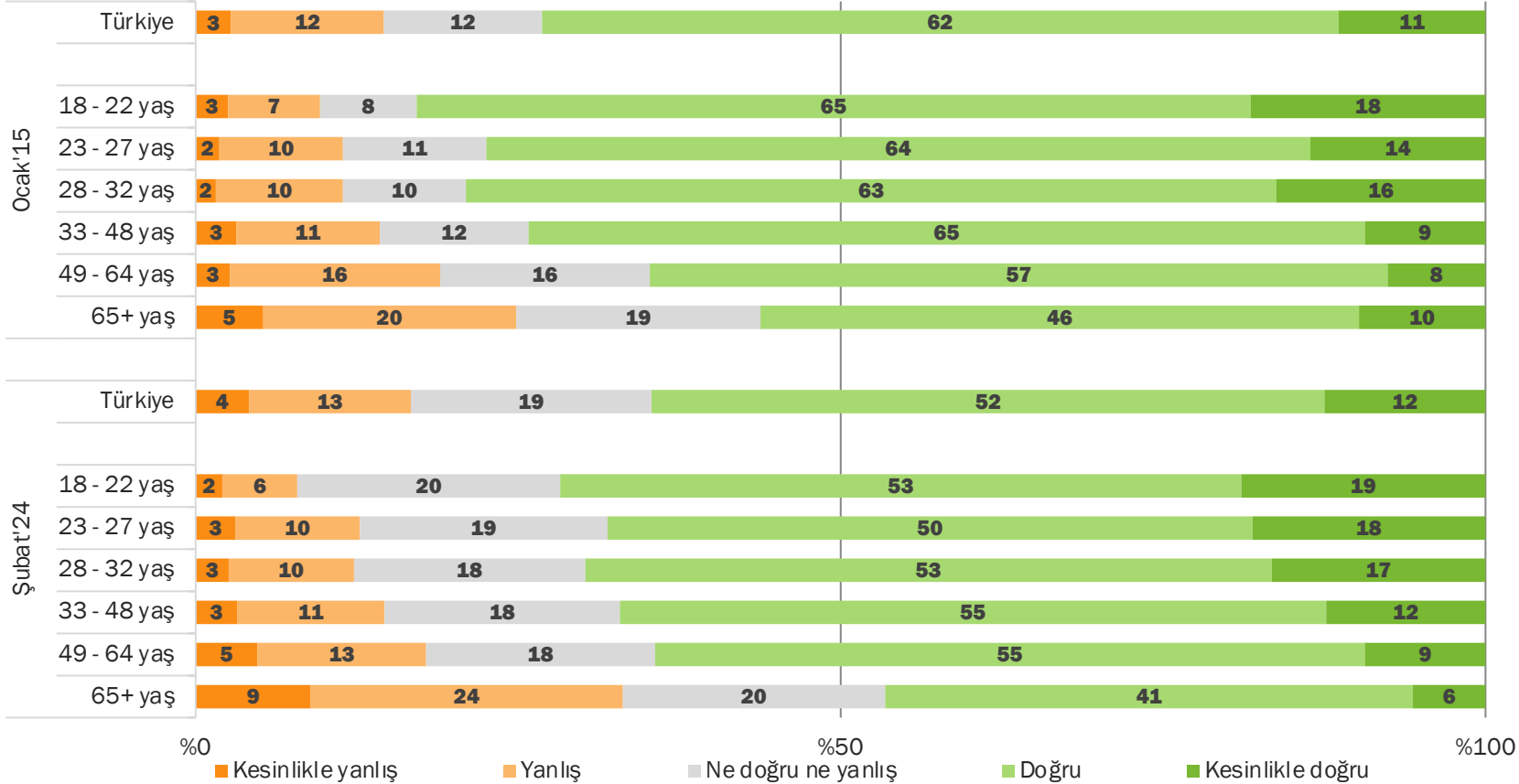
Genel olarak sağlık durumundan memnunum.

- Çalışma durumu ve cinsiyete göre baktığımızda da sağlık durumundan memnun olanların oranı 10 yıl öncesine göre her grupta azalmış görünüyor.
- Sağlık durumundan memnun olanlarda en az oran ev kadınlarına ve çalışmayan kadınlara ait oluyor. Bu eğilim 10 yıl içinde değişmemiş diyebiliriz.

İyi olma hali

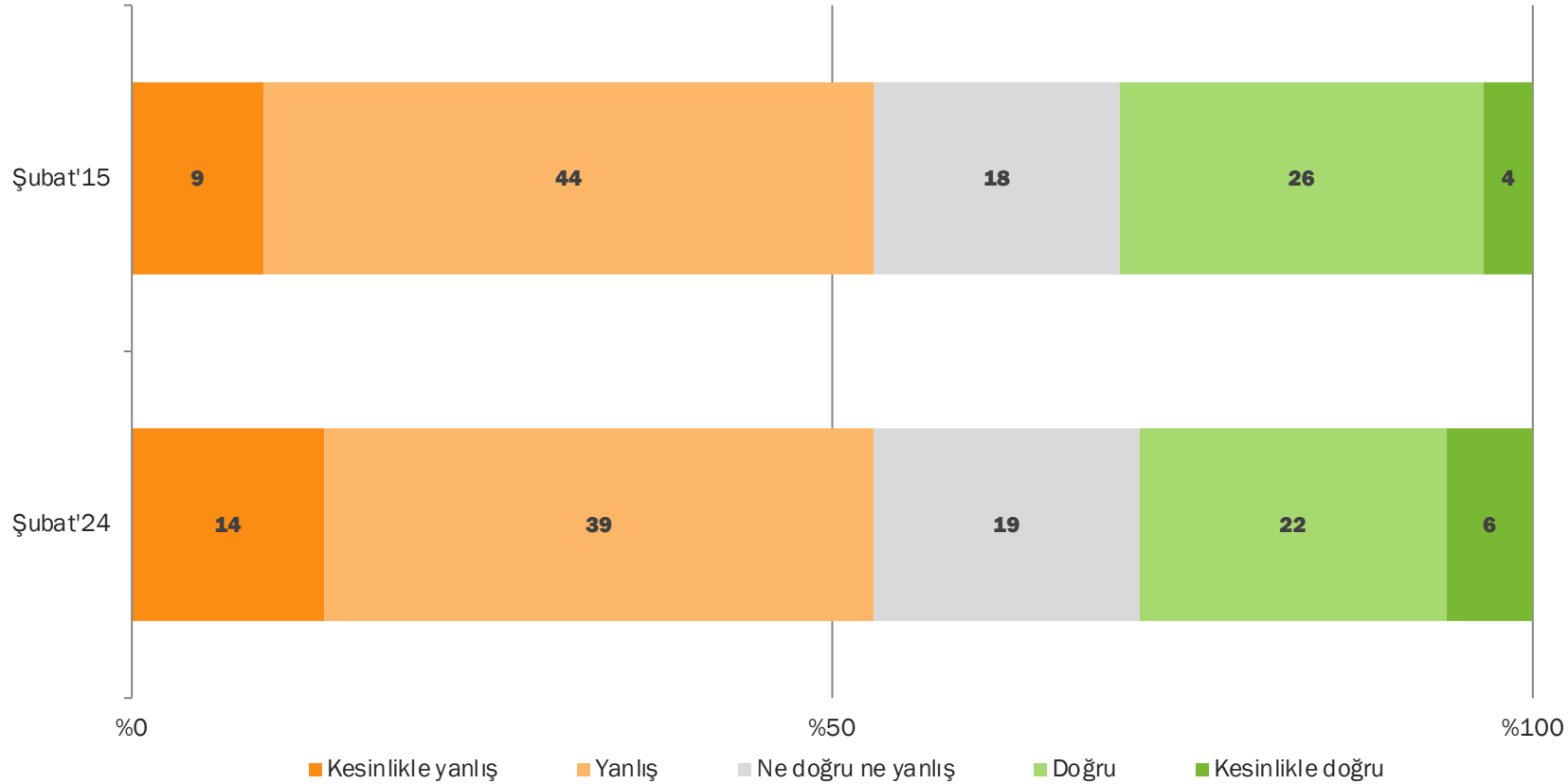
Genel olarak sağlık durumundan memnunum.

- Yaş ilerledikçe sağlık durumuna dair duyulan memnuniyet azalıyor.
- Şubat'24'te 65 yaş ve üzerindekilerde sağlığından memnun olanların oranı yarıdan az görünüyor.

İyi olma hali

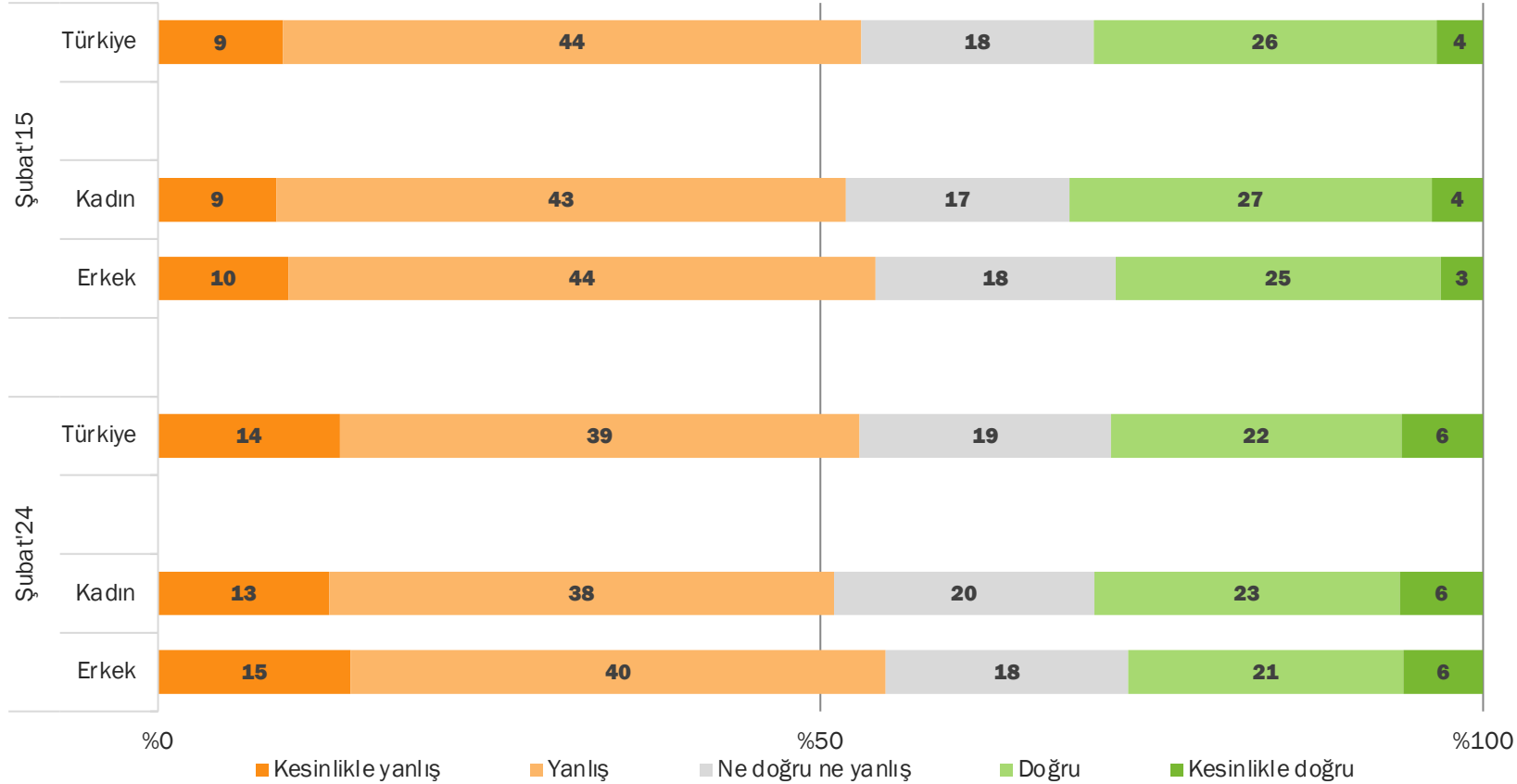
Hasta olmasam bile düzenli olarak sağlık kontrolü yaptırıyorum.

- 10 yıl öncesine göre bugün düzenli sağlık kontrolü pratiklerinde majör bir değişim gözlenmese de günümüzde «kesinlikle» düzenli kontrol yapmayanların oranında artış gözleniyor.

İyi olma hali

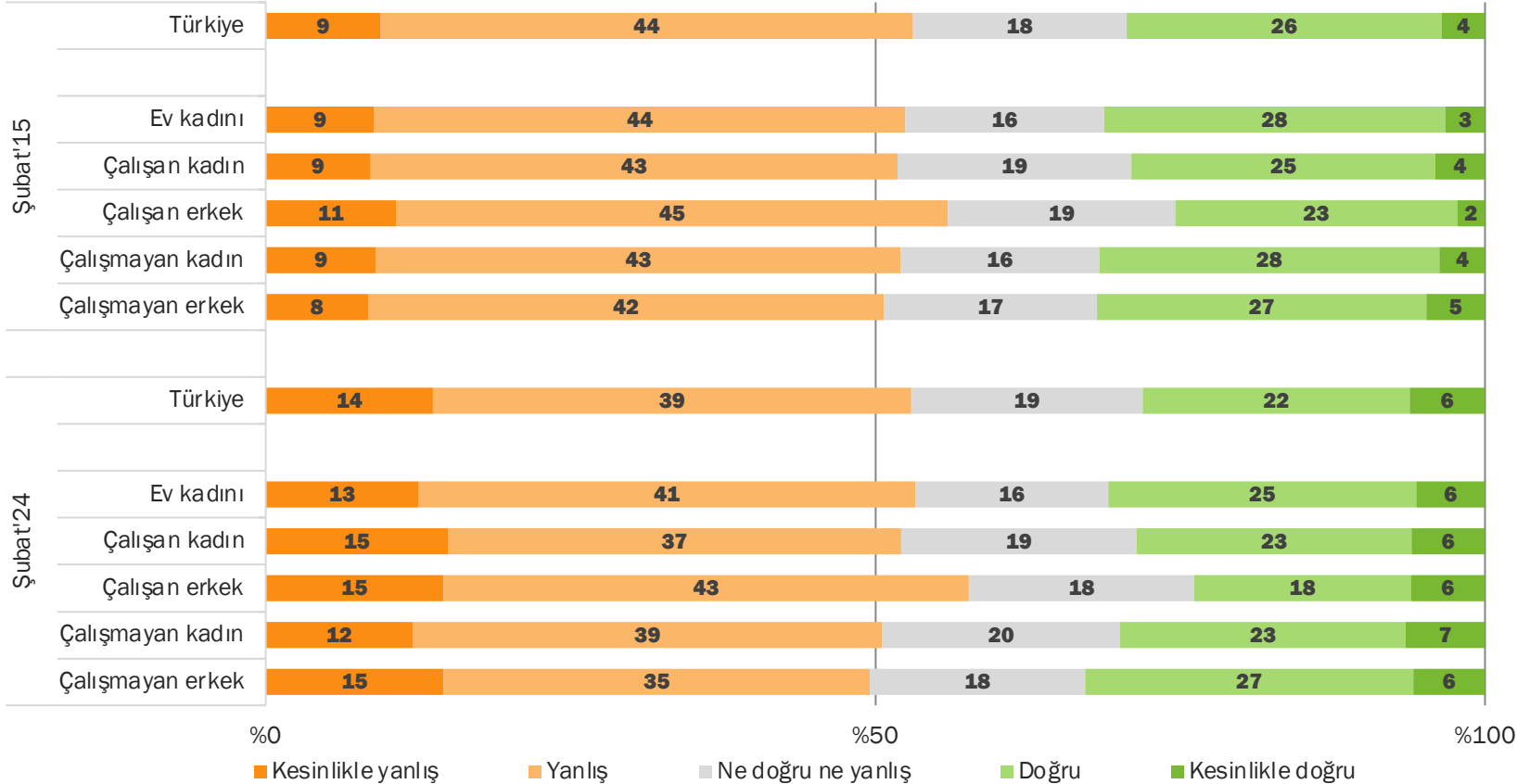
Hasta olmasam bile düzenli olarak sağlık kontrolü yaptırım.

- «Hasta olmasam bile düzenli olarak sağlık kontrolü yaptırım» yargısına verilen yanıtlara baktığımızda 10 yıl içinde kadınlarda ve erkeklerde neredeyse değişim yok diyebiliriz.

İyi olma hali

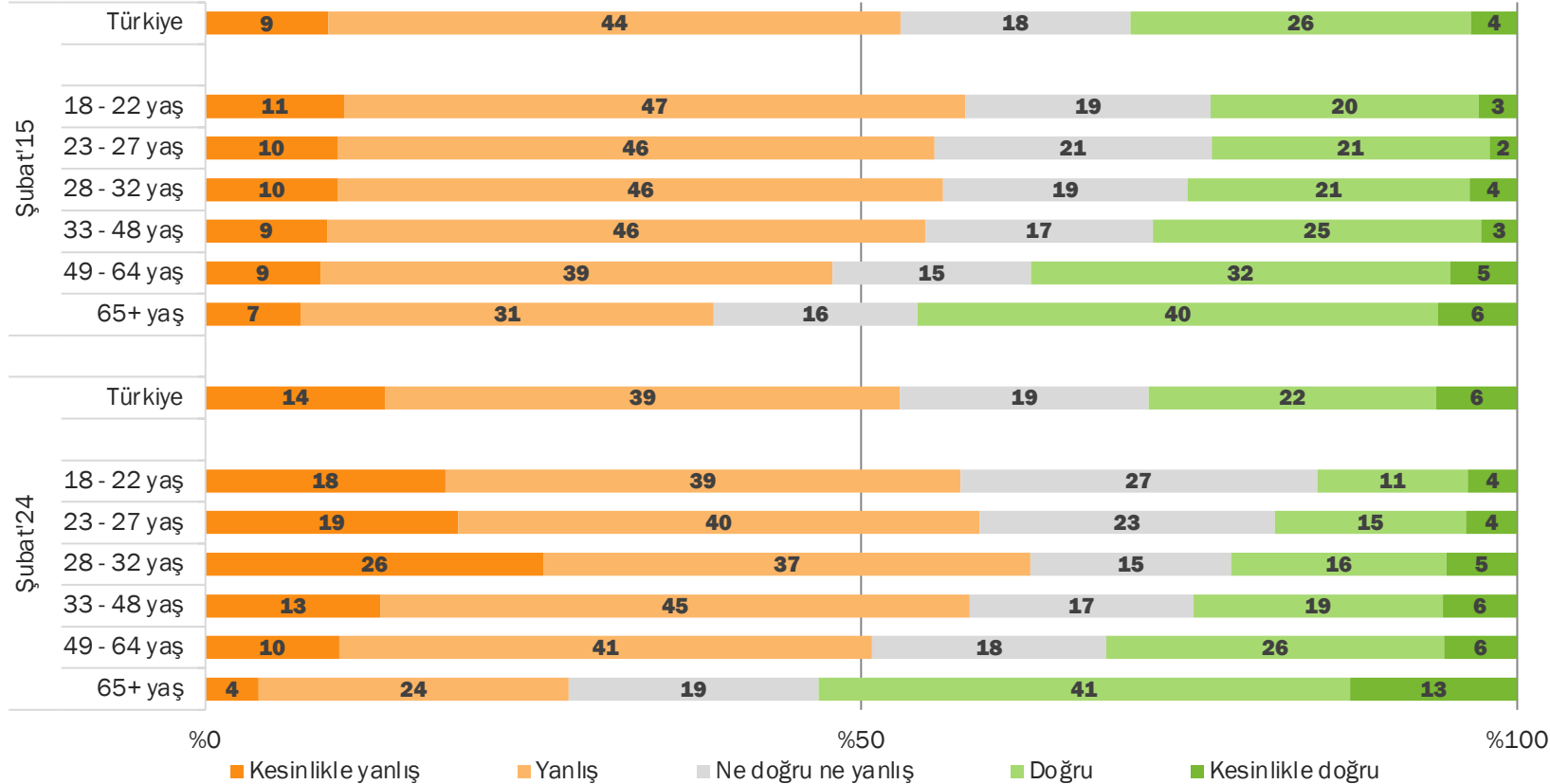
Hasta olmasam bile düzenli olarak sağlık kontrolü yaptırıyorum.

- 10 yıl önce de şimdi de düzenli kontrol pratiği en düşük oranda, çalışan erkeklerde görülüyor. Bunun bir sebebi çalışan erkeklerin demografik özelliği olarak daha genç ve orta yaşlı olmalarına bağlı olabilir.
- Düzenli kontrol pratiği yaş ve doğurganlıkla ilişkili bir durum. Ev kadınlarında ve çalışmayan bireylerde (çoğunlukla emekliler) düzenli sağlık kontrolü yaptırılanların oranı fazla görünüyor.

İyi olma hali

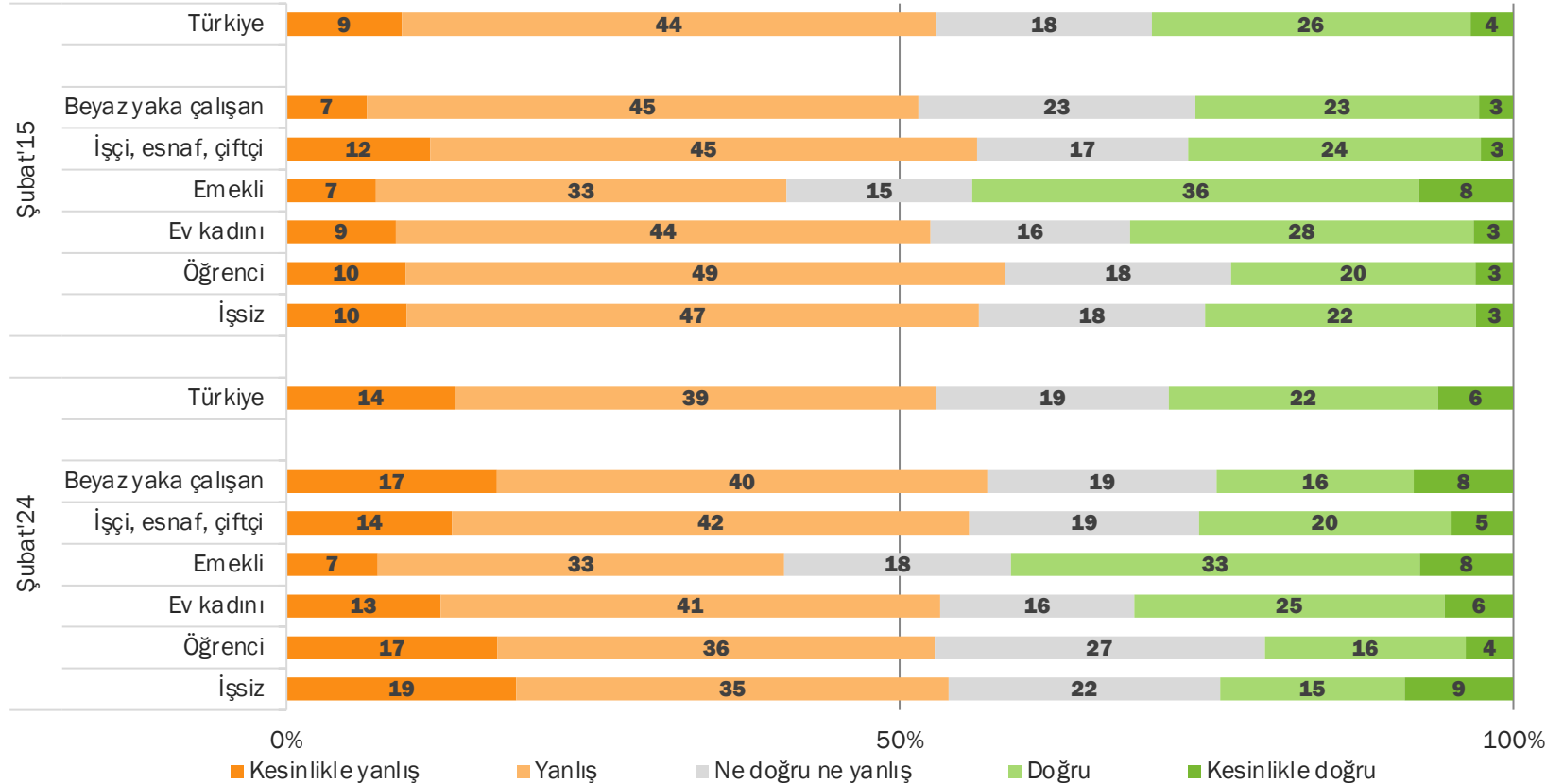
Hasta olmasam bile düzenli olarak sağlık kontrolü yaptırırm.

- Yaş ilerledikçe sağlık sorunlarıyla karşılaşma olasılığı da artıyor, sağlık hizmeti sunan kurumlarla temas, ileri yaşlarda zorunluluk haline geliyor.
- 10 yıllık değişimde yaşlı insanlardaki kontrol eğilimi artarken gençlerde düşüş görülüyor.

İyi olma hali

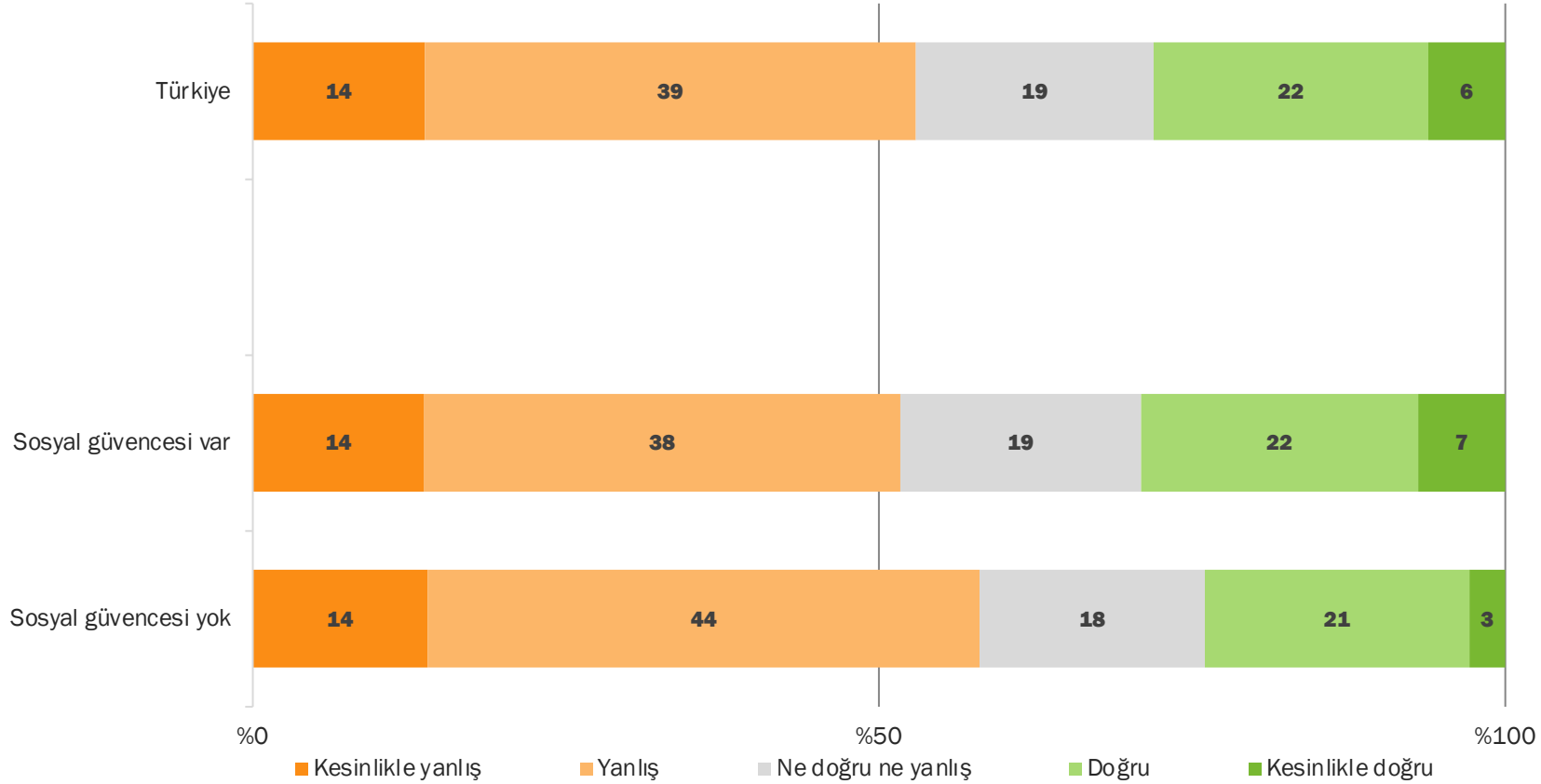
Hasta olmasam bile düzenli olarak sağlık kontrolü yaptırırım.

- Düzenli kontrol pratiği, yaş ve doğurganlıkla ilişkili bir durum olabilmekte. Yani ev kadınları ve çalışmayan bireylerde (çoğunlukla emekliler) düzenli sağlık kontrolü yaptıranların oranının daha fazla olmasının sebebi bu olabilir.

İyi olma hali

Hasta olmasam bile düzenli olarak sağlık kontrolü yaptırırm. (Şubat'24)

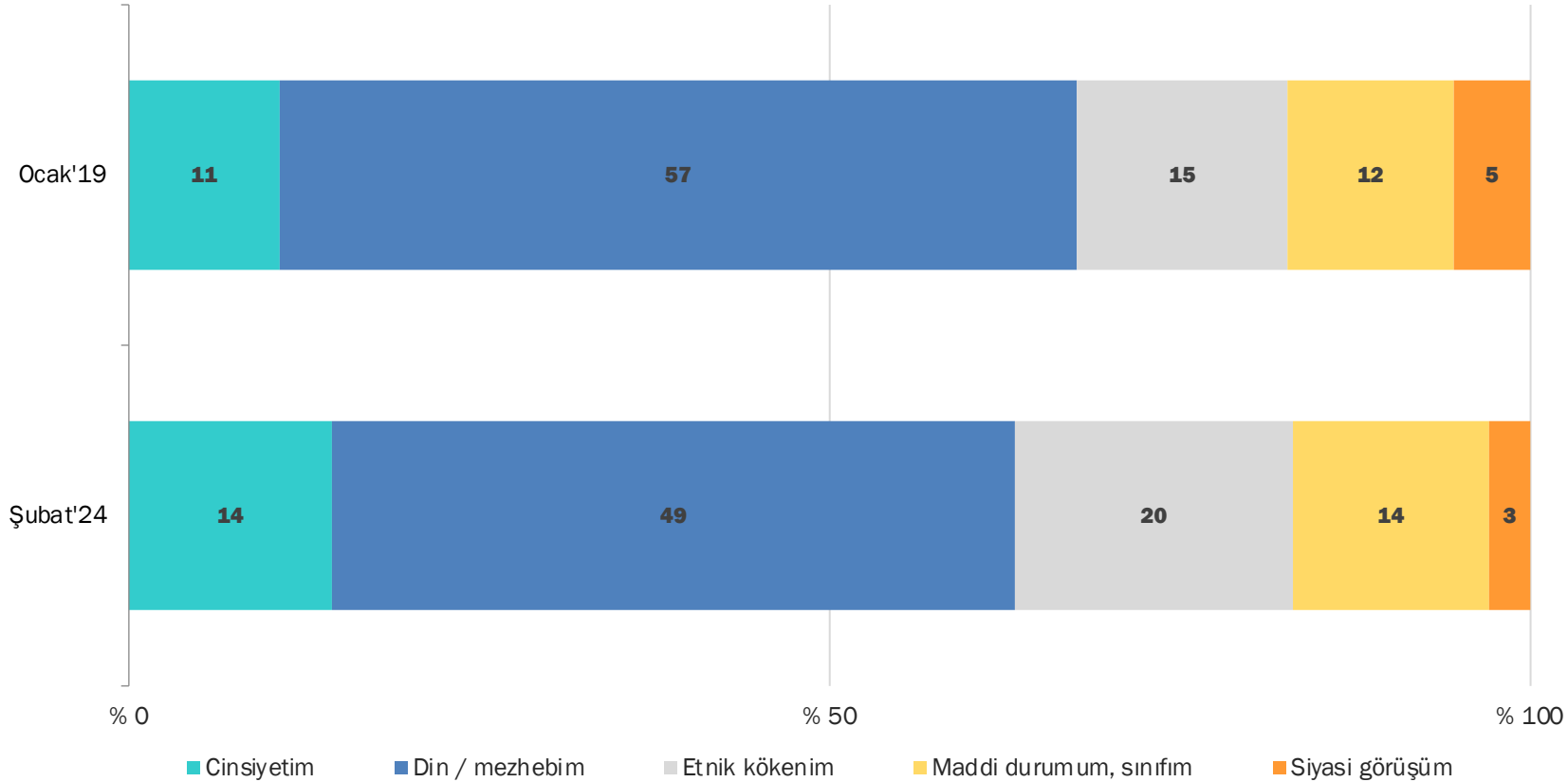

- Sosyal güvencesi olanlarda düzenli sağlık kontrolü yapanların oranı, sosyal güvencesi olmayanlara göre biraz daha fazla görünüyor.

Kimlik

Kimlik

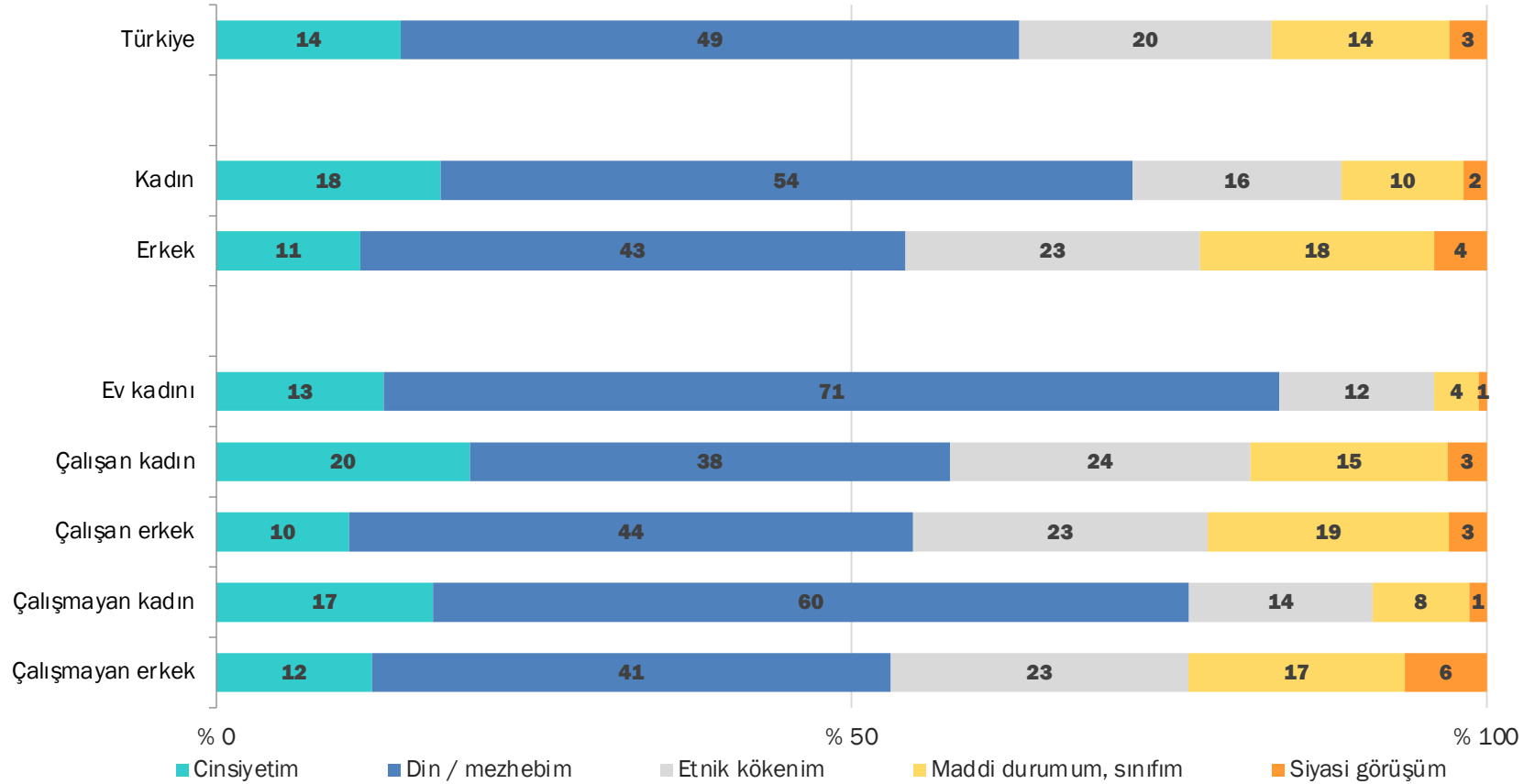
Sizin için hangi kimliğiniz en ÖNEMLİDİR?

- «Sizin için hangi kimliğiniz en önemlidir?» sorusuna verilen yanıtlarda «cinsiyetim», «etnik kökenim» ve «maddi durumum, sınıfım» deme oranları artış gösteriyor.

Kimlik

Sizin için hangi kimliğiniz en ÖNEMLİDİR? (Şubat'24)

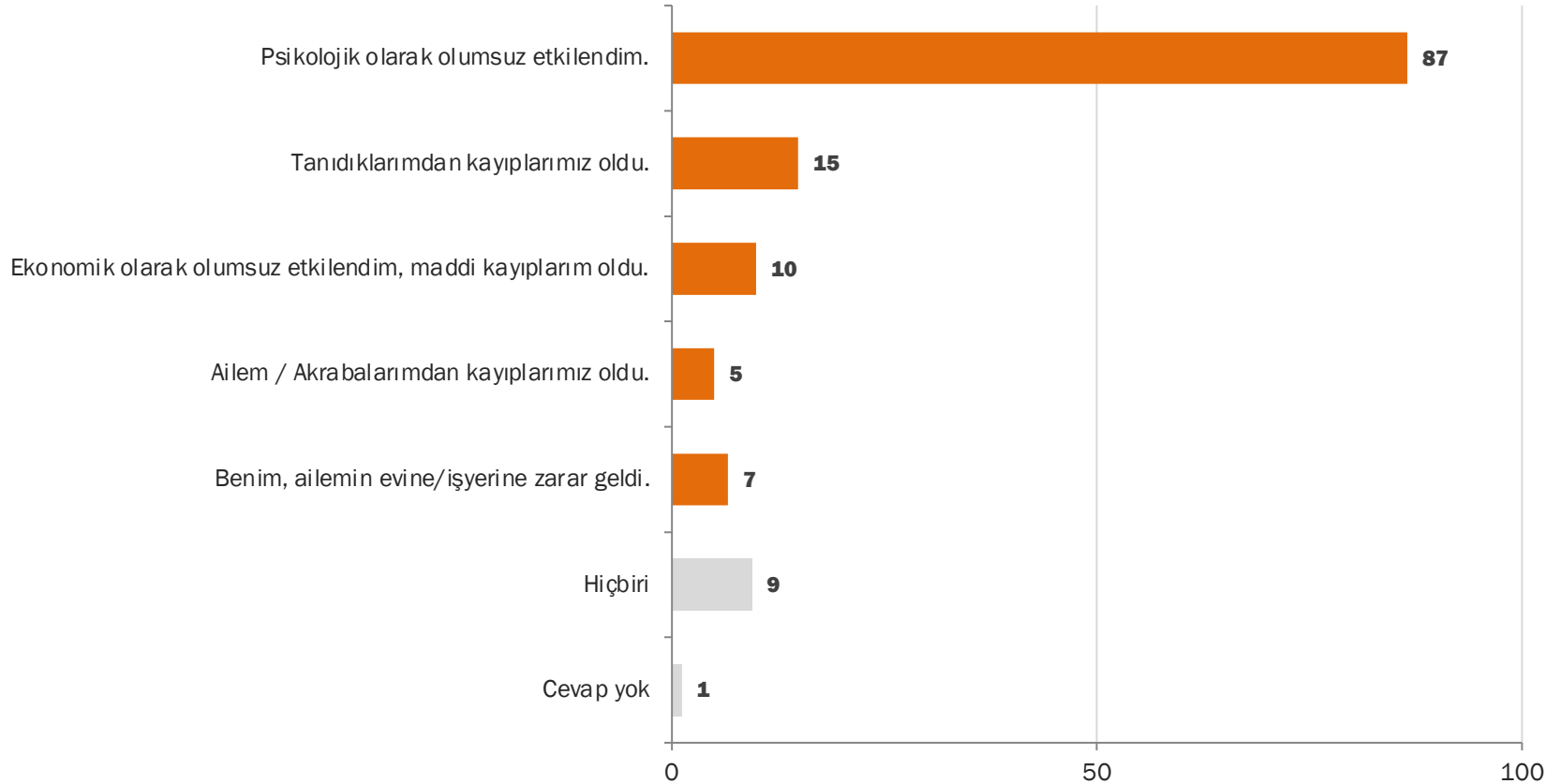

- «Cinsiyet» kimliğini öne çıkaranlarda kadınların oranının erkeklerden daha fazla olduğunu görüyoruz.
- Cinsiyet kimliğini öne çıkaranlarda en yüksek oransa çalışan kadınlara ait.

Deprem Etkileri

Deprem etkileri

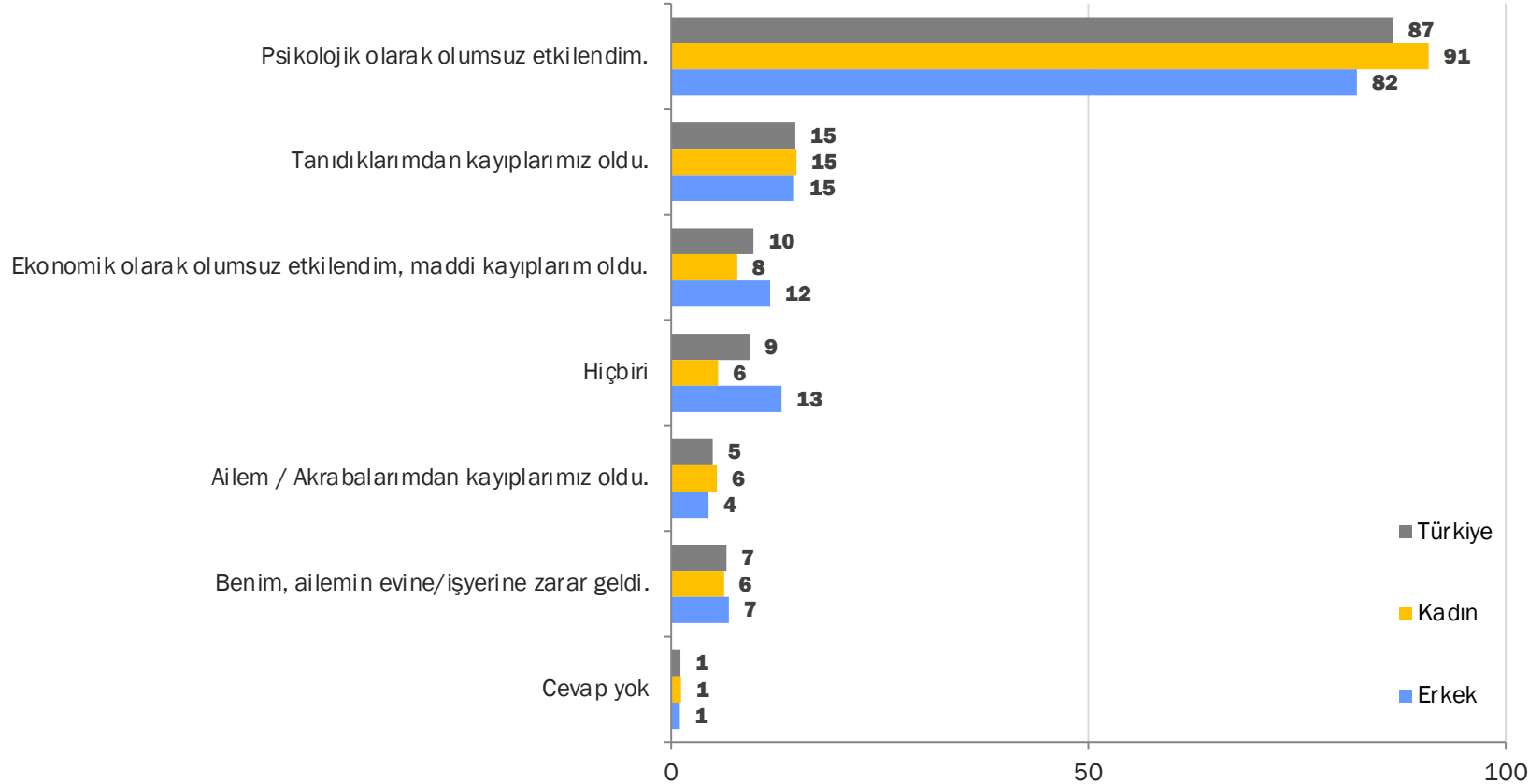
6 Şubat depreminde şu sayacaklarımdan hangisi ya da hangilerini yaşadınız? (Şubat'24)

- Türkiye toplumunda her 10 kişiden 9'u 6 Şubat depreminden psikolojik olarak olumsuz etkilendiğini söylüyor.
- Tanıdıklarından kayıplar olduğunu söyleyenlerin oranı yüzde 15, ekonomik olarak olumsuz etkilendiğini, maddi kayıplarının olduğunu söyleyenlerin oranıysa yüzde 10 olarak görünüyor.
- Toplumun yüzde 9'u ise bu seçeneklerden hiçbirini yaşamadığını söylüyor.

Deprem etkileri

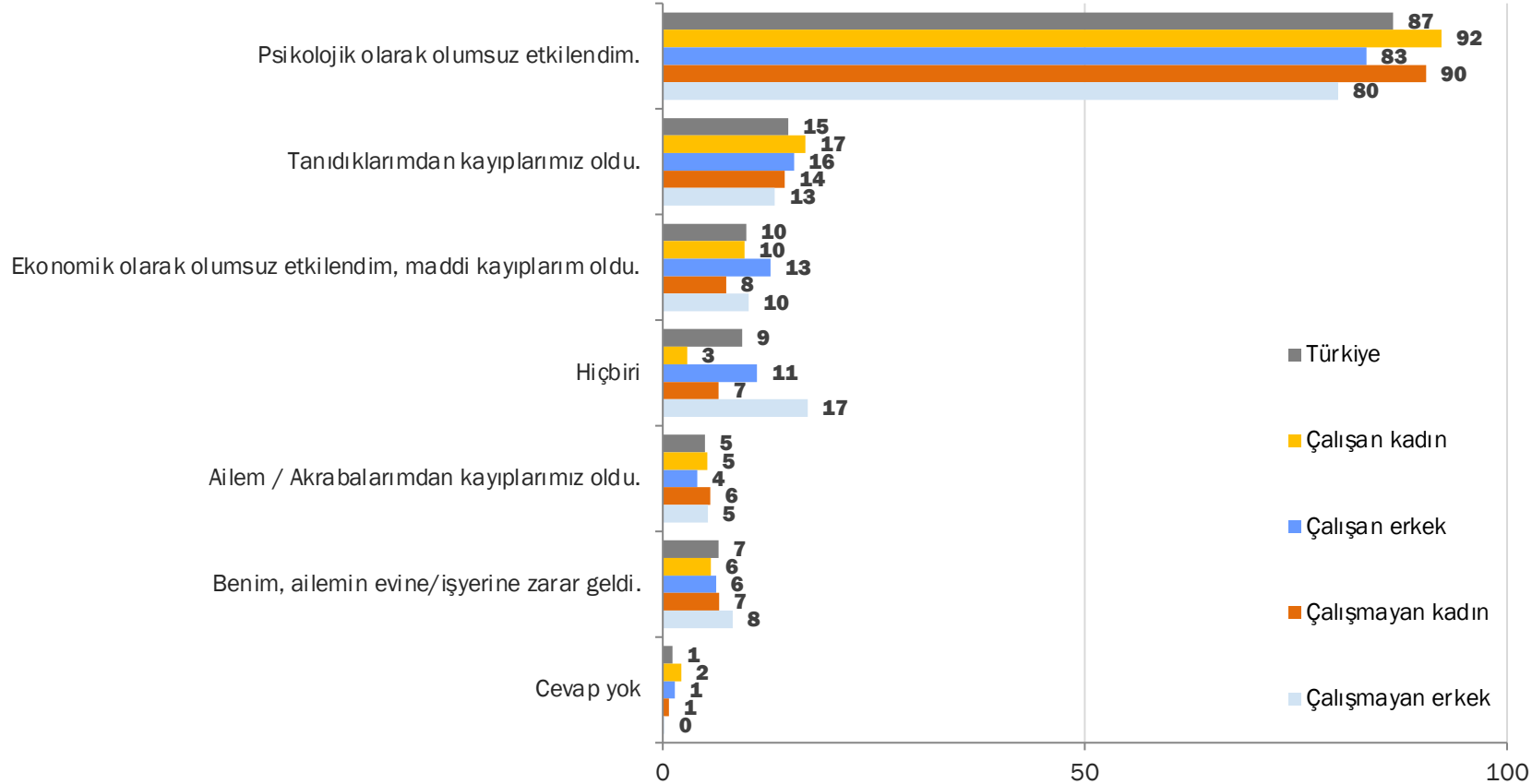
6 Şubat depreminde şu sayacaklarımdan hangisi ya da hangilerini yaşadınız?

- 6 Şubat depreminden psikolojik olarak olumsuz etkilendiğini söyleyen kadınların oranı Türkiye genelinden ve erkeklerden fazla oluyor.
- Ekonomik olarak olumsuz etkilendiğini söyleyenlerde erkeklerin oranı Türkiye genelinden ve kadınlardan fazla.
- Bu seçeneklere «Hiçbiri» diyenlerdeyse erkeklerin oranı kadınlardan ve Türkiye genelinden fazla oluyor.

Deprem etkileri

6 Şubat depreminde şu sayacaklarımdan hangisi ya da hangilerini yaşadınız?

- Çalışan ve çalışmayan kadınlarda depremden psikolojik olarak olumsuz etkilendiğini söyleyenlerin oranı daha fazla.
- Çalışmayan erkeklerinse yüzde 17'si bu seçeneklere «Hiçbiri» yanıtını veriyor.

Değerlendirme

Değerlendirme

- Chimamanda Ngozi Adichie *Feminist Manifesto* isimli kitabında feminist bakış açısının temeli olarak “Ben önemliyim. Eşit ölçüde önemliyim” düşüncesini ortaya koyuyor (Adichie, 2019, s. 1). Bu düşünce bize toplumsal cinsiyet algısının ortaya çıkardığı sorunlarla ilgili temel fikri veriyor: **Eşit olmayan bireyler ve bunun kaynağı olarak toplumsal cinsiyet.**
- Kadınların hane içinde, toplumda veya işyerinde karşı karşıya kaldıkları toplumsal cinsiyet temelli sorunlar sosyo-kültürel sebeplerden besleniyor (Gültekin, 2013, s. 2) ve bu sebeple de zaman içerisinde farklılık gösterebilen bir konu olarak karşımıza çıkıyor (Gültekin, 2013, s. 1). Biz de KONDA Araştırma olarak Türkiye toplumundaki toplumsal cinsiyet rolleri, hane içi ilişkiler, istihdama katılım gibi konuları zaman zaman araştırmalarımıza dahil ettik ve etmeye devam ediyoruz. Elde ettiğimiz bulgular sayesinde de toplumun toplumsal cinsiyet konusundaki algısının yıllar içinde nasıl değiştiğini anlamaya ve detaylandırmaya çalışıyoruz.
- Borusan Holding için gerçekleştirdiğimiz bu araştırma ve geçmiş yıllarda yaptığımız araştırmalarla Türkiye toplumuna yönelttiğimiz sorulara verilen yanıtların analizleriyle Türkiye toplumundaki toplumsal cinsiyet algısının 10 yıllık değişimini sunuyoruz.

Adichie, C. N., *Feminist Manifesto*, İstanbul, Doğan Kitap, 2019.

Gültekin, L., *Toplumsal Cinsiyet ve Yansımaları*, Atılım Üniversitesi, 2013.

Toplumsal cinsiyet rolleri

- 10 yıl içinde “Kadın çalışmak için eşinden izin almalıdır” ve “Kadının eşinden daha fazla para kazanması sorun olur” yargılarını doğru bulanların oranının azaldığını görüyoruz. Bu yargıları yanlış bulan erkeklerin oranında da 10 yıl önceye göre artış olduğunu görüyoruz. Ek olarak “Bu evde yaşayan kadınlar makyaj yapar” yargısını doğru bulanların oranının 10 yıl öncesine göre arttığını görüyoruz. Bu yargıyı doğru bulanların oranı erkeklerde de epey artmış. Yani Türkiye toplumunda kadını küçümseyen ve kısıtlayan yargıları doğru bulanların oranının 10 yıl öncesine göre azaldığını söyleyebiliriz. Özellikle bu konunun kaçınılmaz olarak muhatabı olan erkeklerde de bu meseleyle ilgili pozitif bir yönelimin olduğunu görüyoruz. Ayrıca yargılara verilen yanıtları farklı demografik kırılımlara göre incelediğimizde toplumsal cinsiyetle ilgili pozitif algıya sahip olanlarda en yüksek oranın çalışan kadınlara ait olduğunu da belirtmeliyiz.
- Ayrıca belirtmeliyiz ki çalışan kadınların makyaj yapma motivasyonunun 10 yıl öncesine göre artmış olması bu kişilerin iş yerinde toplumsal cinsiyet kalıplarına uygun davranarak daha fazla kabul görme, sevilme, saygı duyulma istekleriyle de açıklanabilir. Buradan da tekrar anlaşılacağı üzere toplumsal cinsiyet eşitliği algısını ölçmek ve anlamak için çok yönlü ve detaylı bir analiz ve düşünme pratiği gerekiyor.

Toplumsal cinsiyet rolleri

- Kız ve erkek çocuklarına mutlaka kazandırılması gereken meziyet olarak “hakkını arayabilme” diyenlerin oranı 10 yıl öncesine göre artıyor. Kız çocukları için “hakkını arayabilme” meziyetinin kazandırılması gerektiğini söyleyenlerin oranı daha fazla oluyor. Özellikle üniversite eğitime sahip olanların ve çalışan kadınların yarıya yakını kız çocukları için “hakkını arayabilme” meziyetinin çok elzem olduğunu düşünüyor.
- Eğitim ve iş hayatına katılım, bireylerin toplumsal cinsiyetle ilgili durumları, eşitsizlikleri daha fazla fark etmelerine ve bu konuda daha yüksek bir bilinç kazanmalarına yardımcı oluyor. Bu süreç, kişilerin, özellikle de çalışan kadınların adil olmayan süreçleri ve ilişkileri daha iyi anlamalarını sağlayarak toplumsal cinsiyet konusunda daha duyarlı hale gelmelerini sağlıyor. **“Cinsiyet temelli eşitsizlikten” bahsettiğimiz bu süreçlerde de “hakkını arayabilme” meziyeti daha adil bir toplum için kaçınılmaz öneme sahip oluyor.**

Hane içi ilişkiler ve istihdama katılım

- “Evde temizlik yaparım” ve “Evde yemek yaparım” gibi hane içi ilişkilerle ilgili algıları ölçen bu yargıları da Türkiye toplumunda doğru bulanların oranı 10 yıl önceye göre epey artmış görünüyor. Aynı şekilde bu yargıları doğru bulanların oranı erkeklerde de epey artmış durumda. Yani **hane içi ilişkilerde kadın ve erkek arasındaki görev paylaşımı daha adil bir yöne doğru ilerliyor diyebiliriz**. Fakat evin bakımı için haftada ortalama kaç saat çalışıldığına baktığımızdaysa kadınların 22 saat, erkeklerinse 7 saat çalıştığını görüyoruz. Yani arada hâlâ 15 saatlik bir fark var. Çalışan kadınlarsa evin bakımı için haftada ortalama 14 saat harcarken, bu çalışan erkeklerde 7 saat oluyor. **Bu durumlar da bize hane içi görev paylaşımı konusunda kadın ve erkek arasındaki eşitliğin sağlanması için daha fazla yol katedilmesi gerektiğini gösteriyor.**
- “Kadınlar doğaları gereği iyi yönetici olamazlar” ve “Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir” gibi istihdama katılımı ile ilgili algıları ölçen yargıları yanlış bulanların oranı 10 yıl öncesine göre artmış. Yine özellikle çalışan kadınlarda bu yargıları yanlış bulanların oranının diğer gruplara göre çok daha fazla olduğunu söyleyebiliriz. Fakat hâlâ Türkiye toplumunun yarıdan fazlasının “Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir” yargısını doğru bulduğunu da belirtmeliyiz.

İyi olma hali ve Kimlik

- Toplumun kendini mutlu hissedenlerin oranına baktığımızdaysa geçmiş 10 yıla göre epey bir azalma görüyoruz. Kendini mutlu hissedenlerin oranı 10 yıl önce yüzde 50'nin üzerindeyken, **bugün toplumda 4 kişiden sadece 1'i mutlu olduğunu söylüyor.** Özellikle altını çizmeliyiz ki 10 yıl önce kadınlarda mutlu olduğunu söyleyenlerin oranı erkeklere göre daha fazlayken, bugün bu durum tersine dönmüş durumda. **Şubat'24'te her 10 çalışan kadından sadece 2'si mutlu olduğunu ifade ediyor.** Bunda pandemi sürecinde toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklı kadına daha fazla iş yükü yüklenmesinin yanı sıra, ekonomik kriz ve siyasi alandaki genel umutsuzluk hallerinin de payı olabilir. Her ne kadar sorduğumuz yargılara verilen yanıtlara göre 10 yıl içinde toplumsal cinsiyet konusunda pozitif bir yöne doğru ilerleme olsa da, toplumda, özellikle de kadınlarda kendini mutsuz hissedenlerin oranı birçok farklı sebepten kaynaklı olarak epey artmış görünüyor.
- “Sizin için hangi kimliğiniz en önemlidir?” sorusuna “Cinsiyetim” diyenlerde kadınların oranının erkeklerden fazla olduğunu ve en yüksek oranın çalışan kadınlara ait olduğunu görüyoruz. Bunun ortaya çıkmasında, çalışma hayatına giren kadınların erkeklerin de çalışma hayatında yaşadığı ve buna ek olarak kendi cinsiyetlerinden dolayı yaşadıkları problemlerin sonucu olarak toplumsal cinsiyet konusunda daha yüksek bir farkındalığa sahip olmalarının etkisi olabilir. Daha genel bir tabirle söylemek gerekirse çalışan kadınların ev kadınlarına ve çalışmayan kadınlara göre cinsiyetini kimlik unsuru olarak öne çıkarmasında çalışma hayatının kadınlara kendilerini tanımlamaları için alternatif alanlar yaratmasının etkisi olabilir.

Deprem etkileri

- “6 Şubat depreminde şu sayacaklarımdan hangisi ya da hangilerini yaşadınız?” sorusuna verilen yanıtlara baktığımızda toplumda her 10 kişiden 9’u 6 Şubat depreminden psikolojik olarak olumsuz etkilendiğini görüyoruz. Tanıdıklarından kayıplar olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 15 olurken, ekonomik olarak olumsuz etkilenen ve maddi kayıpları olanların oranıysa yüzde 10 oluyor. Toplumun yüzde 9’u ise bu sorduğumuz soruya “hiçbiri” yanıtını veriyor.
- Depremi kişiler üzerindeki etkilerine baktığımızda yine toplumsal cinsiyet rollerinin etkisinden bahsetmek mümkün görünüyor. “6 Şubat depreminde şu sayacaklarımdan hangisi ya da hangilerini yaşadınız?” sorusuna yanıt olarak ‘hiçbiri’ diyenlerde en yüksek oranın erkeklere ait olduğunu görüyoruz. Bu durum bize erkeklerin olumsuz psikolojik etkilerden bahsetmesi ve yardım istemesinin toplumsal erkeklik normlarına aykırı olduğundan kaynaklı olabileceğini de gösteriyor.

Değerlendirme – 10 yıllık değişim

- Toplumsal cinsiyet ile ilgili algıların Türkiye toplumunda geçmiş 10 yıla göre nasıl değiştiğini bu araştırmada inceledik. İncelediğimiz her yargıda 10 yıl önceye göre daha pozitif bir yönelim olduğunu, bu pozitif yönelime erkeklerin de dahil olduğunu gördük. Fakat bu yargılara pozitif yanıt verenlerde hâlâ kadınların oranının erkeklerden daha fazla olduğunu, özellikle çalışan kadınların toplumsal cinsiyetle ilgili farkındalık konusunda başı çektiğini de belirtmeliyiz. Ayrıca toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili eksikliklerin ve hâlâ yol katedilmesi gereken konuların olduğunu da görmekteyiz. Kadının hem bir işte çalışıp para kazanmayı hem de ev içindeki ücretsiz iş yükünü erkeklere göre hâlâ daha fazla sırtlaması, kadını ikinci sınıf birey olarak algılayanların olması gibi durumlar bu eksikliklere örnek olabilir. **Sonuç olarak, yaptığımız araştırmalarda sorduğumuz sorular kapsamında Türkiye genelindeki toplumsal cinsiyet algısı 10 yıl öncesine göre daha pozitif bir yöne doğru ilerlese de kadın ve erkek arasındaki eşitsiz bölünmeyi ortadan kaldırmak için yapılması gerekenlerin ve gidilecek yolun olduğunu da net bir şekilde görmekteyiz.**

Araştırma raporuna verdiği geribildirimler ve yorumları için TED Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü öğretim üyesi Dr. Beril Türkoğlu'na teşekkür ederiz.

Cevap dağılımları

Deneklerin profili

Bölge	Adet	Yüzde
İstanbul	465	18,3
Batı Marmara	112	4,4
Ege	353	13,9
Doğu Marmara	271	10,6
Batı Anadolu	290	11,4
Akdeniz	329	12,9
Orta Anadolu	115	4,5
Batı Karadeniz	152	6,0
Doğu Karadeniz	94	3,7
Kuzeydoğu Anadolu	46	1,8
Ortadoğu Anadolu	104	4,1
Güneydoğu Anadolu	219	8,6
Toplam	2550	100,0

Yerleşim kodu	Adet	Yüzde
Kır	262	10,3
Kent	907	35,6
Metropol	1381	54,2
Toplam	2550	100,0

Cinsiyet	Adet	Yüzde
Kadın	1284	50,4
Erkek	1266	49,6
Toplam	2550	100,0

Cevap dağılımları

Deneklerin profili

Yaş (gençler)	Adet	Yüzde
18 - 22	267	10,5
23 - 27	267	10,5
28 - 32	243	9,5
33 - 48	829	32,5
49 - 64	614	24,1
65 yaş ve üzeri	329	12,9
Toplam	2550	100,0

Eğitim durumu (gruplanmış)	Adet	Yüzde
Lise altı	1142	44,8
Lise	780	30,6
Üniversite	627	24,6
Toplam	2550	100,0

Eğitim durumu	Adet	Yüzde
Okuryazar değil	65	2,5
Diplomasız okur	68	2,7
İlkokul mezunu	613	24,0
İlköğretim / Ortaokul mezunu	396	15,5
Lise mezunu	780	30,6
Üniversite mezunu	575	22,5
Yüksek lisans mezunu	48	1,9
Doktora	5	0,2
Toplam	2550	100,0

Cevap dağılımları

Deneklerin profili

Medeni durum	Adet	Yüzde
Bekar	573	22,5
İlişkisi var	90	3,5
Sözlü / Nişanlı	28	1,1
Evli	1647	64,6
Boşanmış / Dul	211	8,3
Toplam	2548	100,0

Hane kişi sayısı	Adet	Yüzde
1 - 2 kişi	806	31,7
3 - 5 kişi	1529	60,2
6 - 8 kişi	188	7,4
9 ve daha fazla kişi	18	0,7
Toplam	2540	100,0

Aile tipi	Adet	Yüzde
Sadece eşyle	438	17,2
Çekirdek aile	1564	61,3
3 nesil geniş aile	149	5,8
Daha geniş aile	66	2,6
Diğer	128	5,0
Tek başına yaşıyor	199	7,8
Bilinmiyor	7	0,3
Toplam	2550	100,0

Cevap dağılımları

Deneklerin profili

Hanesinde bakıma ihtiyaç duyan biri var mı?	Adet	Yüzde
Hanesinde bakım ihtiyacı duyan birileri var	428	16,8
Hanesinde bakım ihtiyacı duyan birileri yok	2122	83,2
Toplam	2550	100,0

Hanede bakıma ihtiyaç duyanlar	Adet	Yüzde
Bebek/ler	179	7,0
Hasta birey/ler	53	2,1
Engelli birey/ler	47	1,9
Yaşlı birey/ler	174	6,8
Hiçbiri	2029	79,6
Cevap yok	116	4,6

Nerede büyüdüünüz?	Adet	Yüzde
Köy	733	28,8
Kasaba / İlçe	541	21,3
Şehir	688	27,0
Büyükşehir / Metropol	583	22,9
Toplam	2545	100,0

Sosyal güvence	Adet	Yüzde
SGK (SSK)	1362	53,4
SGK (BAĞ-KUR)	274	10,7
SGK (Emekli Sandığı)	262	10,3
Özel sigorta veya sandık	61	2,4
Yeşil Kart	76	3,0
Sosyal güvencesi yok	368	14,4
Diğer	75	2,9
Cevap yok	166	6,5

Cevap dağılımları

Deneklerin profili

Çalışma durumu	Adet	Yüzde
Devlet memuru, şef, müdür vb.	128	5,1
Özel sektörde memur, müdür vb.	163	6,5
İşçi	305	12,1
Küçük esnaf / zanaatkar / şoför vb.	161	6,4
Tüccar / iş insanı	40	1,6
Doktor, mimar, avukat vs.	35	1,4
Çiftçi, ziraatçı, hayvancı	30	1,2
Çalışıyor, diğer	293	11,6
Emekli	327	13,0
Ev kadını	648	25,7
Lise öğrencisi	10	0,4
Üniversite öğrencisi	190	7,5
İşsiz, iş arıyor	60	2,4
Çalışmıyor, iş aramıyor	110	4,4
Çalışamaz halde	17	0,7
Toplam	2520	100,0

Çalışma durumu (gruplanmış)	Adet	Yüzde
Beyaz yaka çalışan	367	14,6
İşçi, esnaf, çiftçi	790	31,3
Emekli	327	13,0
Ev kadını	648	25,7
Öğrenci	200	7,9
İşsiz	188	7,5
Toplam	2520	100,0

Hayat tarzı	Adet	Yüzde
Modern	1049	41,3
Geleneksel Muhafazakâr	998	39,3
Dindar Muhafazakâr	493	19,4
Toplam	2540	100,0

Cevap dağılımları

Kimlik

Sizin için hangi kimliğiniz en ÖNEMLİDİR?	Adet	Yüzde
Cinsiyetim	329	14,5
Din / mezhebim	1106	48,7
Etnik kökenim	450	19,8
Maddi durumum, sınıfım	318	14,0
Siyasi görüşüm	67	3,0
Toplam	2270	100,0

Cevap dağılımları

Toplumsal cinsiyet rolleri

Kadın çalışmak için eşinden izin almalıdır.	Adet	Yüzde
Kesinlikle yanlış	552	21,7
Yanlış	440	17,3
Ne doğru ne yanlış	346	13,6
Doğru	881	34,6
Kesinlikle doğru	324	12,7
Toplam	2543	100,0

Kadının eşinden daha fazla para kazanması sorun olur.	Adet	Yüzde
Kesinlikle yanlış	668	26,3
Yanlış	765	30,1
Ne doğru ne yanlış	391	15,4
Doğru	548	21,6
Kesinlikle doğru	169	6,7
Toplam	2542	100,0

Bu evde yaşayan kadınlar makyaj yapar.	Adet	Yüzde
Kesinlikle yanlış	197	7,9
Yanlış	410	16,4
Ne doğru ne yanlış	430	17,2
Doğru	951	38,1
Kesinlikle doğru	509	20,4
Toplam	2496	100,0

Cevap dağılımları

Toplumsal cinsiyet rolleri

Kız çocuklarına mutlaka kazandırılması gereken iki meziyet aşağıda okuyacaklarımdan hangileridir?	Adet	Yüzde
Namuslu ve dürüst olma	1697	66,5
Vatana, millete bağlılık	634	24,9
Çalışkanlık	501	19,7
Dini vecibeleri yerine getirme	594	23,3
Başarılı olma hırısı	311	12,2
Hakkını arayabilme	904	35,4
Gelenek, göreneklere bağlılık	256	10,1
Cevap yok	28	1,1

Erkek çocuklarına mutlaka kazandırılması gereken iki meziyet aşağıda okuyacaklarımdan hangileridir?	Adet	Yüzde
Namuslu ve dürüst olma	1664	65,2
Vatana, millete bağlılık	917	36,0
Çalışkanlık	655	25,7
Dini vecibeleri yerine getirme	489	19,2
Başarılı olma hırısı	344	13,5
Hakkını arayabilme	651	25,5
Gelenek, göreneklere bağlılık	176	6,9
Cevap yok	35	1,4

Cevap dağılımları

Hane içi ilişkiler

Evde temizlik yaparım.	Adet	Yüzde
Kesinlikle yanlış	116	4,6
Yanlış	253	9,9
Ne doğru ne yanlış	306	12,0
Doğru	1093	43,0
Kesinlikle doğru	775	30,5
Toplam	2544	100,0

Bu ailede mobilya veya beyaz eşya alırken kadın karar verir.	Adet	Yüzde
Kesinlikle yanlış	119	4,7
Yanlış	309	12,2
Ne doğru ne yanlış	683	27,0
Doğru	931	36,8
Kesinlikle doğru	485	19,2
Toplam	2527	100,0

Evde yemek yaparım.	Adet	Yüzde
Kesinlikle yanlış	121	4,8
Yanlış	250	9,8
Ne doğru ne yanlış	293	11,5
Doğru	1100	43,2
Kesinlikle doğru	781	30,7
Toplam	2545	100,0

Akşamları ev ahalisi ile beraber TV izlerken kumanda kimin elinde duruyor?	Adet	Yüzde
Benim	974	40,3
Eşimin	542	22,4
Annemin	93	3,9
Babamın	270	11,2
Çocuğumun / çocukların	158	6,5
Diğer	280	11,6
Bu evde televizyon yok.	99	4,1
Toplam	2415	100,0

Cevap dağılımları

İstihdama katılım

Kadınlar doğaları gereği iyi yönetici olamazlar.	Adet	Yüzde
Kesinlikle yanlış	1205	51,9
Yanlış	885	38,1
Doğru	181	7,8
Kesinlikle doğru	52	2,2
Toplam	2537	100,0

Kadının birinci görevi, evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmektir.	Adet	Yüzde
Kesinlikle yanlış	418	19,4
Yanlış	508	23,7
Doğru	864	40,2
Kesinlikle doğru	358	16,7
Toplam	2537	100,0

Cevap dağılımları

İyi olma hali

Genel hayat şartları bakımından kendinizi ne kadar mutlu hissediyorsunuz?	Adet	Yüzde
Çok mutsuz	244	9,6
Mutsuz	521	20,5
Ne mutlu ne mutsuz	1152	45,4
Mutlu	551	21,7
Çok mutlu	67	2,6
Toplam	2535	100,0

Hasta olmasam bile düzenli olarak sağlık kontrolü yaptırırım.	Adet	Yüzde
Kesinlikle yanlış	348	13,7
Yanlış	994	39,2
Ne doğru ne yanlış	480	19,0
Doğru	555	21,9
Kesinlikle doğru	156	6,2
Toplam	2533	100,0

Genel olarak sağlık durumumdan memnunum.	Adet	Yüzde
Kesinlikle yanlış	105	4,1
Yanlış	318	12,5
Ne doğru ne yanlış	474	18,7
Doğru	1323	52,2
Kesinlikle doğru	316	12,5
Toplam	2536	100,0

Cevap dağılımları

Deprem etkileri

6 Şubat depreminde şu sayacaklarımdan hangisi ya da hangilerini yaşadınız?	Adet	Yüzde
Ailem / Akrabalarımın kayıplarımız oldu.	127	5,0
Tanıdıklarımın kayıplarımız oldu.	379	14,9
Benim, ailemin evine / işyerine zarar geldi.	169	6,6
Ekonomik olarak olumsuz etkilendim, maddi kayıplarım oldu.	252	9,9
Psikolojik olarak olumsuz etkilendim.	2207	86,5
Hiçbiri	240	9,4
Cevap yok	29	1,1

Raporda Kullanılan Araştırmalar

	Ocak'12	Ocak'15	şubat'15	Mart'15	Temmuz'17	Ocak'18	Nisan'18	Ocak'19
Araştırma tarihi	7-8 Ocak 2012	10-11 Ocak 2015	14-15 şubat 2015	7-8 Mart 2015	8-9 Temmuz 2017	6-7 Ocak 2018	31 Mart-1 Nisan 2018	5-6 Ocak 2019
Gidilen il	27	30	38	31	29	29	36	30
Gidilen ilçe	100	104	276	108	101	116	291	100
Gidilen mahalle/köy	150	148	994	154	150	158	951	148
Görüşülen denek	2515	2544	4954	2607	2547	2580	5533	2619

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Algı Değişim Raporu

Mart 2024

BORUSAN HOLDİNG İÇİN HAZIRLANMIŞTIR.

